

Physicorum

Conclusio prima. quinq; prime regule que sunt affirmatiue sunt vniuersaliter vere. seruatis circūstantijs premisis. patet quia omnis actio causatur ex victoria agentis supra patiens. ideo a proportione qualitatis aut etiam minoris equalitatis nunq; fit actio sed solum in proportione inequalitatis maioris ad minus. ideo quanto virtus mouēris plus excedit resistētiam mobilis tanto velocius mouebit ipm. quare si duplo excedat in duplo velocius mouebit. si vero velocius in duplo per duplex spaciū in equali tempore autē per totū spaciū in medio tempore mouebit. cuz ergo due regule dicāt istā proportōe. 3 seq; q; sūt vere. si etiā sit eqliter excedat resistētiam mobilis sequit q; eqliter mouebit z hec analogia in alijs trib; regulis seruatur. Conclusio secunda. Due vltime regule vniuersales que sunt negatiue sunt vniuersaliter vere. patet quia alias a proportōe inequalitatis minoris fieret actio. nā staret resistētiam mobilis excedere virtutē mouēris. Ex istis infert phs falsitatem dicti zenonis dicentis q; simodū grauiorū milij descendendo per aerem causet sonum quodlibet granum p se cadendo causabit sonū. hoc em̄ falsum est. quia totū modū tanta velocitate mouetur q; citius diuidit aerem q; sit diuisibilis. ideo causet sonū qd̄ nō oportet de grano per se sumpto. Nec valet argumentū totū causet sonum ergo z quelibet pars. quia pars cum est in toto non agit nisi in potentia si cut est in toto in potentia tū. Taliter em̄ res se hz ad agere qualiter ad eē et se hz ad esse sicut ad esse vni. s; dicit vni indiuisum in se z ab alio diuisū sed ps cū ē in toto nō ē a toto diuisa. q; nō ē aliqd̄ vni in actu nec agit i actū z sicut p̄dicte regule intelligunt de motu locali. z sumūt sim proportiones istoz quattuor q; dicta sunt. ita p̄t̄ intelligi in alijs motib; in quib; etiam illa quattuor inueniūtur. vñ supra istas regulas tota ars proportōnū fūdat q; sim diuersas applicatōnes ponderū sunt mor' velociores z tardiores. Rōnes ante oppositū soluiūtur ex dictis. Et hec de questione z per ples quens de toto septimo physicoz.

Huius septimi physicoz Aristotelis finis adest

Octauus tibi dat p̄mū p̄gnoscere motum
Proprietates p̄mi que sūt motoris eterni.

Trū autem factus

sitaliquando motus cum nō esset prius. et corrumpit iterum. sic q; moueri nihil sit aut neq; factus est neq; corrūpitur. sed erat semp z erit. z erit z hoc imortale et sine quiete existit in his q;

sunt vt vita quedam ens natura oib; subsistentibus. Esse quidem igitur motum omnes affirmant de natura aliquid

Octauus liber

dicentes propter hoc quod mundum faciunt et de generatione et corruptione esse oportet considerationem omnibus ipsis quam impossibile est esse nisi sit motus. Sed quanti quidem infinitos mundos dicunt esse. et quosdam quidem fieri quosdam autem corrumpi mundorum semper dicunt esse motum. Necessarium enim generationes et corruptiones cum motu esse ipsorum. Quicumque autem unum et non esse semper et de motu apponunt finem rationem. Si igitur contingit aliquando nihil moueri dupliciter. necesse est hoc accidere. Aut enim sicut anaxagoras dicit. Inquit enim ille si omnibus existentibus. et quiescentibus in infinito tempore motum facere intellectum et disgressasse. Aut sicut Empedocles in tempore moueri. et iterum quiescere. Moueri quidem cum amicitia ex multis faciat unum aut discordia multa ex uno. Quiescere autem in medijs temporibus dices sic in quantum quidem ex pluribus unum videlicet nasci in quantum iterum ex uno geminato plurima proficiuntur. Sicque sunt res. quod et nullo modo ipsius est seculum unum. sic autem permittantur neque simul proficiunt. Sic autem semper sunt immobiles finem circum. Hoc enim quod sic permittatur ab hinc inde dicere ipsum opinandum est. Considerandum igitur de hoc quomodo se habet pro opere enim est non solum ad nature considerationem scire veritatem. sed ad scientiam de principio primo. Incipiemus autem primum ex definitis a nobis in physicis prius. Dicimus autem motum esse endelechia. id est actum mobilis finem quod mobile. Accedit ergo existere res possibiles moueri finem unumquemque motum. Et si ne autem motus definitione omnis utique consistebit necessarium esse moueri possibile moueri finem unumquemque motum. ut alterari alterabile. ferri autem finem locum mutabile. Quare prius oportet esse probabile quod probatur. et probatum quod probare. ergo et hoc necessarium est aut facta aliquando esse cum non essent. aut perpetua esse. Si quidem igitur factum est mobile unumquodque necessarium est prius accepta aliam mutationem factam esse. et motum finem quod factum est possibile motum esse. aut moueri. Si autem quod sit perat se motu non exite irrationabile quidem videtur et ab inscientibus. Auero sed amplius magis ingrediens tibi hoc necessarium est accidere. Si enim alijs quidem mobilibus existibus alijs motiuis aliquando quidem erit aliquod primum mouens hoc aut quod mouet aliquando quidem nihil. sed quiescit. oportet hoc mutari prius

Physicorum

Erat enim aliqd causa dētis. dēs ei puatio motus ē. Quare autē
p̄mā mutarōez erit mutatio prior. Alia q̄dē enim mouēt singu
lariter. alia at̄ z fm̄ p̄trarios mot⁹. vt ignis q̄dē calefacit. fri /
gefacit at̄ nō. Scia at̄ videt̄ p̄trarioz eē vna. videt̄ igit̄ z ibi
aliqd eē sili mō. frigidū ei calefacit p̄uersum q̄dāmō z absco
dēs. sicut z peccat volūtari⁹ sciēs q̄n ecōtrario vti scia. Si
igit̄ q̄cunq̄s sūt possibilis sūt facere aut pati. aut mouere aut
moueri. Nec at̄ moueri nō penit⁹ possibilis sūt. sed sic se ha
bētia z p̄tia alterutris sūt. Quare cū p̄imāt. aliqd mouet. a /
liud at̄ mouet̄ cū sūt vt sit hoc q̄dēz motiū. illō p̄o mobile.
Si igit̄ nō sp̄ mouebat̄ manifestū ē q̄ nō se hebāt sicut nūc
possibilia hoc quidem mouere illud autem moueri. sed opoz
ruit mutari alterum illoz. Necesse enim in his que sunt ad
aliqd hoc accidere. vt si cū non ē duplū. nūc autē ē duplū mu
tari. s̄ nō vtraq̄ alterū. Erit ergo q̄dam prior mutatio p̄ma
Adhuc autē prius z posterius quomō erunt tpe non existen
te. Aut tempus non sit motus. Si igitur tempus numer⁹
motus aut motus quidā. Siquidē tempus semper est. z mo
tum necesse est perpetuū esse. Atvero de tempore extra vnuz
concorditer habentes vident omnes. Ingenitiū enim esse di
cunt et p̄pter hoc Democritus demonstrat tanq̄ impossibi
lia oīa esse facta. impossibile ei est tempus factum esse. Pla
to at̄ ip̄us generat solus Simul enim cū celo factuz eē. celū at̄
scm̄ eē dicit. Si igit̄ impossibile ē esse dicere z intelligere tē
pus sine ipso nunc. nunc autē est medietas quedā z principiū
et finem habens simul. p̄cipiū autē futuri temporis finē ve
ro preteriti necesse semp esse tps. vltimū enim finiti accepti tē
poris in aliquo ipoz nunc erit. Nihil enim est accipere in tem
pore preter nunc. Quare quoniā est finis z principium ip̄m
nunc. necesse est ipsius in vtraq̄ parte semp esse tempus. At
vero si tempus manifestum est. quia necesse est z motū esse.
Siquidem tempus est. passio quidem motus. Eadem autē
ratio est. z de eo q̄ corruptibilis sit motus. sicut de fieri mo
tum accidit priorē quandā esse mutatōnē. prima sic hic poste
riorē posteriori. Nō enim simul quiescit z quod mouet z q̄d
mobile est. z q̄d cōburitur et quod cōbustibile. Lōringit̄ enim

Octauus liber

combustibile esse quod non comburitur. Neque motuum et mouens. et corruptibile igitur indigebit corrumpi. cum corrumpatur et huiusmodi corruptiuum iterum posterius. Corruptio enim mutatio quedam est. Si igitur hoc impossibile. manifestum est quod est perpetuus motus. Sed non aliquando quidem erat. aliquando autem non. Et namque assimilatur sic dicere figuram magis. Similiter autem et dicere. quia aptum natum sic est. et hoc oportet opinari esse principium. sicut videtur utique Empedocles dicere. quod tenere et mouere amicitiam in parte et discordiam inest rebus ex necessitate. quiescere autem medium tempus. Fortassis autem et unum principium facientes sicut Anaxagoras sic utique diceret. At uero nihil inordinatum eorum quod natura et secundum naturam sunt. Natura enim omnibus causa ordinacionis est. Finitum autem ad infinitum nullam rationem habet. Ordinata autem omnis ratio est. In infinito autem tempore quiescere postea motum esse aliquando. Huius autem neque unam differentiam esse. quare nunc magis quam prius. Neque iterum aliquam ordinacionem habere non iam nature est opus. Aut enim simpliciter se habet quod est nature. et non aliquando quidem sic. aliquando uero aliter. ut ignis natura sursum fertur. et non aliter quando quidem. aliquando uero non. aut rationem habet quod non est simpliciter. Quare dignius est sicut Empedocles. et si quis aliter dixit sic habere in parte quiescere omne et moueri iterum. Ordinacionem enim iam habet quandam huiusmodi. Sed et oportet hoc dicere non affirmare solum. sed causam ipsius dicere et non apponere nihil. neque uelle dignitate irrationabile. sed aut inductioem aut demonstracionem ferre hec quidem enim non cause posite sunt. neque hoc erat amicitie uel inimicitie esse. Sed huiusmodi quidem congregare illius uero disgregare. Si uero determinet quod est in parte. dicendum est in quibus sic sunt. sicut quia est aliquid quod congregat homines amicitia. et fugiunt inimici ab inuicem. Hoc enim supponit et in toto esse uidet enim et in quibusdam esse sic. Quod autem et secundum equalia tempora indiget aliqua ratione. Omnino enim existimare principium hoc esse sufficiens. quod semper aut est sic. aut sic non recte se habet opinari. In quo democritus reducit de natura

Physicorum.

causas q̄ sic p̄us q̄d p̄us factum est. ipsius aut̄ semp̄ noluit p̄ncipiū q̄rere in q̄busdā dicens recte. q̄d aut̄ in om̄ibz nō recte. Et trigonū em̄ semp̄ habet duobz rectis equales angulos. sed tū est p̄p̄teritatis huius altera causa p̄ncipiorū. igit̄ nō est altera causa. sed p̄p̄tua sunt. Q̄d̄em igit̄ nulluz t̄p̄s erit neqz erat qm̄ motus nō erit. siue nō erat. tanta dicta sunt

Contraria aut̄ his nō difficile est soluere. Videbit̄ aut̄ ex h̄mōi p̄siderantibz p̄tingere maxime motū esse aliq̄m cū non est omnino. Pr̄mūz q̄dem. qz neqz vna p̄p̄tua mutatio est. Mutatio em̄ om̄is apta nata est ex quodā in q̄ddā. Quare necesse est ois mutatio terminū esse p̄traria in q̄bz fit. Infinitū aut̄ moueri nullum. Ampli⁹ videmus qm̄ possibile ē moueri neqz q̄d mouet. sed q̄scens mouet neqz habēs in se ipso. neqz vnū motū vt in inaiatis. quoz neqz pars vlla. neqz totū mouet. sed q̄scens mouet q̄qz. Cōuenit aut̄ aut semp̄ moueri aut neqz q̄z. si q̄dem nō sit cū sit motus. Multo ac magis huius esse in aiatis manifestū est Neqz vn⁹ q̄dem in nobis cū sit mot⁹ aliq̄m. sed q̄scentes tū mouemur aliq̄m. et fit in nobis ex nobis ipsis p̄ncipiū motus aliq̄m. ⁊ si nihil extra moueat. Hoc em̄ in inaiatis esse nō videmus silit̄. sed semp̄ mouet ipsa aliq̄d exterior. alteri. Aliq̄m aut̄ aial dicit̄ mus ipsum se mouere. Quare si q̄dem quiescit aliq̄m penit⁹ in immobile. motus utiqz fiet ex ipso ⁊ nō ab extra. Si aut̄ in aiali hoc possibile fieri. q̄d p̄hibet idēz accidere ⁊ fm̄ eē Si nāqz in paruo mūdo sit. ⁊ in magno. ⁊ si in mūdo. et in infini to. si quidē cotingit moueri infinitū ⁊ quiescere totū Eoꝝ rum aut̄ p̄mū quidē q̄d dicitū est nō eūdem semp̄ ⁊ vnū numero esse motū qui est in p̄traria recte dicit̄ Hoc em̄ fortassis quidē necessariū est si quidē non semper vnū ⁊ eūdem esse possibile est eiusdem ⁊ vnus motum Dico aut̄ vtruz vn⁹ corde vnus ⁊ idem sonus aut semper aliter similit̄ se habēte et mouente. sed tamen q̄litercūqz se habet nihil prohibet et quēdam eūdem esse qui perpetuus ⁊ cōtinuus est Manifestum utiqz erit magis ex his q̄ posterius Moueri autē quod non mouetur nullū incōueniens est Si aliquādo quidē sit extrinsecus mouens. aliquando aut̄ non Hoc tamē

Octauus liber.

qualiter vtiq; erit inq;rendum. Dico aut; vt z idem ab eodem motiua existente aliquado q;dez moueri aliqui aut; nō. Nihil em̄ aliud dubitat hoc dicēs. q̄propter nō semp alia q;dem q; escūt eoz q; sunt. alia vero mouētur. Maxime aut; vtiq; vi/ debetur terciū habere dubitatiōez. qd̄ sit cū nō insit p̄us motus. q; accidens est in aiatis. Quiescens em̄ prius post hoc vadit mouente exterior nullo sicut videt; hoc autem falsum est. Conspiciamus em̄ semp aliquid motum in aiāli naturaliū. Nuius aut; motus nō aiāli causa est. sed p̄tinēs forsitan Ipsū aut; dicimus ip̄m mouere se. nō fm̄ omnē motū. sed fm̄ locū. nihil igit; p̄hibet. Magis aut; fortassis necessarius est in corpore multos fieri motus a p̄tinente. Horū autem quosdam intellectū aut; appetitū mouere. Illū aut; totū iam animal mouere. quale p̄tingit circa somnos Sensibili/ lis quidem em̄ cuz neq; vnus insit motus. in existente tamē aliquo surgunt animalia iterū Sed nāq; manifestum erit z de his ex sequentib;

Circa initium octauū libri phy

sicorū Querit; utrū motus incipit z desinet esse. vel sit p̄petuus Arguit q; fuerit p̄petuus rōnib; Aristotelis. pro quarū p̄ma supponit q; si sit motus necesse est mobile z mouens p̄existere. vel fm̄ naturā vel fm̄ tempus Probat p̄mo istam sup̄pōnem. nā motus est actus mobilis. actus aut; p̄ supponit id cuius est actus. Secūdo probat ex p̄sensu omnīū dicentū q; nūhil mouet nisi qd̄ possibile est moueri. ergo in om̄i motu p̄supponit mobile et etiaz mouens a fortiori. ¶ Tūc arguit p̄mo sic. si motus incipit esse desur p̄mus motus anteq; nullus erat motus. op̄tebit ergo mouētia z mobilia p̄fuisse. vel ergo qn̄q; facta fuerūt cū nō essent. aut; p̄petue p̄fuerunt si facta sunt. cū op̄teat vnūq;q; fieri anteq; incipiat moueri. sequit; q; an p̄mū motū fuit aliq; mor? cū ḡnatio nō sit sine motu. si p̄petue p̄fuerūt z sine motu. hoc videt; incōueniēs. qz illa mouētia z mobilia cū essent naturalia nō potuissent p̄petue fuisse sine motu. Itē si p̄petue p̄fuerūt sine motu. q; escēbant. sed q;es est p̄uatio motus cuius p̄uatiōis op̄teat esse aliq; cām velex parte mouentis vel mobilis. vel vtriusq;. quā op̄tebat auferri anteq; mobilia inciperent moueri. qz si semp mansisset illa cām semp fuisset p̄uatio. ergo ante p̄mū motus acceptū fuit alius motus. vel in mouente. vel in mobili. vel in vtroq;. ¶ Pro secūda rōne supponit p̄bus q; p̄us z posterius non sunt sine tempore. qz p̄us z posterius numerata in motu sunt ipsū tempus. Secūdo supponit q; tempus nō est sine motu. qz est numerus eius Tūc arguit sic. tempus non est sine motu z tempus semp fuit. nec incipit

Physicorum

esse. ergo motus semp fuit. **S**inores probat testimonio omnium phoz. qz omnes dempro Platone dixerit tempus ingentiu esse. sed solus plato generauit tempus sicut z celu. Tercio sic. qz de rone ipsius nuc est qz sic medietas duoz tempoz. scz finis pteriti z pncipium futuri. ergo no pr dant p mu nuc. z p pseques neqz inittu tps. Et istis rōnibz p muniō quibz **A**restoteles videt pcludere qz motus no incepit. etiā arguit qz nunqz deficiat nam si deficiat motus alicuius mobilis necesse est pus deficere motū mobilis qz mobile corrupti vel mouens. ideo sicut argutū est ex parte inceptio nis ad pbandū qz ante p mū motū esset motus. ita ex parte desitionis cōcludi pr qz post vltimū motū esset motus. vel qz mobile z mouens ppetue manerent sine motu. qd est irōnabile. Sicut sicut p secūdā rōnem argutum est. qz ante p mū nuc esset dare aliud nunc si inciper tps. ita argueret ex parte desitionis qz post vltimū nuc esset aliud nuc. z sic no videt qz motus incepit vel desinet esse. **I**n oppositū est autoritas fidei nostre. **P**ro res p sione ad questū. **S**ciendum primo. qz postqz phus ostendit in se primo huius qz est dabile primū mouens z etiā dare primū motorē z p mū motum. **C**onsequenter ostendit in isto octauo quis z qualis sit primus motus z qualis sit primus motor. et quia ad cognitōem istozum necessas rio oportet pscire an motus sit perpetuus vel no. ideo pmo inquit phus de motu in p muni an sit ppetu. dicit tū **A**uerrois qz questio p sēns a pho no intelligit de motu in p muni. sed de pmo motu. Sed opposituz videt ex verbis phi in quibz no loquitur de motu primo sed de motu in p muni. **I**tem **A**restoteles est arguere ex p p r i s ad suum ppositum z cum in rōnibz iam tactis nihil ponitur magis proprium primo motui qz alijs. igitur zc.

Secūdo. qz postqz **A**resto. pclusit in pncipio huius libri motū esse perpetuū inquit modū quo perpetuat vtrū per hoc qz est vnus z idem motus perpetuus. vel quia sunt infiniti motus sibi inuicem succedentes qd non inquireret si iam ostendisset primū motū esse ppetuū. ideo questio **A**resto. intelligitur de motu in p muni. et in hac questione non hater phus inquirere an motus habeat esse vel non esse causam assignat. quia omnes qui naturaliter locuti sunt affirmauerūt motum esse z generationem z corruptiōnem rerum. **S**ciendū secūdo. qz tres fuerūt opīones de duratione motus. **D**imocritus em dicit qz in spacio infinito extra celum sunt infiniti et mūdi. et dicit res quasdam p pgregationem z disgregationem a hominū generari z corrupti. z sic posuit motum semper esse. **S**ed **A**naxagoras z **E**mpedocles dixerūt motum non semper esse differenter tamen. qz primus posuit per infinitum tempus omnia pexistere in vno p fuso chaos pter intellectum agentem. z qz postmodum intellectus in aliqua parte temporis incepit ipsa segregare faciendo semper motū. et qz nunqz cessabit intellectus segregare nunqz cessabit motus. ideo posuit motū esse infinitum a parte post. **S**ed **E**mpedocles posuit mūdus pluries fieri z pluries corrupti. nam vniuersali adueniente amicitia posuit elementa congregari et mūdum corrumpti. sed adueniente vniuersali inimicitia posuit elementa segregari et mūdum generari. et sic ponebat mundum pluries incipere et desinere esse. et in temporibz intermedijs posuit vniuersalem quietem.

Octauus liber.

¶ Sciendū tertio. q̄ determinatio huius questionis. scz an motus sit p̄petuus vel nō utilis est vt d̄ p̄hus. nō solum ad cognitōem naturalū rerum. sed ad scientiā de p̄mo p̄ncipio rerum que tradit̄ in metaphysica. nā si ponat̄ q̄ motus sit perpetuus oportebit vnū p̄mū p̄ncipiū esse qd̄ sit p̄petuū z̄ immobile. vel si non ponatur motus perpetuus nihilominus necesse est q̄ sit vnū p̄mū p̄ncipiū immobile z̄ p̄petuus. qz̄ si res inceperūt oportet eas ab aliquo p̄mo p̄ncipio incepisse. et determinādo hanc quest̄onem p̄hus probat hanc p̄clusionē. **¶** Conclusio p̄ma. **H**orus non incipit esse a parte ante. nec desinet a parte post. sed est perpetuus. z̄ hoc ostendit̄ per ratios politas ante oppositum. Et hec p̄clusio quo ad p̄maz partem eius repugnat̄ fidei nostre. cuz̄ ponit motum semp̄ fuisse. nihil em̄ fm̄ fidem ponimus semp̄ fuisse nisi solum deum. qui est omnino imobilis sed quo ad secūdā partem que ponit motū nūq̄ deficere. nō ē omnino. p̄traria fidei nostre. qz̄ **A**ristoteles nō loquit̄ de motu celi. sed de motu in p̄m uni. z̄ fm̄ fidem tenemus mūdum nunq̄ deficere a parte post. z̄ ponimus motum semper esse in hominibz̄ qui erūt incorruptibiles. qz̄ habebūt vitam miseram vel beatam. Aliqui tamen dicunt **A**ristotelem non fuisse locutū p̄tra fidem. qz̄ non voluit p̄bare simpliciter q̄ motus sit p̄petuus. sed quo ad illam positōem voluit p̄babiliter arguere. Sed istud nō apparet. qz̄ ex p̄petuitate motus z̄ temporis nititur ad p̄bandū p̄mū p̄ncipiū esse in isto octauo z̄ in vndecimo metaphysice p̄supponit illud mediū probatū tanq̄ verum. **¶** Sciendū quarto. q̄ p̄hs in p̄senti nō reprobat opinionem **D**imocriti. quille ponit motus semp̄ esse. sed solum alias duas opiniones ponentes motū incepisse. **E**t dicit p̄mo q̄ positio **A**naxagore est magis irrōnabilis q̄ positio **E**mpedoclis. **P**robat p̄mo. qz̄ cū natura sit p̄ncipiū ordinatōis in rebo nihil a natura debet poni inordinatum. sed infiniti t̄ps̄ qd̄ p̄cessit motū ad infinitū t̄ps̄ quo durabit motus a parte post nulla est rō quare nec aliquis ordo. qz̄ omnis ordinatio est rō q̄dam. **S**ecūdo nō p̄r assignari rō quare magis nūc q̄ p̄us aut posterius intellectus incepit segregare res ab illo chaos p̄stituendo mūdū z̄ motum **L**uz̄ t̄p̄us p̄cedens incepōem mūdi z̄ t̄ps̄ sequens sunt eiusdez̄ rōnis. ergo positio **A**naxagore est irrōnabilis. z̄ similiter positio **E**mpedocle est insufficientis. **P**robat. qz̄ p̄hus ponēs aliq̄d p̄ncipiū debet illud manifestare vel a p̄ori p̄ syllogismū. vel a posteriori p̄ inductōem. sed **E**mpedocles ponēs licet z̄ amicitia esse p̄ncipia p̄gregatōis z̄ segregatōis elementoz̄. z̄ per hoc diuersis t̄p̄ibz̄ mūdū fieri z̄ corrūpi nullo mō manifestauit. qz̄ suis poterit q̄ lis z̄ amicitia sunt p̄ncipia p̄gregatōis z̄ segregatōis. qz̄ videm⁹ homines p̄ amicitia p̄gregari z̄ segregari per licem. tñ non ostendit quare amicitia plus est p̄ncipiū p̄gregatōis in vno t̄p̄e q̄ in alio. nec valet illud qd̄ dicebat. qz̄ qd̄ semper ita fuit z̄ ita erit. ergo hoc est nō c̄cariū z̄ eternum igit̄ nō est querenda causa. **C**ontra hoc obijcit p̄hus. qz̄ similiter res se habent ad esse z̄ ad veritatē. sed aliq̄e sunt p̄petue veritatis. vt triangulū h̄re tres angulos q̄ tñ h̄nt eādem sue veritatis. q̄ nō seq̄t̄. si aliq̄ sunt eterna q̄ nō habent eādem z̄ q̄ nō possit eoz̄ inq̄ri cā. z̄ hoc bñ est norādū. qz̄ licz̄ **A**ristoteles posuerit mūdū z̄ t̄ps̄ z̄ motū fuisse ab eterno. z̄ sic nō habuisse p̄ncipiū lue duratōis. tñ voluit q̄ haberēt p̄ncipiū sui esse. qz̄ fm̄ ip̄m nihil p̄h̄z̄

Physicorum

habet aliquid esse eternū z habere causam sui esse. Sciendum quinto. q̄
Aristo. cōtra suā determinatōnem adducit z soluit tres rōnes. Prima est
omnis mutatio est ex quodā in quoddā z necesse est terminos mutatiōnis
esse p̄teritos. ergo nulla mutatio est infinita nec motus est infinitus. Sed
eunda rō sicut ē in aliq̄ parte vniuersi ita videt esse in toto. sed in aliq̄ pre
vniuersi reperit quies vlt̄ z postea mor⁹ z iterū quies. q̄ s̄ in toto vniuer
so. Tercia rō sicut est in aīali qd̄ dicit minor mūdus ita est de toto vniuer
so sed aīal reperit moueri a seipso sic q̄ incepit motū cū nō esset prius. q̄ et
in toto vniuerso potuit vlt̄ morus incepisse. Ad p̄mā dicit p̄s q̄ null
la mutatio vna in numero potest semp̄ esse sed nihil ph̄bet eundē motus p̄
reiteratōne esse infinitū sicut est motus circularis celi q̄a pres eius nō sunt
inter p̄terita ideo p̄nt ad inuicē cōtinuari. Ad secūdā dicit q̄ nō est simi
le de toto vniuerso z de qualibet eius parte. q̄a aliq̄e pres vniuersi mouē
tur a seipsis sic q̄ nō ab exteriori z ille sp̄ mouent. Alie ab exteriori quas nō
est necesse sp̄ moueri. q̄a mouens in diuersis r̄pib⁹ potest differenter se hate
re ad mobile. Ad terciā dicit q̄ in aīali duplex est motus scz naturalis z
aīalis. naturalis est duplex. quidā est penitus ab extrinseco p̄tinere sicut ab
aere vel a celo vt cū per frigidū z calidū aīal alterat. Alius est quifit ab in
trinseco. z naturalis d̄r q̄a non fit p̄ appetitū insequentē apprehensōne sed
est per vires potentie vegetatiue z adhuc in tali motu cōcurrit mouēs ex
terius q̄a calor naturalis intrinsecus inuat vel impedit p̄ p̄tinens exteri⁹
sed motus aīalis d̄r p̄gressiuus in quo aīal maxime videt a se moueri. sed
tamē adhuc ille motus p̄supponit motū factū ab exteriori mouente. q̄a p̄
pter passiōne aliq̄a factā in potentis sensitius que sunt organicē inclinat
appetitū naturalis ad p̄sequendū vel fugiendū bonū vel malū app̄hen
sum per qd̄ fit motus p̄gressiuus. Cōclusio secūda. Mundus mor⁹
et t̄ps p̄ simplicē emanatōez q̄ creatio a p̄e aū inceperūt z mor⁹ nō ē p̄pe
ru⁹ a parte post. hec cōclusio p̄m̄ fidē tenet q̄ auctoritati diuine inrit̄ q̄ mult
ro p̄ualet rō ne cuiuscūq̄ p̄hi z magis q̄ auctoritas alicui⁹ p̄hi p̄ualet
aliqua debilit̄ rōne quā aliq̄s p̄uer induceret. ideo fictitiū reputari non des
bet. q̄a q̄uis loc⁹ ab auctoritate hūana fit debilis t̄n̄ loc⁹ ab auctoritate diui
na est firmissim⁹. a qua veritas fidei dependet

Ad rōnes ante oppositū. Ad p̄mā cū q̄rit si mor⁹ incepit vlt̄
mouēs z mobile inceperūt aut sp̄ fuerūt. r̄ndet q̄
p̄mū mouēs sp̄ fuit sz oīa alia r̄a mouētia q̄ mobilia ēē inceperūt a p̄ma
cā mor⁹ p̄ creatōem q̄ ē simplex emanatio z nō mor⁹. q̄re nō seq̄t q̄ aū p̄
mū morum fuerit mor⁹ sz si inceperūt ab aliq̄ p̄riculari agente. qd̄ agit
subiecto p̄supposito qd̄ trāsmutat illud bñ seq̄ret. Ad secūdam d̄r q̄ h̄ t̄ps
nō incepit ēē p̄ factōem p̄ricularē vlt̄ p̄riculariter agere qd̄ agit sub t̄pe. t̄n̄ in
cepit p̄ factōem vlt̄m vlt̄s agētis. Et cū arguit q̄ nō ē dabile p̄mū nunc
negandū ē. q̄a ē aliq̄d nūc qd̄ fuit p̄ncipiū t̄pis t̄n̄ z nō finis alicui⁹ t̄pis p̄
cedētis. Et si dicat q̄ aū illd̄ nūc nō fuit t̄ps sz illud aū dicit t̄ps dicit q̄
ibi aū nō fecit aliq̄d t̄ps realiter exis sz solū p̄cat t̄ps s̄m̄ ymaginatōnem
vel capis negatiue vt cū dicit q̄ extra celū sunt entia immaterialia extra di
cit locū ymaginariū t̄n̄.

Octauus liber

Querit Verū prima causa que deus est precesserit mundū du-
ratōe eternitatis. Arguit q̄ nō. qz bonū est sui ipsius
diffusiuū s̄m **Dionisiū**. ḡ infinite bonū ē infinite sui diffusiuus. sed deus ē
infinite bon⁹. ḡ est infinite sui diffusiuus mō infinite bonū nō se diffundit
nisi. pducendo effectū infinitū z ab infinito tpe. ḡ debuit mūdū ab eterno p-
ducere. Secdo sic. deus in tpe mūdū pduxit s̄m suā potentia que est inf-
inita. sed potentia infinita pducit effectum infinitū z infinite duratō nis. ḡ
deus pduxit mūdū ab eterno. Tercio sic. si deus pcessit mūdū fuisse
ante mūdū z cū ante sit tps vel aliqd tps sequitur q̄ an mūdū fuisse tps

Quarto sic. si deus a determinato pncipio mūdū pduxit sic q̄ nō fuerat
ante eū agar p suā voluntatē. sequitur q̄ eius voluntas in pductōe mūdū
fuisse dilatoria qd̄ est falsum. In oppositū arguit p ea que dicta sunt i p̄-
cedenti questione sez q̄ p̄mū mouens sp̄ fuit z q̄ oia alia pducta fuerunt.
Pro r̄sione est. Sciendū p̄mo. q̄ oēs p̄bi noīe dei intellexerūt vlem p̄-
uisorem z gubernatorē a q̄ oia regūtur z ordinant in suos fines debitos a
quo etiā vt habet p̄mo de celo ceteris deriuatū ē esse z viuere hīs quidem
clarius hīs quidē obscurius que etiā p̄bs p̄ncipē appellat in fine duodecī
mī metaphysice eū dicit q̄ entia nō volūt male disponi pluralitas p̄ncipan-
tū mala vnus ergo p̄ncipis mundi sed noīe mūdū intelligit tota vniuersi-
tatis entū excepto p̄mo p̄uisore. Sciendū secūdo. q̄ illud dicit p̄cedere
alterū in p̄posito qd̄ esse suū s̄m aliquā duratōem hz an̄ alter tñ p̄ hoc ante
nō intelligit aliqd tps p̄tinuū z diuisibile quo deus fuit an̄ mūdū q̄a solū
p̄cessit mūdū eternitate. que est indiuisibilis z tota simul. s̄z ante intelligit
ordo eternitatis ad t̄pus z cause efficientis ad suū effectū. nā s̄m Alterutuz
et quosdā alios ordo efficientis ad suū effectū requirit vt cā p̄ aliquā dura-
tionem p̄cedit effectū ita q̄ sit impossibile aliqd eē ab aliq̄ effectiue z sibi esse
coeternū z q̄ implicat p̄dictōem. ideo dicit q̄ deus nō potuit mūdū ab eter-
no pducisse qz nō p̄t q̄cqd̄ implicat p̄dictōem. nec tñ sequitur q̄ in deo sit is
potentia s̄z in rebz ip̄is q̄bz repugnat agi infinite eo q̄ oīs res q̄ac̄rif sit p̄
aliquā formā finitā p̄ quā finitaz z determinat s̄m eē p̄tutē z opatōez ideo
dicit ip̄i cām quā aliq̄ assignat de dilatōe pducōis mūdū esse nullā q̄z nec
mūdus coequaret̄ deo in duratōe hoc em̄ impossibile ē s̄m hanc̄ opinionēz
qz implicat p̄radictōem s̄m istos aliqd esse ab aliq̄ effectiue z sibi eē coeter-
nū. Sed opinio doctoris sancti z quorūdā alioz ē q̄ nō implicat p̄dictōem
aliqd esse pducū ab alio effectiue z sibi esse coeternū. Exēplū dant de pes-
de z vestigio pedis i puluere z de corp̄e luminofo z lumie ab eo egrediēte z
sic s̄m eos nō implicat mūdū eē pducū ab etno. cur at̄ nō fecit. Dicit q̄ nō
agit mō nature s̄z volūtariē iō nō pduxit mūdū q̄ cito potuit sic nec q̄tūcū
q̄z nec q̄lēcūq̄ s̄z q̄tū z q̄lem voluit. Et si querat̄ q̄re nō voluit mūdus sp̄
esse ab eterno dicit sanct⁹. Thomas q̄ sicut res deus fecit p̄ter seip̄m vt
in eis sue bonitatis similitudo manifestaret̄ sic voluit res nō sp̄ esse vt sua suf-
ficientia manifestaret̄ in hoc q̄ rebz nō ex̄ntibz in seip̄o haberet oīm sufficienti-
tā b̄ritudinis z virtutis ad rez pductōem. q̄cqd̄ tñ sit de isto p̄bleumare
an mundus potuerit ab eterno pducī vel nō cōformiter dicēdū est ad h̄z
dem nostrā in cui⁹ obsequiū debet vnusquisq̄ cap̄tūare intellectum.

Physicorum

Conclusio p^{ma}. Deus p^{cessit} m^{undū} aliqua duracione. p^{bat} autoritate fidei. z p^{bat} etia^m s^{ecundum} p^{ma} opinionē. q^z nulla res p^{ot} adequari deo nec s^{ecundum} necq^{ue} in virtute. s^{ed} neq^{ue} in duracione. z p^{rius} oportuit deū p^{cedere} mundū. **S**ec^{undo} sic. om^{ne} q^{od} a b alio effectiue p^{ducit} p^{cedit} de nō esse ad esse. sed in o^{mn}i eo q^{od} sic p^{cedit} nō esse aliq^{uod} duracione p^{cedit} esse alias vt arguit vnus et idem s^{icut} ēē z nō esse. s^{ed} deus p^{cessit} mundū. **C**onclusio secūda. Deus p^{cessit} m^{undū} eternitatis duracione. p^{bat} c^{on}clusio. q^z p^{cessit} m^{undū} vt fides asserit z nō t^{em}p^{or}e aut euo. q^{ia} nō mensurat^{ur} illis m^{ensuris}. t^{em}p^{or}s em̄ ē m^{ensura} rel^{ati}u^a h^{ab}et^{ur} s^{ecundum} se p^{rius} z p^{osterius}. sed eum est m^{ensura} rei que h^{ab}et p^{rius} et p^{osterius} sibi a diuncta z est mirabilitati iuncta. s^{ed} deus p^{cessit} m^{undū} eternitatis duracione sed ip^sum p^{duxit} per creatōem. **S**z p^{ro} h^{ac} opinioⁿe nē de creatōne m^{und}i z motus arguit **A**uerrois n^{itens} destruere creatōnē **P**rimo arguit p^{er} suppositōnem quā **A**resto. ponit in p^{ri}ma rōne z arguit sic **O**mn^e fieri est quoddā mutari. sed o^{mn}is mutatio p^{re}quirat subiectū vt dicit illa p^{ri}ma suppositio. s^{ed} nihil p^{ot} fieri ex nihilo. z sic creatio est impossibilis **S**ecundo sic. cum dicim^{us} aliquid fieri ex cōtrario vel ex opposito vt ex nō albo albū. z hoc est solū p^{er} accēs. sed om^{ne} p^{er} accēs reducitur ad aliq^{uod} p^{er} se. s^{ed} in omⁿⁱ fieri oportet p^{re}supponere subiectū ex quo p^{er} se fit p^{ro}positū. z sic ē ip^so sibile aliq^{uod} ex nihilo fieri **T**ercio arguit opinione o^{mn}iū naturalū p^{ro}ph^{et}arū q^z ex nihilo nihil fit. **Q**uarto q^z fiat aliq^{uod} ex nihilo videt^{ur} credi p^{ro}pter duas causas. **P**rima ē q^z vulgus nō reputat entia nisi visu appareant. q^z igitur vulgus videt aliq^{uod} factū visibile q^{od} p^{rius} nō erat visibile tō reputat ex nihilo fieri aliq^{uod}. **S**ecūda causa q^{ia} vulgus reputat ex diminutione virtutis agentis p^{ro}uenire q^z indigeat materia subiecta ad agendū cum tamen ex hoc non p^{ro}ueniat. sed ex ratōne motus qui de sui natura requirit subiectum. q^{ia} igitur prima causa nullā virtutis diminutionē patitur dicit vulgus ab ea ex nihilo aliquid fieri. **S**ed vt dicit sanctus **T**homas si quis recte considerat ex simili causa videbitur q^z **A**uerrois deceptus est ex qua credidit nos esse deceptos. nam deceptus fuit ex sola consideracione part^{ic}ularium. quia enim virtus actiua p^{ar}ticularis agentis subiectum aliq^{uod} p^{re}supponit quod non agit sed ab agente vniuersali p^{ro}ducitur. sicut artis fex virtus materia a natura p^{ro}ducta opinatus est **A**uerrois p^{ri}mū agēs quod est causa totius entis in actōe sua aliquid p^{re}supponere sicut ab eo non causatum. sed in hoc deceptus fuit. hoc enim est contra **A**resto. in secūdo metaphysice. dicētem hoc enim q^{od} est maxime ens. z maxime verū dicitur esse causam essendi in omnibus alijs. **E**x quo sequitur q^z esse p^ossibile materie p^{ri}mo derivatū ē a p^{ri}mo p^{ri}ncipio essendi q^{re} nō oportet i sua actōne aliq^{uod} p^{re}supponere ab eo nō p^{ro}ductū. sicut in actōne p^{ar}ticularis agēs tis. s^{ed} q^{ia} o^{mn}is mutatio requirit subiectū. vt dicit **A**resto. in p^{ri}missa suppositioⁿe. iō sequitur q^z v^lis p^{ro}ductio rez nō ē mot^{us} aut mutatio s^{ed} simplex emanatio rez a p^{ri}mo p^{ri}ncipio. z ita fieri z facere equo^{ce} dicit^{ur} i v^lis p^{ro}ductōe rez et in p^{ro}ductōnibus particularibus p^{ar}ticulariū agentū **E**t quo patet q^z non est contra fidem. q^z om^{nis} motus indigeat aliquo subiecto p^{re}supposito quia vniuersalis p^{ro}ductio rez non est motus nec mutatio z p^{er} hoc soluitur prima ratio **A**uerrois. **A**d secūdam v^lis. q^z cū dicit^{ur} aliq^{uod} fieri ex opposito p^{er} accēs z p^{er} se ex subiecto veritate h^{ab}et in factionibus p^{ar}ticulariū

Octauus liber.

sanctus in quibus requiritur aliquid subiectum ab agente particulari non productum sed hoc non est verum in vltimis rebus productione. vnde si ponamus mundum ab eterno fuisse productum sicut voluit Aristotle. et multi platoniceorum impossibile est hunc productioni aliquid supponi a primo non productum alio non esset causa totius entis.

Ad tertia sicut dicitur dicitur esse omnium naturalium scilicet quod ex nihilo nihil fit in his intelligit de factone particulari quia naturales philosophi solas causas particularium factonum considerauerunt. Et adhuc primo solum considerauerunt causas mutationum artificialium dicentes fieri nihil aliud esse quam alterari. Alii vero considerauerunt causas mutationum substantialium particularium. sed plato et Aristotle. primo considerauerunt eam vniuersalem totius entis. Ad quarta dicitur quod nos non ponimus aliquid ex nihilo fieri quod solum credimus visibilia esse entia ut nobis in ponit Averrois. sed quia non solum consideramus productiones particulares entium sed consideramus vniuersalem rebus productionem que est ab vltimo et primo principio simpliciter nec ponimus etiam aliquid ex nihilo fieri quod credamus indigere materia ad agendum ex imperfectone agentis preceat sed quia ponimus hoc verum de re ex imperfectone agentis naturalis quod dicimus habere virtutem diminuis tam et particulari respectu agentis vltimo ideo non potest esse causa totius entis sed semper aliquid in actione sua presupponit et sic rationes Averrois non improbant creationem nec inceptonem mundi.

Ad rationes ante oppositum. Ad prima dicitur quod secundum Alterum deus quantum de se maxime comunicat se sed ex parte rebus productibilium puenit quod ab eterno se non comunicauerit quod illis repugnat ab eterno produci. Sed secundum sanctum Thomam dicitur quod bonum se diffundens et comunicans per naturam diffundit et comunicat se quantum potest sed non oportet de eo quod se comunicat per intellectum et voluntatem quia tale se diffundit radium et quantum diffundit intendit et vult que ordinant ad finem sui comunicatonis et finem sui diffusionis et sicut dicitur ad secunda. Ad tertia dicitur quod ante in tali locutione non importat tempus sed solum ordinem eternitatis ad tempus. Ad quarta dicitur quod propter hoc voluntas dei non debet dici dilatatoria quia dilatio soluta est respectu futuri et in eternitate qua deus precessit mundum non est preteritum nec futurum sed est eorum simul.

Principium autem considerationis est quod quidem et dicte dubitationis. quare quedam eorum que sunt aliquando quidem mouentur. aliquando autem quiescunt iterum. Necessesse autem aut omnia quiescere semper. aut omnia semper moueri. aut alia quidem moueri alia autem quiescere. Et iterum horum aut quod mouetur moueri semper quod vero quiescunt quiescere semper. aut omnia apta nata sunt similiter moueri et quiescere aut reliquum amplius est tertium. Contingit enim alia quidem semper per immobilia esse eorum que sunt alia vero semper moueri. alia autem cum vtriusque accipere. quod quidem nobis dicitur esse. Hoc enim habet solutiones omnium dubitatorum. et finis nobis est huiusmodi negotium

Physicorum

Omnia igitur quiescere et huius rationem querere dimittentes
sensum infirmitas quedam est intellectus. Et de toto aliquo.
sed non de parte ambiguitas est. Neque solum ad physicum. sed
ad omnes scientias. ut est dicere et omnes opiniones. propter id
quod motu utantur omnes. Amplius autem de principijs importu-
nitates sicut in rationibus circa doctrinas nihil sunt ad ma-
thematicum. similiter autem in alijs sic neque de eo quod nunc dicitur
ad physicum. Supposito enim quod natura principium motus sit
fere autem adhuc et omnia dicere moveri falsum quidem. **Di-**
nus autem hoc preter arte positum quidem enim est quod natura in phy-
sicis principium sit motus et quietis. **Silr** autem physicum est motus.
Et dicunt quidam moveri eorum que sunt non alia quidem alia vero
non sed omnia et semper sed latere hoc nostrum sensum ad
quos etiam quidem non determinantes quale motum dicunt
aut omnes non difficile est contradicere. Neque enim augeri ne-
que minui possibile est continue sed est medium. Est autem similis ratio
huic de eo quod est guttam conterere. et nascetia et lapis scinde-
re. Non enim si tamen effodit: aut remouit gutta aut medium in me-
dio tempore prius. sed sicut navis tractus est. et gutte totum tamen
mouent. Pars autem illorum in nullo tempore tamen. **Diuidit** quidem enim
quod remouit est in plura sed nihil eorum motum est seorsum sed sit
Manifestum igitur quod non est necessarium semper aliquid abire. quia
diuiditur diminutio in infinita. sed totum aliquando abire. **Si-**
militer autem et in alteratione qualibet. Non enim si partibile in-
finitum est quod alteratur propter hoc et alteratio sed velocius
fit multotiens sicut congelatio. Amplius cum infirmus ali-
quis necesse est tempus fieri in quo sanabitur et non in termi-
no temporis murari. Necesse est autem in sanitatem mutari et
in aliud nullum. Quare dicere continue alterari et multum in-
manifestis est ambigere. In contrarium enim alteratio est **La-**
pif neque durior sic neque mollior. Et **fm** quod fertur mirabile est
si latuit lapis deorsum latus aut manens in terra. Amplius
autem terra et aliorum unumquodque ex necessitate permanent quidem
in proprijs locis. mouentur autem violente ex his siquidem igitur que-
dam ipsorum sunt in proprijs locis necesse neque **fm** locum omnia
moueri. quod quidem igitur impossibile sit aut semper omnia mo-

Octauus liber

neri. aut semper omnia quiescere. ex his et alijs hmoi sciet vti
q aliquis. At vero neq; alia quidem semper contingit quie/
scere. alia vero sp moueri. aliqui aut quiescere. aliqui moueri
nullu. Dicendu at q impossibile sit. sicut et i dictis prius et i his
Videm em in eis fieri diuersas mutationes. et adhuc qa
oppugnât manifestis dubitâs. Neq; em augmētū neq; vio
lentus erit motus nisi mouebit extra naturā quiescēs prius
Generatōem igit remouet et corruptōem hec rō. Ferre autē
et moueri fieri quiddā et corrūpi videt oibz. In qd qdem em
mutat fit hoc aut in hoc. Ex hoc at mutat corrūpi hoc autē
huic. Quare manifestū q alia qdē mouēt alia qd quiescūt a/
liqñ Dia aut velle aliqui qdesere aliqui aut moueri. hoc iā co
palandum ad antiquas rationes. Principium autem iteruz
faciendum a nunc determinatis idem quod quidem incepti/
pimus prius. Aut enim omnia quiescunt. aut omnia mouē
tur. aut hec quidem quiescunt. Hec autem mouentur eorum
que sunt. Et si alia quidez quiescunt. alia vero mouentur. eo
rum que sunt necesse est aut omnia aliquando quidem quie
scere aliquando vero moueri. aut quedam semper quiescere.
alia vero moueri ipsoz aut aliquando alia sistere aliquando
vero moueri. Quod quidem igitur non possibile sit omnia q
escere dictum est prius. dicemus autes et nunc. Si enim fm
veritatem sic se habet sicut quidam dicunt esse q est infini/
tum et immobile. sed non aliquid videtur fm sensum. s; mo/
uentur multa eorum que sunt. Si quidem igitur opinio est
falsa. aut omnino opinio et motus est. et utiq; si fantasia. et si
aliqui qdē sic videat. aliqui at aliter. Fantasia qdem et opinio
mot? qdā eē vident. S; de hoc qdē intēdere et qrerē rōez q/
rum dignius habemus q; rōne indigere male iudicare ē me
li? et pei? et credible et nō credible et pncipiū et nō pncipiū
Sitr aut et impossibile est et omnia moueri aut alia quidem
semp moueri. alia qd sp quiescere. Ad oia em hec sufficiēs ē
vna fides. Videm em qdā aliqui qdem quiescere. aliqui q/
dem moueri. Quare manifestū ē q impossibile sit similiter
oia quiescere. et omnia moueri cōtinue ex eo q alia quidem
sp mouentur alia vero quiescunt semper. Reliquū ergo cō/

Physicorum

siderandum est utrū omnia huius possibilīa moueri z quiescere p̄nt. Aut q̄dā quidē sic aliqua uero semper quiescūt. aliqua uero semper mouent̄. Hoc em̄ demonstrandū ē a nobis

Querit̄ Utrū omnia semper quiescant uel omnia semper moueant uel aliqua semper moueant z aliqua semper quiescant uel omnia quiescant uel aliqua quiescant uel aliqua semper sint immobilīa et aliqua semper moueant uel aliqua quiescant uel aliqua semper quiescant. Et ar̄guit p̄mo. q̄ diuisio non est bona. quia nō est bimedibris. igit̄. Secūdo sic p̄mū memb̄ū destruit motū. sc̄dm destruit quietē. tertiū destruit generatōnem z corruptōem z omnē motū uolentū. q̄rtum destruit necessitatē aliquam entit̄. z q̄ntū cōmittit nugatōnem ponendo aliqua esse immobilīa z aliqua quiescere. In oppositū est p̄hs in textu. Sciendū p̄mo. q̄ post Aristō. ostendit mundū non incepisse nec deficere a p̄e post sed esse p̄petuū. Lōsequēter inq̄rit de modo p̄ quē p̄petuat mot⁹ an sc̄z p̄ h̄ q̄ oīa entia sp̄ moueāt uel p̄ hoc q̄ alīq̄ sint q̄ sp̄ moueāt uel p̄ hoc q̄ infiniti mot⁹ sibi in uicem succedunt uel p̄ hoc q̄ est aliquis vnus morus qui semper fuit z erit et hoc ultimo modo p̄petuat morus ut infra ostendē quo ostenso deterr̄minabit q̄s z qualis sit ille morus. z deinde qualis sit motor z a quo p̄cedit z quale sit mobile illius z hec est tota intentio huius octauī.

Sciendū sc̄do. q̄ licet in p̄dicta diuisione sint quinq̄ memb̄ia t̄n̄ reduci possunt ad diuisionem bimedibris q̄z uel oīa sunt vni⁹ dispositōnis uel plurimū. si p̄mū hoc est tripliciter. uel omnia semper quiescūt. z sic ē p̄mū memb̄ū. uel oīa sp̄ mouent̄. z sic ē sc̄dm memb̄ū. uel oīa quiescant z quiescant. z sic ē quartū. Si plurimū dispositōnū hoc est dupliciter. uel variāt fm̄ duas dispositōnes t̄n̄. z sic est tertiū memb̄ū. uel fm̄ tres. z sic ē q̄ntū memb̄ū et notanter in hoc quinto dicit̄ q̄dam esse immobilīa z nō quiescibilia q̄a solum illud dicit̄ quiescere q̄d natū est moueri sed immobile dicit̄ tam de illo q̄d natū est moueri z nō mouet̄ q̄z de nō mobili simplr̄ z inter ista memb̄ia solū istud q̄ntū ueritatē p̄inet. iō ad p̄cludēdū ip̄m i p̄nti questioe reprobabitur tria p̄ma memb̄ia z in seq̄ntib⁹ erit reprobatio quarti que ex aliquib⁹ deterr̄minat̄s dependet z p̄cludet̄ q̄ntū t̄nc sit p̄clusio p̄ma p̄tra p̄mū memb̄ū. **Cōclusio p̄ma.** Dicere oīa sp̄ quiescere ē irrōnabile nec ē a p̄ho natu rali p̄tra h̄ disputandū p̄bat p̄hs tripl̄. P̄mo ad sensum manifestū ē alī q̄d moueri mō querere rōnē p̄tra iudicia sensus ē infirmitas seu debilitas intellectus ut dicit̄ in textu. Sc̄do hoc dicere ē inducere dubitatōem de toto ente z inducere errorē p̄tra oēs sc̄ias. q̄a uel oēs sc̄ientie de aliquo motu considerant uel aliquo motu uiuunt. igit̄ zc. Tercio sic nec mathematicus nec alīq̄s artifex specialis h̄z disputare p̄tra negātes sua p̄ncipia h̄z motū esse ē p̄ncipiū in p̄hysica. q̄z p̄hysic⁹ supponit naturā eē p̄ncipiū mot⁹. q̄z p̄hysicus nō h̄z disputare cōtra ponētes oīa sp̄ quiescere. **Cōclusio sc̄cūda.** Dicere oīa sp̄ moueri z nihil quiescere ē irrōnabile. h̄z sit min⁹ irrōnabile q̄z p̄mū memb̄ū. vñ Erastrius fuit hui⁹ op̄inionis q̄ oīa que mouent̄ semper moueant q̄d improbat p̄hs p̄mo de motu augmenti p̄ duo exēpla

*Isama dicit q̄ licet p̄
demonstrat̄ sit bimedibris est p̄. s̄ bimedibris
z bimedibris ut p̄ p̄mo uō*

Intentio p̄hs in p̄lo.

*In p̄lo ut p̄ op̄ionē d̄ actū
p̄mo disputat̄ ē p̄tra p̄hs
oīa que mouent̄
z quiescant ut p̄ p̄mo
z p̄ p̄mo ut p̄ p̄mo*

Octauus liber

Primum est si multitudo guttarum cauet lapidem non oportet quilibet gutta res mouere aliquid de lapide sed bene quelibet disponit ad cauandem lapidis et tota multitudo cauat vel vltima in virtute dispositionis precedentium.

Secundum exemplum est. Si arbor nascens inter lapides per aliquod tempus diuidat lapides non oportet quod in qualiter parte igitur aliquid diuidat sed in qualiter parte aliquid disponit quod in fine percipit. similiter si aliquid augetur per annum secundum quantitatem digitalis non oportet quod in qualiter parte proportionabiliter illius anni augetur secundum aliquam partem proportionabilem digitalis. non oportet omnino quod mouet semper moueri. Secundo idem ostendit in motu alterationis et hoc tripliciter. Primo si aliquid alteratur in aliquo toto tempore quous illud quod alteratur diuisibile sit in infinitum non oportet quod sic diuidatur alteratio quia potest esse alteratio adeo velox ut omnes partes simul alterentur. ut in congelatione aquae. Secundo cum aliquid sanat tendit ad sanitatem et non ad aliud. ergo cum ad ipsum peruenit necesse est ipsum quiescere. quia ut dicitur in sexto. mutatio inter contraria non potest esse infinita. Tertio cum lapis induratur non semper continue fit durior sed terminatur ille motus aliter fieret durities infinita. ergo illud quod alteratur non semper continue alteratur. similiter idem probatur de motu locali quia nullus motus violentus perpetue durat. ut habetur primo de celo. ergo non omne quod mouetur semper mouetur. Secundo vniuersum quod corpus habet locum proprium sibi naturalem in quo dum est quiescit et a quo non remouetur nisi per violentiam sed manifestum est aliqua corpora naturalia esse in suis locis. manifestum est aliquid quod quiescere et sic illud membrum est irrationabile quod destruit quietem et naturam. quia natura est principium motus et quietis tamen est minus rationabile quam principium. quia natura per prius est principium motus quam quietis ideo est magis incognita ueniens destruere motum quod sit in primo membro quam destruere quietem. quod sit in secundo.

Cōclusio tertia. Irrationabile est dicere omnia que mouent semper moueri. et que quiescunt semper quiescere. probatur dupliciter. primo sicut precedentis quia sensus oppositum iudicat. secundo quod sic dicitur destruit augmentum quia si ita esset oporteret augmentatum esse infinitam quantitatem. etiam destruit motum localem violentum qui non perpetue durat. destruit etiam generationes et corruptiones que habent terminos fixos scilicet esse et non esse. non perpetue durant. Est tamen aduertendum quod Aristoteles in fine huiusmodi capituli resumit diuisionem predictam etiam resumit improbarionem primi membri secundi et tertijs que tamen satis habentur ex dictis. ideo relinquuntur de quarto et quinto membris. ut in sequenti videbitur.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam patet solutio ex dictis. Ad secundam conceditur quod quattuor prima membra sunt irrationabilia et ad id quod dicebat contra quintum iam dictum est. quia immobile et quiescens non conuertuntur. quia immobile se habet ut superius ad quiescens. Quentium igitur et eorum que mouentur. alia quidem mouentur et mouentur secundum accidentia. alia autem per seipsa. Secundum accipitur quidem ut quecumque in eo quod sunt in mouentibus aut in his que mouentur. et que sunt secundum partem. alia autem per seipsa quecumque non in eo quod sunt in mouente. aut in his que mouentur in eo quod pars aliqua ipsorum mouet aut mouetur.

Physicorū

Horū autē q̄ mouent̄ p se. alia q̄dem a seip̄o. alia vero ab alio. et alia q̄dem natura: alia vero violentia et extra naturā. Quō em̄ ip̄m a seip̄o natura mouet. vt q̄libet aialū mouet em̄ aial a se ip̄o. Quorūcūq; ar̄ p̄ncipiū mor̄ in seip̄is ē hec natura dicim̄ moueri. vñ aial q̄dē totū natura ip̄m seip̄m mouet. corp̄ ar̄ fm q̄ ē corp̄ p̄tin̄git r̄ natura r̄ extra naturā moueri. differt ar̄ p̄ q̄lē motū q̄d mouet eue niar. r̄ ex q̄li elemēto p̄ster. Et eorū q̄ mouent̄ ab alio. alia q̄dez mouent̄ natura. alia p̄o extra naturā. Extra naturā q̄dem terra sursum r̄ ignis deorsum. Ampli⁹ ar̄ pres aialū multoties mouent̄ extra naturā iuxta positōes r̄ modos mor̄. Et maxime moueri a q̄dā q̄d mouet in his q̄ extra naturā mouent̄ ē manifestū. p̄pter id q̄d manifestū ē ab alio moueri. Postea ar̄ q̄ st̄ extra naturā eorū q̄ sunt fm naturā ip̄a a seip̄is vt aialia. hoc em̄ nō immanifestū ē si ab aliq̄ mouent̄. s̄z quōd op̄tz accipe ip̄m mouens r̄ q̄d mouet. videt̄ em̄ q̄ ibi sit accipiēdū sicut in nauib; r̄ nō natura subsistētib;. sic r̄ in aialib; diuisus ē mouēs. r̄ q̄d mouet. r̄ sic oē ip̄m se ip̄m mouet. Maxime ar̄ dubitat̄ reliquū dicte vltime diuisiōis Eorū em̄ q̄ ab alio mouent̄ hec q̄dē extra naturā posuim⁹ moueri. alia ar̄ relinquunt̄ p̄poni qz natura. Nec ar̄ sunt q̄ dubitatōez afferūt. a q̄ mouetur vt ḡuia r̄ leuia. Hec em̄ in oppositos locos violentia mouent̄. in p̄rios ar̄ leue q̄dē sursum. que ar̄ deorsus natura. a q̄ ar̄ nō adhuc manifestū. sic s̄z cū mouent̄ extra naturā. Et nāq; ip̄a a seip̄is dicere ip̄o sibile ē. Vitale em̄ h̄ r̄ aiatōez ē p̄riū. r̄ facere stare posse ip̄a fm seip̄a. Dico ar̄ velud si ābulādū cā inest ip̄i r̄ nō ābulādū. Quare si in ip̄o ē sursum ferri igni manifestū ē q̄ in ip̄o r̄ deorsus. Irrōnabile ar̄ ē fm vnū motū moueri solū hec a seip̄is. si q̄dē seip̄a mouet ip̄a. Simpli⁹ quōd p̄tingit p̄tinuū aliq̄d r̄ ip̄m seip̄m mouere. fm em̄ q̄ vnū r̄ p̄tinuū nō tactu fm h̄ ip̄o sibile ē. s̄z fm q̄ diuidit̄. si h̄ q̄dē aptū natū facere. illō p̄o pari. Neq; ḡ nullū horū ip̄m seip̄m mouet p̄stra em̄ sunt. Neq; aliud p̄tinuū nullū. s̄z nec ē diuidi mouens in vno q̄q; ad id q̄d mouet sicut in inaitis videmus cum moueat aliquod animatorum ip̄a.

Queritur Vtq; om̄e q̄d mouet habeat motōē a seip̄o distinctū fm eē r̄ definitōem s̄l v̄l fm definitōem em̄. Arguit̄ p̄mo q̄ nō. qz aiatā mouent̄ a seip̄is p se. q̄ in ip̄is mouens nō distinguit̄ a mobili nec fm eē nec fm definitōez. Sc̄do sic. graua r̄ leuia mouent̄ r̄ nō h̄nt motōē distinctū a seip̄is fm eē r̄ definitōez. In oppo^m ē p̄hs in textu. Pro r̄sione. Sciendū p̄mo. q̄ post q̄ p̄hs ip̄robauit̄ tria mēbra diuisiōis sup̄ius posite. p̄nr̄ ondit̄ aliq̄ nescitaria ad rep̄batōez quartū r̄ ad p̄batōem q̄nti mēbrū. Ad cui⁹ desmonstratōem op̄tz p̄cognoscere q̄ oē q̄d mouet ab alio mouet r̄ lz h̄ p̄batū fuerit in septimo q̄dā rōe q̄ sumpta ē ex p̄te mor̄ in cōi. qz tñ in hoc libro p̄hs incipit̄ agere de motu p̄ cōpatōem ad mouentia et mobilia. iō. Aresto. oñdit̄ itēz. illā p̄clusiōē eē verā in oib; mouētib; r̄ mobilib;. p̄ q̄ p̄mittit̄ tres diuisiōes. Prima ē. mouētū et mobiliū q̄dam mouet̄ et mouent̄ p se. q̄dā p̄o p̄ accis. r̄ hoc p̄tingit̄ tripl̄. vt p̄tz in q̄nto. Sc̄d;

Octauus liber

diuisio eorū q̄ mouent p se q̄dā sunt mouētia a seip̄is vt aiata. q̄dā p̄o ab alio vt in aiata. Tercia ē eorū q̄ mouent. q̄dā mouent fm naturā. q̄dā ex tra naturā et violēte. hāc diuisione oñdit p̄hs in his q̄a se mouent. et in his q̄ ab alio mouent. cū em̄ mor^o natural^r sit a p̄ncipio intrinseco optz q̄ ea q̄ mouent a seip̄is mouent natural^r. vt sunt aiata q̄ mouent ab aia tā p̄ a p̄ncipio intrinseco. vtz ē trū q̄ si referat mor^o aialis ad elemēta cō ponētia corp^o ei^o. p̄t eē fm naturā z violēte. nā si ibi dominet terra natural^r mouet deorsuz. et violēte sursum. s; si mor^o ille referat ad totum aial vel ad totū aiatū in q̄stū est natural^r inclinatū ad subseruicē dū aie sic ille mor^o ē natural^r. q; sit a p̄ncipio intrinseco actiuo et etiā passiuo

Sciendū scdo. q̄ p̄ns diuisio repiri p̄t in p̄ribus aialū fm diuersas dispositōes et modos motū. hō em̄ natural^r flectit brachia anteriorē et tibias posteri^o. equus anteriores tibias flectit posteri^o et posteriōres anteriorē. et si p̄riū accideret in his p̄ribus hoc fieret violēte. In his vero q̄ ab alio mouentur manifeste repitit p̄ns diuisio. nā terra natural^r mouetur deorsum et violēte sursum. et sic p; q̄ natural^r et violentuz in oib; repiunt q̄ p se mouentur siue a se siue ab alio mouētur. iō. p̄bato q̄ in om̄i motu tā natural^r q̄ violēto mouens distinguit ab eo q̄d mouet ostensum erit sufficienter de oī motu. nā de motu p̄ actūs hō nō fit mētio q; illo mō nihil mouetur nisi ad motū p se alterius. Et est hic aduertēdū q̄ mouens distinguitur a moto fm definitōem tm̄ q̄ p̄iuncta sunt fm esse mouens et mobile. tm̄ illius q̄d mouet et illius q̄d mouetur rōes formales diuerse sunt. sicut p; de aia et co; pe. s; mouens distinguit fm esse et rōem a mobili. hoc est definitōem q̄n mouens et mobile sunt separa ta loco et subiecto

Diffinitio Violēte

Cōclusio p̄ma Ea q̄ mouent violentuz h̄nt motorē ab eis distinctū fm eē et definitōem sil. p; q; violentū d; cuius p̄ncipiū est extra nō p̄ferente yūn passo

Cōclusio scda. Ea q̄ mouent a seip̄is mouent a motore distincto fm definitōem tm̄. p; q; in talib; ps p se mouens est aia. et ps p se mota est corpus. s; hāz rōnes sunt diuerse. igitur

Cōclusio tertia. Graua et leuia simplicia in suis motibus natural^r libus nō mouent a seip̄is. p̄bat p̄hs q̄duplt. Primo. q; mouere se p̄riū ner ad rōem vite. et ē p̄riū aiatoz. q; motu et sensu aiatū distinguumus ab inaiato. s; graua et leuia simplicia nō sunt aiata. igit rē. Secdo. oē mouēs seip̄m total^r sibi p̄t eē cā stat^o z q̄tis. nā sicut aialia p̄ sui appetitum incipiūt moueri. ita et q̄escunt. s; graua et leuia simplicia nō p̄nt si h̄p̄t eē cā q̄tis. q; dū sunt extra locū naturalē nō q̄escunt nisi ab extrinseco detineant. s; nō mouent a seip̄is. Tercio sic. irrationabile est dicere ea q̄ a seip̄is mouent solū moueri ad vnā d̄iam positōis. q; mor^o illoz nō determinat ab alio s; a seip̄is. iō hoc mō vel illo mō moueri p̄nt. s; si graua et leuia mouerent a seip̄is mouerent fm plures d̄ias positōis. sed h̄ est falsum

Quarto. nullum vere p̄tinuū q̄d est penitus eiusdē dispositōis in oibus suis p̄ribus mouet a seip̄o. sed graua et leuia sunt h̄mōt igit. Hāioz p; q; mouēs se h; ad mobile vt agens ad patiens. s; agēs est quodā mō diuersum et p̄trariū passo. s; ea q̄ sunt eiusdē dispositōis in se mouēte agere nō p̄nt. iō aialia q̄ a seip̄is mouent mag^o dicunt p̄trata q; p̄trata p̄trer diuersitatem partium animalis. et sic graua et leuia nō mo

Physicorum

uentur a seipsis a quo aut moueantur. patet in questione sequenti.

Ad rationes Ante oppositū **Ad primam** dicitur q̄ anima
ra mouentur a seipsis per aliter et gratia pris et
nō a se p̄mo **Ad secundam** patet solutio in sequenti questione.

Ed accidit et hec ab aliquo sp moueri fiet aut utiq; ma
nifestū diuidentib; causas. Est aut et in mouentibus
accipie q̄ dicta sunt. Alia q̄dem em̄ extra naturā ipoz
motiua sunt. vt vectis nō natura grauis motiua est. alia ve
ra natura vt actu calidū motiua est potentia calidi similt autē et in alijs
hui? modi est. Et mobile aut similt natura q̄ potentia quale aut quan
tum aut vbi est cū habeat p̄ncipiū hmōi in seipō. et nō fm̄ accūs. Ori
em̄ idē et quantū et quale. sed alteri alterū accidit. et nō fm̄ se existit igs
nis itaq; et terra. mouentur ab alio violentia q̄dē cum extra naturā. Na
tura aut cum in ipoz actu et potentia. Qm̄ aut q̄ et potentia multiplici
siter dicitur. hec cā est nō esse manifestū a quo hmōi mouentur. vt ignis
sursum terra vero deorsum. Est autem potentia aliter addiscens scis
ens. et habens iam sciam et nō p̄siderans. Semp̄ aut cum similt actiū z
passiū sunt. fit aliqñ actu q̄d in potentia. vt addiscens ex potentia esse
aliter fit potentia. hīs em̄ sciam. nō p̄siderans aut potentia est sciens et
p̄damno. sed nō sicut et ante addiscere. Qu aut sic habeat si aliq̄d nō p̄
hibeat opatur et p̄siderat. Aut erit ex p̄tradictōe ignorantia. Silt aut
hec se habeat et in phisicis. frigidū em̄ potentia est calidū cū aut fuerit
mutatū tā ignis est. Ardet aut nisi aliq̄d phibeat et impediatur. Silt alit
q̄d se hz et circa graue et leue. Leue em̄ fit ex graui. vt ex aqua aer. hoc
em̄ potētia p̄mū et tā leue et opabit mox nisi aliq̄d phibeat. Actus aut
leuis est alicui esse sursuz. Prohibet aut cū in p̄trario loco sit. silt et hoc
se habeat in quanto et quali. Et tamē querit hic quare in ipoz locū mo
uentur grauiā et leuiā. Causa aut est. qz apta nata sunt. et hoc est graue
et leui esse. hoc q̄dē eo q̄ sursum. illud aut eo q̄ deorsum determinatur.
Potentia aut est leue et graue. multipl̄ sicut dictum est. Cūq; em̄ sic
aer aqua. potentia quodāmo est leue. Et tñ aer est adhuc in potētia. Cō
tingit em̄ impeditū nō sursum eē. Sz si auferat ipedimentū agit. z sp sur
sum fit. Silt aut et quale ad actū esset mutat. Vox em̄ p̄siderat sciens
nisi aliq̄d phibeat. sustinens aut et phibens mouens est. sicut mouet. ē
aut sicut nō. vt est colūpnas diuellens. aut lapidez remouens. aut a vase
aquā. Scdm̄ accūs em̄ mouet sicut repulsa sphaera nō a pariete mota ē.
sed a p̄nciente. Quod q̄dē igitur nihil hoz ipm̄ mouet seipm̄. manifes
tum est. sed motus hz p̄ncipiū nō mouendi neq; faciendi. sed
patiendi. Si igit oia que mouent a natura mouent aut extra
naturā et violentiā. q̄ et extra naturā oia a quodā z ab alio. Vox
aut q̄ natura. itez q̄cūq; a seipsis mouent ab aliquo mouentur
et q̄ nō a seipsis vt leuiā et grauiā. aut em̄ a generatōe. z facien

Octauus liber

teleue et graue. ab impediētia et phibētia soluente. omnia er/
go que mouentur ab aliquo mouebuntur.

Querit Utrū grauiā et leuiā simplicia p se moueant a generā
te. z p accūs a remouēte. phibēs. ¶ Arguit pmo
q nō. qz gūia z leuiā pnt moueri generāte corrupto. g nō mouent a gene
rāte. Scdo sic. mot⁹ naturalē a pncipio intrinseco. sz generās ē extrin
secū genito. igit. Tercio. ptingit graue sua grauitate remouere phibē
bens. vt lapis frangit trabē. cū g grauitas sit p se pncipiū grauis seqt
q graue p se mouet a remouēte. phibens. In oppositū ē phs in textu.
Sciendū pmo q postqz phs pbauit gūia et leuiā nō moueri a seipis
pnr ondit a q moueant p q pmitit q sicut mobiliū qdā mouentur fm
naturā z qdā extra naturā. ita ē de mouētibus. Un illa mouēt fm naturā
q suas formas impmunt mobili naturalr susceptiuo ad qs formas na/
turalr sequūtur tales mot⁹. sicut actu calidū mouet potētia calidū. Sz
extra naturā mouēt illa q nō impmunt mobili formas naturales ad qs
sequūtur naturalr tales motus. sicut cor da arc⁹ mouet sagittā. vñ pz q
illud d^r violēte moueri cui⁹ mot⁹ ē extra naturalē potētia ei⁹ sicut que
cū mouet sursum Sz fm naturā dicunt moueri qcūqz mouent in prios
act⁹ ad qs sunt in potētia fm naturā p⁹ia. Scdo pz q ad h q aliqd
mot⁹ sit naturalr opz q in ipō mobili sit potētia naturalr ad talē motum
neqz reqrit q in se habeat pncipiū actiū illi⁹ mot⁹. sz sufficit passiuū in
clinatū naturalr ad talē motū. Tercio pz q cū oē qd mouet sit in potē
tia z moueat ab aliq qd ē act⁹ cū nihil idē fm idē sit in potētia z in actu
seqt q nihil moueat se p se pmo. Sciendū scdo. q fm phm aliqd d^r ē
in potētia duplr. s. in potētia essentiali siue ad actū p⁹iu. q ē forma. z i po
tētia accūrali siue ad actū scdm q ē opatio p⁹is formā. Aliter eim ē in po
tētia ad scire addiscēs q nō dū hz sciam z ille q habz sciam sz ipā nō vrit
Silt in phisicis alit aliqd ē in potētia ad calidū qd ē actu frigidū. z alit
illd qd hz formā calidū etiā aliter ē in potētia ad leue. illd qd ē actu graue
et illd qd hz formā leuis z nō muret sursum. De potētia at eēntiali nihil
reducit ad actū nisi p p⁹ia agēt⁹ extrinseci qd ē tale actu qle ē altz in
potētia. Sz de potētia accūrali aliqd reducit i actū p se nisi sit aliqd ipē/
diens vt hns habitū scie p⁹iderat dū vult nisi dū aliqd ipediāt. Silt in p
posito qn aliqd nō dū hz formā leuis nō acqrit ipam p seipm. qz de pura
potētia nihil p se reducere ad actū. sz opz q fiat i actu p aliqd generās
qd ē in actu tale. Et qz dās formā dar p se p⁹ia ad formā vt sunt mot⁹ z
loc⁹ statim cū aliqd hz formā leuis mouet sursum nisi aliqd ipediāt. Et
dicis pz q cā qre gūia z leuiā mouent ad p⁹ia loca ē. qz natura gūis ē
eē deorsuz. z leuis ē eē sursum. **Cōclusio p⁹ma.** grauiā z leuiā simplicia
de potētia essentiali nō mouent a seipis effectiue seu formalt q⁹uis habe/
ant pncipiū materiale illius motus. parz. qz de pura potētia nihil p se
reducere ad actū. ergo talia nō mouent a seipis effectiue aut formalt
ad formā essentialē. Scdm pz. qz in seipis hnt materiā q naturalr est in
potētia ad formā grauis et leuis. **Cōclusio scda.** Grauiā et leuiā
simplicia de potētia accūrali nō mouent a seipis z p se effectiue. sz hnt

Physicor

Principiū materiale et formale illius motus. p̄mū pbat̄ p̄ quatuor rōes
pus adducas. Scdm̄ pr̄z. qz̄ in seip̄is h̄nt formā ad quā sequunt̄ tales
motus naturales. h̄nt etiā materiā naturāl̄ inclinātā ad illos motus.

Conclusio tertia. Grauia et leuia in potētia accidentalī existētia p̄ se
mouent̄ a generante. z̄ p̄ accūs a remouente. p̄hibens. Prīmū patet. qz̄
bans formā dat oīa p̄ se p̄sequētia ad formā. s̄z̄ generans grauia dat eis
formas. ergo dat eis etiā motus p̄sequētes ad illas formas. ergo effecti
ue et p̄ se mouent̄ a generāte. et nō a seip̄is. qz̄ a se nō h̄nt formā grauis z̄
leuis cū nihil sibi dat formā. Secunda ps̄ pr̄z. qz̄ remouēs p̄hibēs ip̄m
remouendo nō imp̄mit̄ graui aut leui aliquā formā ad quā per se sequat̄
talis motus. s̄z̄ nō mouet̄ p̄ se sed p̄ accūs tm̄. vñ d̄r p̄hs q̄ ē s̄l̄t̄ sicut de
motu s̄phere a pariete rep̄cussio. paries em̄ nō imp̄mit̄ aliquē impetum
illi s̄phere s̄z̄ ip̄erū imp̄ressum a primo p̄iēte impedit̄. iō facit̄ resillire
s̄phera in motū oppositū. z̄ sic mouetur s̄phera a pietē p̄ accūs tm̄. Sed
p̄tra dicta arguit̄. qz̄ sicut materia est p̄ncipiū pariedī ita forma ē p̄nci
cipiū agendi. s̄z̄ cū graue existēs in actu p̄mo habeat materiā et formam
grauis sequit̄ q̄ mouet̄ a se passiue rōe materie et rōe forme actiue. Res
p̄ndet̄ q̄ sicut actio et passio bñ sunt idē subiecto. et d̄nt̄ formāl̄. ita
idē material̄ s̄m̄ diuersas habitudines p̄t̄ eē p̄ncipiū passiū et etiā acti
uum alicui⁹ mor⁹. Vñ forma grauis et leuis relata ad generās cui⁹ ē
effectus. et virtus p̄cipata et impressa mobili et p̄seruata in virtute ge
nerantis vlt̄s bñ est p̄ncipiū actiū motus sub motōe generātis vlt̄s. s̄
em̄ nō grauitas et leuitas dicunt̄ q̄l̄itates motiue. sed forma grauis et
s̄l̄t̄ leuis accepta s̄m̄ gradū p̄prie p̄fectōis aut relata ad graue. vt act⁹ in
trinsecus est p̄ncipiū passiū mor⁹ ei⁹ p̄ modū inclinātis materiā ad talē
lem morū. et hoc mō intelligit̄ dictū aristotelis q̄ grauia z̄ leuia h̄nt p̄n
cipiū mor⁹. nō qdē mouēdi et faciēdi. s̄z̄ pariedī tm̄. z̄ hoc mō grauitas
et leuitas nō sunt q̄l̄itates actiue. sed reducunt̄ ad gen⁹ cause materialis
tāq̄z̄ dispōes materiā inclinātes ad talē morū. et istā imp̄fectōem. s̄z̄ q̄
nō p̄tute p̄pria sunt p̄ncipia actiua mor⁹. h̄nt̄ p̄pter suā materialit̄. s̄z̄
em̄ vicine materie p̄me sic q̄ sunt penit⁹ materie immerse nō habentēs
eleuatōem supra materiā sufficientē ad hoc q̄ possint eē p̄ncipiū actiū z̄
alicui⁹ mor⁹. nā oē p̄ncipiū actiū i aliq̄ sup̄ materiā ē eleuatū z̄ h̄z̄ domi
niū sup̄ materiā. qz̄ agēs nobilit̄ ē et p̄stātī suo passio Vñ oīs aīa ē ele
uata sup̄ materiā suā. iō p̄t̄ eē p̄ncipiū actiū alicui⁹ mor⁹ in sua materia

Ad ratiōes Ad p̄mā d̄r q̄ corrupto generante p̄ricularī
s̄m̄ subam eius grauia et leuia p̄nt̄ moueri a
p̄tute generātis p̄ricularis q̄ p̄seruat̄ in generāte vlt̄ s̄z̄ corrupto generā
te vlt̄ virtute generātis p̄ricularis ampl⁹ nō mouent̄. Ad scdmā d̄r.
q̄ mor⁹ natural̄ p̄ ē a p̄ncipio intrinsecō vlt̄ actiūo vlt̄ passiūo. qz̄ in q̄libz̄
et leuibz̄ simplicibz̄ ē solū p̄ncipiū passiūo natural̄ dispositū ad suos mo
tus Ad tertiā d̄r q̄ si que sua q̄uitate frāgat̄ trabē mouet̄ se p̄ accūs.
qz̄ sibi accidit̄ inquantū detinet̄ q̄ sua grauitate frāgat̄ detinens. nec p̄
hoc acc̄rit̄ sibi aliquā formā ad quā p̄ se sequat̄ ille motus.

¶ Hoc aut̄ dupl̄. aut̄ em̄ nō p̄pter seip̄m̄ est mouens sed

Octauus liber

propter alterz qđ mouet mouens. aut ppter ipm. Et hoc autē
primū post vltimū. aut p plura. vt bacul⁹ mouet lapidē. z mo
uetur a manu mota ab hoie. hoc autē nō ampli⁹ eo qđ ab alio mouetur.
Utraq; igit mouere dicim⁹. z p mū et vltimū mouētū s; mag⁹ p mū
illō em mouet vltimū. s; nō hoc p mū. Et sine qđē pmo vltimū nō mo
uebit. Illud autē si nō hoc. vt bacul⁹ nō mouebit nisi moueat ab hoie
Si qđ necesse ē oē qđ mouet ab aliquo moueri. et aut ab eo qđ mouet. aut
ab alio aut nō Et si qđē ab alio qđ mouet necesse aliqd eē mouēs qđ nō ab
alio p mū. Si at hui⁹ modi p mū. nō necesse ē eē alterz. Impossibile em est
in infinitū abire mouēs z qđ mouet ab alio ipm. Infinitoz em nō ē aliq
qd p mū. si qđ oē qđ mouet ab aliq mouet. p mū at mouēs mouet qđē. nō
ab alio aut. necesse ē ipm a seipō moueri Ampli⁹ at z sic ipam hāc eādē
rōem ē aggredi. Omē em mouēs aliqd qđē mouet et aliq. aut em a seipō
mouēs mouet aut ab alio. vt hō ipē. aut baculo. aut vēr⁹ picit. aut ip
se. aut lapis quē mouit Impossibile at ē mouere sine ipō mouēte z agēte
id qđ mouet. s; et si qđē ipm seipō mouet. nō necesse aliqd ē qđ mouet. Si fo
sit alterz id qđ mouet ē aliqd qđ fm seipm mouebit nō s; dā alio s; seipō.
aut in infinitū abibit. Si qđ qđ mouet aliqd mouet. necesse stare et nō in
infinitū abire. Si em bacul⁹ mouet. eo qđ mouet a manu et man⁹ mo
uet baculū. Si at et hāc aliqd mouet et hanc alterz aliqd mouēs. cū itaq;
aliq moueat sp alterz. necesse ē pus ipm seipm mouēs. Si igit mouet qđē
p. nō aliqd at mouēs ipm. necesse ipm seipm mouere. Quare et fm hāc rōez
qđ mouet aut mor ab ipō mouēte mouebit. aut venit aliqn in hmoi.
Ad dicta at et sic intendētib; ptingēt eadē hec. Si em ab eo qđ mo
uetur. mouet oē qđ mouet. aut hui⁹ reb; existit fm accūs. vt moueat qđ
dem qđ mouet nō tñ ppter id qđ mouet ipm aut nō. s; p se. Primū qđē
igit si fm fm accūs nō necesse ē moueri qđ mouet. Si at hē manifestū qđ
ptingit aliqn moueri nihil eoz qđ sunt. Nō em necessariū ē accūs. s; p mū
git nō eē. Si qđ ponam⁹ possibile eē. nullū ipossibile accidit. falsum at for
tassis. Horū at ipossibile ē nō eē. ostēdit em pus ē h. qm necesse ē motū
sp eē. Et rōnabiliter hoc accidit. Tria em necesse ē eē qđ mouet z mouēs.
et qđ mouet. Qđ qđē igit mouet necesse qđē moueri. Mouere at nō necesse
ē. s; qđ mouet. et mouere et moueri. Lōmunicat em s; hoc. et fm idē ex
istens ei qđ mouet. Manifestū at ē in mouētib; fm locū. Tāgere em ne
cesse adinuicē. sic; vsq; ad aliqd. Mouēs at sic vt sit nō qđ mouet imo
bile. Qm at videm⁹ vltimū qđ moueri qđē p mor⁹ aut pncipiū nō hz.
qđ mouet qđē ab alio at. s; nō a seipō rōnabile ē. vt nō necariū dicam⁹. z
terciū eē qđ mouet qđē cū sit imobile. Unī z Anaxagoras dī recte in
tellectū ipassibile inqens et imixtū eē qm qđē mor⁹ pncipiū ipm facit eē
sic em vsq; solū mouebit. cū sit imobilis. z impabit cū sit imixt⁹ At
uero si nō fm accūs. s; ex necessitate mouet mouēs. nisi autē moueat non
mouet. necesse ē mouēs si mouet aut moueri. sic fm eandē spm mor⁹. aut
fm alterā. Dico autē qđ aut calefaciēs et ipm calefieri. et sanās sanari. et
ferens ferri aut sanari ferri. ferēs at augeri s; manifestū qm ipō
ssibile. opz em vsq; ad inuidua diuidentē dicere vt si aliq

Physicorum

Docet geometrisare. hoc doceri geometrisare idē. aut si p̄iciat.
p̄iciat s̄m eundē modū p̄iectōis. aut sic q̄dē nō. sed aliud ex alio
genere. vt q̄d fert augeri. Hoc aut augēs alterari ab alio. hoc aut alterās
s̄m quēdā moueri motū. s̄z necē ē stare. Finiti em̄ sunt mor̄. itēz aut̄ re
flectere. et alterās dicere ferri. idē facere ē. z si mor̄ dicat ferēs ferri. z do
cens doceri. Manifestū em̄ q̄d mouet̄ et a sup̄i⁹ mouētē q̄d mouet̄ oē.
et magis a p̄ozi mouētū. At uero h̄ ip̄osibile est. Docens em̄ accidit
addiscere. q̄z h̄ q̄dē habere. illd̄ aut̄ nō habere sciam̄ necessariū ē. Am̄
plius aut̄ h̄is magis irrōnale. q̄m̄ accidit̄ eē oē motūū mobilis q̄dē ab eo
q̄d mouet̄. mouet̄ oē q̄d mouet̄. Erit em̄ mobile sicut si aliq̄s dicat. q̄m̄
sanariūū z sanās sanabile erit. z edificariūū edificabile. aut mor̄ aut per
plura Dico aut̄ sic. si mobile q̄dē ab alio ē oē motūū. s̄z nō s̄m eundē mo
tum mobile q̄ mouet̄. p̄ximū. s̄z s̄m̄ alitēz. vt sanariūū z disciplinariūū. s̄z
hoc ascendēs pueniet̄ aliq̄n̄ ad eandē sp̄em sicut dixim⁹ p̄us. Hoc q̄d
dem̄ igit̄ hor̄ ip̄osibile. aliud aut̄ figm̄rū ē. Incōueniēs em̄ ē alterariūū
et necessitate eē augm̄rabile. Nō s̄z necē ē sp̄ motūū q̄d mouet̄ ab alio
et ad hoc q̄d mouet̄ stabit̄ s̄. Quare aut̄ a q̄scente mouebit̄ q̄d mouet̄
p̄us. aut ip̄m̄ seip̄m̄ mouebit̄ p̄us. At uero si op̄z p̄siderare vtz cā mo
tus sit. z p̄ncipiū ip̄m̄ seip̄m̄ mouēs. aut q̄d ab alio. illud ois vtzq̄s ponet̄
Ip̄m̄ q̄dē q̄d p̄ se ē cā. sp̄ p̄us ē eo q̄d s̄m̄ alitēz. et cū ip̄m̄ sit. q̄re hoc cō
siderandū ē accipiētib̄ aliq̄d p̄ncipiū si aliq̄d mouet̄ ip̄m̄ seip̄m̄ quō mo
uet̄ z s̄m̄ quē motū. Necessē igit̄ oē q̄d mouet̄ eē diuisibile in sp̄ diuisibi
lia. Hoc em̄ ostensū ē p̄us in vlt̄is de natura. q̄ oē q̄d p̄ se mouet̄ conti
nuum ē. ip̄osibile igit̄ ē ip̄m̄ mouēs seip̄m̄ penitus mouere ip̄m̄ seip̄o.
Totū em̄ fert̄ vtzq̄s z ferret̄ s̄m̄ eandē loci mutatōem vniū cū sit et indi
uidūū sp̄e et alterabit̄ z alterabit̄. Quare docebit̄ vtzq̄s et docebit̄ sil. et
sanabit̄ et sanabit̄ s̄m̄ eandē sanitatē. Amplius determinariū est. qz mo
uetur mobile. Hoc aut̄ est q̄ potētia mouet̄ nō actu. Qd̄ aut̄ ē potētia
vadit̄ in actū. Est aut̄ mor̄⁹ actus mobilis p̄fect⁹. mouēs aut̄ iā actu ē. vt
calefacit̄ calidū z oino generat̄ h̄is sp̄em. Quare sil̄ idē z s̄m̄ idē calidū
erit z nō calidū. Sil̄ aut̄ et alioz vniūq̄dē quozūcūq̄ mouēs necesse ē
habere vniūociū. Hoc q̄dē igit̄ mouet̄. illud aut̄ mouet̄ ip̄m̄ seip̄o mouēt̄.
Qd̄ aut̄ nō p̄tingat̄ ip̄m̄ seip̄m̄ mouere sic. vt vtzq̄s ab vtrozq̄ moueat̄
ex his manifestū ē. Neq̄z erit p̄mū mouēs nullū. si vtzq̄s. vtzq̄s moue
bit̄. Qd̄ em̄ p̄mū magis ē cā mouēdi q̄ sequēs. z mouebit̄ magis. Qu
plūct̄ em̄ mouere erat. aliud q̄dē q̄d ab alio mouet̄ ip̄m̄ aliud aut̄ ex seip̄o
Proxim⁹ aut̄ ē q̄d longi⁹ ē ab eo q̄d mouet̄ p̄ncipio q̄z mediū. Amplius
nō necē ē mouēs moueri nisi a seip̄o s̄m̄ accūs. Ergo p̄tra mouet̄ alitēz
accipiētm̄ igit̄ p̄tingere nō mouere. Ergo erit aliud q̄dē q̄d mouetur.
aliud aut̄ mouēs imobile. Ampli⁹ nō necē ē mouēs cū mouet̄ p̄tra motū
sed aut̄ imobile mouere necesse. aut ip̄m̄ a seip̄o moueri. si q̄dem necē ē
sem̄p̄ motū esse. Amplius q̄dem mouet̄ motū. z mouebitur vtzq̄s Qua
re calefaciens calefit̄. At uero. neq̄z p̄mū ip̄m̄ seip̄m̄ mouen
tis. neq̄z vna ps. neq̄z plures mouebūt̄ ip̄m̄ seip̄m̄ vniūquodq̄s

Octauus liber

Totū em̄ si mouet ip̄m a seip̄o: aut ab aliquo q̄ sunt ip̄ius mo-
uebitur aut totū a toto. si q̄dem igit̄ est mouendo aliq̄ p̄tem
ip̄m a seip̄o. Hoc utiq̄ erit p̄mū ip̄m seip̄m mouens. separatus
q̄de em̄ hoc q̄de mouebit ip̄m seip̄m. Totū aut̄ nō iā. si aut̄ totū a toto
mouet p̄m acc̄ns utiq̄ mouebunt hec ip̄a seip̄a. Quare si nō sunt neces-
saria. accipiant nō mora seip̄is. Totū igit̄ aliud mouebit cū immobile
sit aliud aut̄ mouebit. solū em̄ sic possibile est. adhuc ip̄m mobile esse.
Amplius si q̄dem tota ip̄a seip̄am mouet. hec q̄des mouebit ip̄ius. illū
aut̄ mouebitur. ergo a. b. a seip̄a q̄dem mouebitur. et ab. a. Om̄ aut̄
mouet aliud q̄dem q̄d mouetur ab alio. aliud aut̄ cū sit immobile. et mo-
uetur hoc q̄dem mouens. aliud aut̄ nihil mouens ipsum seip̄m mouens
necesse est eī immobili esse mouenti aut̄ et adhuc ex eo q̄d mouet nō mouē-
te aut̄ ex necessitate. s̄ quale euenit Sit em̄ a. mouens q̄de immobile aut̄
b. q̄d mouet ab a. et mouēs q̄d est in q̄ c. Hoc aut̄ motū q̄de a. b. nō mo-
uens aut̄ nullū. Si q̄de em̄ p̄ plura. ueniet aliq̄n in c. sit ergo p̄
vnum solum.

Queritur Utz oē mouēs moueat. ¶ Arguit p̄mo q̄
sic. q̄ ois actio in motu firmat. q̄ et oē agēs. et p̄
p̄ns oē mouēs mouet. Sc̄do sic. actio et passio st̄ idē subiecto. s̄ oē pa-
riens mouet. q̄ et oē agēs. et p̄ns oē mouens mouet. In oppositū ē
p̄hs in textu. Pro respōsione Sciendū. q̄ post q̄ p̄hs on̄dit q̄ oē q̄d
mouet ab alio mouet. p̄r on̄dit q̄ in ordine mouētū deueniendū ē ad
aliq̄d p̄mū. q̄d vel ē penitus immobile. vel si mouet nō tū ab alio. s̄ a seip̄o
mouet. s̄ a p̄ncipio intrinseco. p̄ q̄ p̄mittit p̄hs duas sup̄pōes q̄z p̄ma ē q̄
mouētū aliud mouet p̄ seip̄m in p̄tute p̄pria. et nō in q̄tū mouet ab alio.
et sic ab alio nō h̄z p̄tute mouēdi. et aliud mouet nō p̄ seip̄m. s̄ in q̄tū ab
alio mouet. vt bacul⁹ mouet lapidē in q̄tū mouet ab hoīe. et hō mouet p̄
seip̄m. et iō d̄z mouēs p̄mū aliū p̄o sc̄dm. Sc̄da sup̄pō ē q̄ inter dicta mo-
ueria p̄mū mouēs maḡ mouet q̄ sc̄dm. p̄bat p̄hs dupl̄r. p̄mo q̄z mo-
uens p̄mo mouet sc̄dm et nō eō. sc̄do q̄z sc̄dm nō p̄t mouere sine p̄mo a q̄
h̄z p̄tute mouēdi. s̄ p̄mū p̄t mouere sine sc̄do **Occlusio** p̄ma. In or-
dine mouētū necē ē eēymū p̄mū q̄d nō mouet ab alio q̄d itelligit̄ de mouē-
te in genere physico. p̄bat p̄hs dupl̄r. q̄z si oē mouēs moueret ab alio sic
q̄ nullū mouēs moueret nisi p̄ hoc q̄ ab alio moueret. seq̄ret q̄ in mouē-
tibz eēt p̄cessus in infinitū. et sic nō eēt dare p̄mū mouēs. et si p̄mum nō
moueat. nō mouet neq̄ sc̄dm. q̄ vlt̄ tolleret mor⁹. s̄ hoc ē ip̄ossible. igit̄
Sc̄da rō. q̄z oē mouēs mouet seip̄o. i. p̄tute p̄pria vel p̄tute alteri⁹ p̄ mo-
dū instrumētī. vt hō seip̄o mouet baculū. et bacul⁹ nō seip̄o mouet lapidē
sed virtute alterius. sed in mouentibz et motis deueniendū est ad aliq̄d
mouens q̄d mouet seip̄m. q̄z nō om̄e mouens est secundariū siue instru-
mentū tale. igitur in ordine mouentū est aliquod mouēs quod nō mo-
uetur ab alio. et sic vel est immobile vel solū a seip̄o mouet **Conclusio**
sc̄da. si in ordine mouētū dabile sit vñ q̄d nō mouet ab alio. s̄ a seip̄o.
quod est p̄mum mouens in genere physico. tamen necesse est dare p̄re-

Physicorum

ter illud vñū mouens qđ nō mouet nec a se nec ab alio. pbat. qz si oē mo-
uens moueret p hoc q mouet vel moueri sibi conuenit p accidēs cū mo-
net vel p se. nō p̄t dici p̄mū triplici rōe. Prima rō est. illud qđ est p̄t acci-
dens p̄t nō esse. q̄ si mouēs mouet p̄t accidēs p̄t nō moueri. et vltra si non
plus moueat vel adhuc mouebit. et sic non mouet per hoc q mouet. vel
nō mouebit. et sic vniuersaliter destruit mor⁹. igit. Secda rō. quicūq; duo
sibi ynuice accidūt. si vñū repiat sine alio ita et alterū sine illo. dū tñ vtrūq;
vtrūq; accidat qđ d̄t p̄t materiā z formā. z p̄t sbam et accidēs. q̄ si moue-
re et moueri sibi ynuice accidāt. cū moueri siue mouere repiat vt lapis ita
mouet ab alio qđ nō mouet sequit q mouere repit in aliq sine moueri. et
p̄t nō si mouere et moueri sibi ynuice accidūt possum⁹ dare primū imobi-
le. Tertia rō p̄t p̄t testimoniu anaxa. q̄ ponit intellectū agēte vt oia mo-
ueret z oib; impararet. q̄ nō p̄t dici primū mēbrū diuisionis. s. q mouet
re et moueri p̄t ynuice p̄t accidēs nec p̄t dici scdm. qz vel primū mouēs mo-
ueret et moueret fm eadē spēm motus vel fm vnā moueret et fm alias
moueret. nō primū. qz tūc descēdendo ad spēm specialissimā seqret q do-
cens grāmaticā addidiceret grāmaticā. et sanans sanaret et p̄ticiēs p̄ticiēs ē
nō habere eadē sciam mō ipossibile est eadē sil⁹ habere z nō habere eadē
sciam. Itē nihil mouet nisi fm q̄ ē in actu et nihil mouet nisi fm q̄ ē i po-
tētia. s. ipossibile ē idē subiectū fm idē esse in actu et i potētia. q̄ ipossibile
est idē mouere et moueri p se fm eandē spēm mot⁹. nec p̄t dici q mouēs
moueat fm eandē spēm motus et fm aliā moueat. qz cū non sint infinite
spēs mot⁹ sequit q̄ tandē deueniret ad aliqđ mouēs qđ nō mouebit fm
aliqūā spēm motus. et sic erit mouēs imobile qđ erat intentū. Et si dicat
q̄ qñ deficiūt oēs spēs motus fiet reditus ad vnā prius acceptā p̄t modū
circulatiois. Contra hoc replicat p̄t qz idē est sic dicere ac si diceretur
idē moueri et mouere fm eandē spēm motus qz vt prius dcm est primū
mouens magis mouet q̄ scdm et ita vltimū magis mouet in p̄tute pri-
mū q̄ p̄ticia et tūc sic d̄t primū mouens moueret eadē spēm motus q̄ ali-
qd aliud moueret. q̄ moueret et moueret. fm eadē spēm motus et sic idē
esset ac si diceret docēs addiscere et sanās sanari et sic de alijs z ista omnia
sunt ipossibilia. q̄ in ordine mouētū dabile est vnum primū qđ non mo-
uetur nec a se nec ab alio.

Ad rōnes An oppositū Ad p̄mā d̄t qz ois actio firma
in motu vel accipiēdo motū vt ē actus entis p̄t
eti vel vt est actus entis ip̄t. s. mobilis. Et qz ip̄m forma in motu q̄
est act⁹ entis p̄t. s. mouētis nō ōt qz talis actio sit mot⁹. Sicut ad secu-
dam dicit. qz actio z passio sunt idē subiecto sed illud subiectū est mot⁹ q̄
est imobile z nō in mouēte z h̄telligēdū est de actōe trāseire in alterum.
Omne ergo qđ a b c. ip̄m seipm mouet. s. si aufero c. a. b.
ip̄m seipm mouebit. a quidē ē mouēs. b vero qđ mouet. c. at nō mouebit
ip̄m seipm. nec p̄t penitus mouebit. At uero nec b c mouebit ip̄a seipm
sine a. b. n. mouet in eo qđ mouet ab alio. nō qz a sui p̄tius p̄t aliq. a. b. igit.
solū seipm mouet. Necesse itaq; ip̄m seipm mouens habere mouēs uno

Octauus liber

bile autē et quod mouetur nihil autē mouens ex necessitate. **Cōtracta** autē
vtriusq; ab inuicem aut ab altero alterum. Siquidē igitur primum ē mo
uens. Quod em̄ mouet primum necessarium est esse manifestū est. q; totū
ipm seipm mouet. nō eo q; ipius aliquid huius sit. vt ipius seipm moue
at. sed totū mouet ipsum seipsum. **Notum** autē et mouens et q; ipius ali
qd ē mouēs z aliqd motū. **Nō** ei totū mouet neq; totū mouet s; mouet
qdē. a. b. aut mouet tm̄. **S; c.** ab ipso. b. nō iā ipossibile em̄. **Dubitatōem**
autē h; si auferat aliquid q; ab ipso. a. si primum mouēs quidē immobile autē
aut ab ipso. b. qd mouet. **Reliqua** ipso ipi? a mouebit. **Reliq** autē ipius
b. mouebit. **Si** em̄ hoc nō vtiq; erit que primo mouetur a seipso que est
a. b. **Remota** em̄ ab. a. b. adhuc mouebit seipsam reliqua. a. b. **Aut** potē
tia quidē nihil phiber vtriusq; aut alterū quod mouet diuisibile esse actu
autē indiuisibile. **Si** autē diuidatur nō adhuc esse habēs eadē potentia. **Qua**
re nihil phiber ex indiuisibilitib; potentia primum esse vni. **Manifestuz**
igitur ex his est quoniam primum mouens immobile. **Sive** em̄ motus qd
mouetur ab aliquo autē motū ad immobile primum. sive in qd mouetur qui
dem. ipm autē seipm mouens et stans vtriusq; accidit primum mouens in
omnibus esse motis immobile.

Querit Vtrū omne mouēs seipm sit diuisibile in partē p se mo
uentē et p se per se motā. **Arguitur** primo nō q; ce
lum mouet seipm et tm̄ nō est sic diuisibile igit rē. **Secdo** sic hō est mo
uens seipm et tm̄ non sic diuidit. cū aia sit tota in toto et tota in qualibet
eius pte. **In oppositū** est p h; in textu. **Pro respōsione** Sciendū. q;
postq; p h; pbatur q; i ordine mouētū et mobiliū nō est pcedere in finitū
tum sed deuentendū est ad aliqd primum mouens qd vel est immobile vel so
lum mouet a seipso. **Consequenter** ostendit q; licet primum mouēs phicū
moueat a seipso tm̄ primum mouens simpliciter est immobile ad minus p se
q; oē qd dicit mouere seipsum totū licet dicat mouere seipm tm̄ est dare p
tem mouētē immobilem z p se per se motā q; nō mouet et sic totū nō est pri
mū mouens s; illa ps q; mouet. **Cōclusio** Mouens seipsum est diuisi
bile in ptem per se mouētē immobilem z p se per se motā. pbatur cōclusio.
q; si aliquid primo moueat seipsum vel totū primo mouet totū vel vna
pars aliā pte reciproce vel qlibet ps seipam vel vna ps mouet tm̄ z alia
tm̄ mouet nec oportet in illa diuisione ponere q; totū moueat pte vel ps
totū q; reprobatis primo et tertio mēbris satis reprobātur ista duo. ps
em̄ nō potest mouere totū nec cōtra nisi vna pars moueat seipsam. vnd
q; totū nō pmo moueat totū. pbatur sic primo. q; cū idē sit actus nūero
mouentis et mobilis si totū primo et p se moueat totū idem fm̄ eundez
motum numero moueret z moueretur pura idē fm̄ eandem sanitate s; h
naret z sanaretur et idem fm̄ eadem sciam doceret et doceret qd est incō
ueniens. q; mouēs z motū quādā habēt oppōem. o si aliqd mouet z mo
ueat oportet q; sit alius motus numero quo mouet z quo mouetur sicut
est alius actus nūero quo baculus mouet lapides et quo mouetur a ma
nu. **Secdo.** omne mobile mouetur fm̄ q; in potentia. ergo cū nihil seipsum
seducat de potentia ad actum oportet mouens esse in actu quo dāmodo
fm̄ id ad quod mouet mobile et ad qd mobile est in potentia s; nihil sit

Physicorum

scdm est in actu et in potentia. ergo nullū totū primo mouet seipm et sic
nō pōt dici primū membrū. nec potest dici scdm. Primo si vtraq; pars
moueat aliā et eqliter ab aliā moueat vna nō erit magis mouens q̄ aliā
et cum p̄mū mouens magis moueat q̄ scdm ibi nō esset dare primū mo
uens. ergo nec scdm et p̄ p̄ns mouens seipm nō erit p̄p̄nquius primū
p̄ncipio motus q̄ id qd mouetur ab aliō et tū prius dicebatur q̄ mo
uens seipm est prius in ordine mobiliū. Secdo si mouentis seipm ps que
mouet aliā moueat mouere nō p̄t sibi puenire nisi p̄ accns qz si p̄ se sibi cō
ueniret tūc nō moueret p̄ h̄ q̄ moueretur. Quod aut mouet p̄ h̄ q̄ mouet
virtutem mouendi habet ab aliō tantū. Et ita sequeret q̄ idē. p̄ se eodem
motu moueret et moueret qd improbatū est. si ergo ps mouens moueat
p̄ se ab aliā hoc puenit sibi p̄ accns q̄ potest nō esse et sic mouentis seipm
vna pars erit mouens tm̄ et aliā mota tm̄. Tertio si mouentis seipsum
pars q̄ mouet ab aliō moueatur sic q̄ nō moueat nisi in q̄stuz mouet euz
moueri sibi pueniat p̄ accns et sic posset nō moueri sequitur q̄ poterit nō
mouere. q̄ penitus tolleretur motus. Quarto qz sequeret q̄ idē moue
ret et moueret fm̄ eūdem motū. vt dictū est. Nec p̄t dici tertū membrū
qz si aliq̄d totū moueat seipm vel mouere sibi puenit rōne alicuius pris
q̄ mouet seipm et tunc totū nō erit mouēs seipm sed illa ps sola. vel sibi
puenit rōne totius et sic nulli p̄t puenit mouere se nisi p̄ accns q̄re euz in
ipso toto sit aliq̄ ps q̄ moueat et aliq̄ q̄ moueatur cū illa q̄ mouet nō mo
ueat se nisi p̄ accns sequit q̄ est p̄ se imobilis. Secdo si mouētis seipm
qliter ps moueat seipsum sequit q̄ ipsum totū nō esset p̄mū mouēs seipm
ergo vna pars tm̄ et cū nullū totū moueat p̄mo seipsuz. vt dictū est opoz
tebit in illa parte dare vna partē que moueat et nō moueat et sic esset p̄ce
dere in infinitū. ergo tertium membrū ipossibile. Sz obiceretur q̄tra hoc
qd dictū est q̄ in mouēte seipsum est dare p̄te mouētē p̄ se imobilē et
partē p̄se motā q̄ nō mouet. nā aial mouet seipsum et tm̄ pars mota mo
uet vt nervi et musculi q̄b̄ mediantib; aia mouet corpus. Dicit are
stoteles. q̄ licet in aliquo mouente sint tres partes mō predicto tm̄ in p̄i
mo mouente seipm sunt due tm̄. quaz vna mouet tantū et aliā tm̄ mouet
sic q̄ nō mouet nisi p̄ accns. Probat qz det totū a. b. c. mouēs seipm. et a
moueat tm̄. c. moueatur tm̄ et b. moueat et moueatur tunc remoto ipso c
adhuc. a. b. mouebit seipsum quare hoc totum a. b. c. non erat primū mo
uens seipsum sed hoc totum. a. b. cuius pars mouens non mouetur nec
motā mouet. ergo in primo mouente seipsuz sunt tm̄ due partes sup̄ dic
te. Sed obiceretur q̄ licet in celo qd est indiuisibile fm̄ naturam. nec
motor est extensus ad extensionem mobilis detur primū mouens seipm
et etiam in aialibus imperfectis vbi pars mouens est diuisibilis sicut et
mobile videtur q̄ non possit dari primū mouens seipm. naz pars a toto
diuisa adhuc mouet seipsam et cū sit prior toto et diuisibilis in infinitum
sibi nullo modo potest accipi primū mouens seipsum. Dicendum q̄ in
talibus est tantū vnum primū mouens fm̄ actum sed sunt plura fm̄ po
tentiam. Ultra dicitur. q̄ licet in talibus mobile sit diuisibile in infinitū
tum. in quārum continuum tamen in q̄rum naturale sibi repugnat. quia
quelibet pars mouentis naturalis ad exercitium sui operis in mare q̄

Octauus liber

na requirit debitā q̄ritatem a qua si deficiat nō plus habebit suā opatio-
nem in tali materia. Et si querat cū ex mouente et moto fiat quodāmo-
dū vnū qualiter in mouente seipm se habeant ille ptes Responder plus q̄
ex ipis nō fit vnū p̄tinuitate qz mouēs et motū nō possunt eē vniformis
dispōnis s̄ fit vnū p̄ tractū qd̄ p̄tingit duplt. vel ambo sunt corpa z sic
mutuo se tangūt vel mouēs est incorporeū et motū est corpus z sic pars
mouens tangit ptem motā tactu p̄tutis rātū. **C**oclusio scda Necessē
est primū mouēs esse immobile ad minus p se. p̄z qz in mouentibz cū non
fit pcedere i infinitū deueniendū est ad aliqd̄ primū mouēs qd̄ ē penit⁹
immobile et sic habet int̄tū vel ad id qd̄ mouet tñ nō ab alio sed a seipso.
sed in mouēte seipm est dabilis ps q̄ pmo mouet z est immobilis p se. s̄ in
ordīne mouentiū necesse est primū mouens esse immobile p se.

Ad rōnes an̄ oppositū Ad p̄mā d̄. q̄ h̄ capif̄ celū p ags
gregato ex corpe celesti et intelligētia mouēte et
hoc nō diuisibile est in p̄re mouēte tñ z p̄re q̄ tñ mouet z nō d̄t̄r̄ intel-
ligi de p̄tibz q̄ritatiuis ip̄ suis mobilis z s̄lt̄r̄ d̄icet ad scūdā.

Quoniam at̄ optet sp̄ motū eē et nō deficere. necessariū ē ali-
qd̄ eē qd̄ p̄mū mouet. Siue s̄ vnū sit siue plura. z p̄mū mouēs immobile ē
Unūqd̄ qz qd̄ igit̄ p̄petuū eē immobile mouentiū qd̄ n̄hil ad eā q̄ nūc
rōez. **Q**uā at̄ necariū est eē aliqd̄ immobile qd̄ eē ipm ab oī exteriis mutatioe
et simpliciter z fm̄ accūs motiū at̄ alteri⁹. manifestū est p̄siderātibz sic
fit at̄ si aliqd̄s velit in q̄busdā p̄tingens eē. vt et sit aliq̄n et nō sit sine gene-
ratōe et corruptōe. **H**ortallis em̄ necariū est. si aliqd̄ ip̄ribile aliq̄n qd̄ez
est. aliq̄n at̄ nō sine mutatioe aliq̄n qd̄ esse aliq̄n quidē nō esse oē tale. **E**t
p̄ncipioz immobileū quidē motioz at̄ qdā aliq̄n quidē eē aliq̄n aut̄ nō eē
p̄tingat z hoc. **S**z nequaq̄s oia possibile est. **M**anifestū aut̄ est qz cā
qdā ip̄a seip̄a mouentibz inest. ip̄ius qd̄ est aliq̄n quidē eē. aliq̄n aut̄ non
esse. **I**pm qd̄ em̄ seipm mouens necē est oēm magnitudinē habere. si n̄
hil mouet̄ imp̄ribile. **M**ouens at̄ neqz vna necessitas ē ex d̄cis. **I**pm̄ igit̄
quod est alia qd̄ fieri. alia vero corrupti. z hoc p̄tinue nulla cā est imobily
liū quidē nō sp̄ aut̄ entū. neqz ip̄oz qd̄ sp̄ hoc mouentiū. h̄oz at̄ altera
ip̄ius em̄ sp̄ z p̄tinui. neqz vnūqd̄ qz ip̄oz cā neqz oia. h̄ec em̄ quidē sic se
habere sp̄ et ex necitate est. oia aut̄ infinita z non sunt simul oia entia.

Manifestū igit̄ est qz q̄tus milies p̄ncipia quedā immobileū quidē. mouē-
tiū at̄ et multa ip̄a seip̄a mouentiū corrupant. alia vero fiant. z hoc qd̄
immobile sit. **A**liud vero mouet. alterū aut̄ hoc. **S**ed nihilominus est aliq̄
quid qd̄ p̄tinet z hoc extra vnūqd̄ qz qd̄ est cā eius qd̄ est alia eē. alia ve-
ro nō z p̄tinue mutatiois qz et hoc quidē his. h̄ec at̄ alijs causa mota s̄t.

Si qd̄ igit̄ p̄petuus motus est. p̄petuū erit z mouens p̄mū. si vnū sit
vero plura. plura et p̄petua. **U**nū aut̄ magis et multa. z finita q̄z infini-
ta oportet existimare. **O**scidē aut̄ accidentibz sp̄ finita magis accipiens
d̄iz. **I**n his ei que sunt natura oportet finita z melius. si p̄tingat esse ma-
gis sufficiens aut̄ et si vnū qd̄ primū immobileū p̄petuum cā sit erit p̄ncip̄
p̄uz alijs motus. **M**anifestum igit̄ ex his est qz necesse est aliquod
vnū. et perpetuum primū mouens. **O**stentum est enim quoniam necesse

Physicorum

est semp motum esse & continuū esse. & namq; qđ semp continuū. qđ autem
psequenter nō est p̄tinuum. Veruo si p̄tinuus vnus est. vnus autē si ab
vno mouente z vni⁹ qđ mouet. Si em̄ qđdā aliud z aliud mouebit. non
p̄tinu⁹ totus motus. sed psequēter. Igit̄ ex his sciet vtriq; aliqđ esse aliqđ
p̄mū mouēs imobile. Et iterū p̄siderās p̄ncipia mouentiū. esse qđdem igit̄
qđdā eoz que sunt. q̄ aliqñ qđdem mouētur. aliqñ autē q̄scūt. Manifestuz
est z p̄pter hoc manifestū factū est. qm̄ neq; oīa mouent. neq; oīa q̄scūt. ne
q; alia semp mouent. alia semp q̄scūt. Que nāq; sunt vtrobiq; z potētia
sunt h̄ncia eius qđ est aliqñ qđdem moueri. aliqñ vero q̄scere demōstrat de
his. Qm̄ autē h̄mōi manifesta sunt. volum⁹ autē demōstrare z duoz vtrū
q; nāq; qm̄ sunt alia qđdem semp imobilia. alia autē que semp mouent. Pro
cedentes autē in hoc z p̄ponentes omne qđ mouet ab aliquo moueri. z hoc
esset aut imobile. aut qđ mouet. z qđ mouet aut a seipso. aut ab alio. sem
per deueniemus in hoc accipe. qm̄ eoz q̄ mouent est p̄ncipiuz qđ mouet qđ
dem qđ ipm̄ seipsuz mouet. omnū autē imobile. Videm⁹ em̄ z manifeste
esse h̄mōi que mouent ipsa seipsa. vt aīatoz z aīalū genus. Hoc autē z opti
monē obulerūt ne forte p̄tingat motū fieri cū non sit om̄ino p̄pter id qđ in
his videm⁹ hoc p̄tingere. Immobilia em̄ cū sint aliqñ mouētur iterum si
eū videtur. Hoc autē op̄tz accipe qm̄ fm̄ vnū motū ipsa mouent z qđ fm̄
h̄ncō p̄p̄e. Nō em̄ ex seipso est cā. sed insunt aliq; motus natura z aīalibz
fm̄ quos nō mouētur p̄ seipsa vt augmentū z decrementū z respiratio q̄
bus mouet aīalū vnūq; q̄ quietē. cū nō mouet a seipso motū. Horum
autē cā p̄tinens z multa eoz. q̄ insunt aut intrā t̄m̄. p̄pter respiratoz aeris
et quozidā aīalū cā est dum coquit qđ em̄ dormiunt. Disgregato
autē surgūt. z mouēt seipsa cum p̄mū p̄ncipiū extra sit. vnde nō semp mo
uent p̄tinue a se ipsis. Aliud em̄ est mouēs ipm̄ in oībz qđ mouet z mus
tans z vnūq; z mouentiū seipm̄. In oībz autē his mouet p̄mūz mouēs. et
est cā ipm̄ seipm̄ mouendi a seipso fm̄ accūs t̄m̄. mutat em̄ locum corpus
Quare em̄ z qđ in corpore existens z necessario mouēs seipm̄. Et q̄bz est
scire. q̄ si aliqđ est imobilū qđdem mouentiū aut z ipsoz. q̄ fm̄ accūs mouent
impossibile est p̄tinuū motū mouere. Quare si necesse est quidē p̄tinue eē
motū esse opozz aliqđ p̄mūz mouēs imobile z nō fm̄ accūs. si dēter sicut
diximus in his q̄ sunt esse incessabilis qđdem z imortalis motus. z manere
ens ipm̄ in seipso z in eodē p̄ncipio em̄ manente necesse z om̄e manere qđ
p̄tinuū est ad p̄ncipiū. Nō est autē idē moueri fm̄ accūs a seipso z ab alio
ro. Ab altero qđ em̄ inest z eoz q̄ sunt in celo q̄busdā p̄ncipijs quecunq;
fm̄ plures feritur motus. alioz autē corruptibilibz solū. Veruo si aliqđ
est semp h̄mōi mouēs qđem. imobile autē ipm̄ z p̄pterū necesse est z p̄mūm
qđ mouet ab ipso p̄pterū esse. Hoc autē est manifestuz qđem z ex eo qđ nō est
possibile aliter generatōem z corruptōem z mutatōem alijs. nisi aliqđ mo
ueat qđ moueat. Immobile qđem em̄ eūdē semp mouebit eodē mō z vnūz
motū velud nihil ipm̄ mutans ad id qđ mouet. Qđ autē mouet ab eo qđ
mouet qđem. moto autē ab imobilitate p̄pter id qđ aliter z aliter se h̄z ad res
non. eūdē motū erit cā. sed p̄pter id qđ in p̄trarijs locis aut sp̄bz sunt cōs
trarie exhibet motū vnūq; alioz. z aliqñ quidē q̄scēs. aliqñ autē motū.

Manifestū igit̄ factū est ex dictis. z qđ fm̄ p̄ncipia dubitabim⁹. Qm̄

Octauus liber.

igitur non omnia aut descunt aut mouentur, aut alia quidem semper mouentur, alia vero semper quiescunt. Sed quidam aliquid quidem, aliquid autem non. Huius enim causa manifesta nunc est, quoniam illa quidem ab immobili mouentur perpetuo unde semper mutantur, alia vero ab eo quod mouetur et mutato, quare et hoc necessarium est mutari. Immobile autem sicut dictum est, sic simpliciter et similiter et in eodem generis mouens unum et simplicem mouebit motum.

Queritur An necesse sit esse unum primum mouens perpetuum et immobile per se et per accidens. Arguitur primo quod non, quia quicquid per virtus inferior per superior, sed aliqua mouentia mouent seipsa. Secundum primum per mouere seipsum. Secundo sic, primum mouens intelligit et vult eum sic intellectualis nature, ergo ab intelligibili et appetibili mouetur, quare non est perpetuum immobile. Tercio sic, melius est entia perfectiora et meliora multiplicari quam imperfectiora, ergo cum sint plura secunda mouentia que sunt minus perfecta videtur quod debeant esse plura prima mouentia. In oppositum est probus in rextu. Pro responsione. Sciendum, quod postquam probus ostendit de motu in communi quod semper fuit et semper erit, et quod omne quod mouetur ab alio mouetur. Deinde quod in his que ab alio mouentur non est procedere in infinitum, sed deueniens ad unum est ad aliquid immobile quod non mouetur ab alio. Et postremo quod in mouente seipsum vna pars est immobilis, et sic vbiq; accidit esse unum primum mouens immobile, sequitur quod in mouente seipsum licet pars mouens sit immobilis per se, quod tamen mouetur per accedens restat ostendere quod sit aliquid primum mouens immobile tam per se quam per accedens perpetuum et unum tamen. Ex quo sequitur quod est unum primum mobile quod semper mouetur, et ita est unum primum motus primum et perpetuum. Quo probato de modo strabit quartum membrum, vnius diuisionis predictae esse falsum, quo dicebatur quod omnia quibus moueantur et quibus descant, etiam erant probate due partes contra membrum illius diuisionis, et tertia pars est per se manifesta et supius probata, scilicet quod aliquid quibus mouentur et quibus descant, hoc etiam osteso patebit modus quod motus perpetuus. **Conclusio prima.** Necesse est esse aliquid mouens perpetuum et immobile per se et per accedens, quod est tamen unum. Prima pars patet, quia mouentia seipsa que circa nos sunt videtur aiata, quibus sunt et quibus non sunt, generantur et corrumpuntur, et generationis et corruptionis est aliquid causa, cum omne quod mouetur habeat causam sui motus aliam a se, quam quia generatōes et corruptiones eorum perpetuantur, et sicut propter generatōes et corruptiones ponitur aliquid causa ab eis distincta, ita propter perpetuitatem generationum oportet esse aliquam causam que non preesse aliquid eorum, quod quibus sunt et quibus non sunt, quod effectus perpetui oportet causam esse perpetuam, nec talis causa potest esse plura eorum sibi succedentia, quia talia sunt infinita, nec sunt, sed vnum effectus et infinitis causis dependere non potest. Etiam cause que simul non sunt non possunt esse directe cause vnum effectus, sed causa que simul non sunt vna possit disponere ad effectum et alia complere, igitur oportet esse aliquid mouens primum et perpetuum quod sit causa perpetuitatis generationum et corruptionum omnium que quibus sunt et quibus non sunt, quod sua virtute et perpetuitate primum generatōes et corruptiones, et motus inferiores istorum inferiorum que quibus sunt et quibus non sunt. **Et secunda pars patet,** quia in mouentibus seipsa est pars mouens que mouetur per accedens ad motus totum et non per se, sed in eadem disponere ad mouendum, ideo talia non semper mouentur, sed quibus descunt, que oportet illud mouens perpetuum quod est causa perpetuitatis motuum esse immobile per se et per accedens. Tercia pars patet, quod tale mouens

Physicorum

fit vñū tm. qz sicut rōnabilis est ponere mouētia finita q̄ infinita. ita rōnabilis est existimare p̄mū mouēs esse vñū q̄ plura. qz meli⁹ saluat p̄petuitas z p̄mutatio generatōis z corruptōis rerū p̄ vñū motore immobile q̄ p̄ plures. scđo licz mor⁹ inferiores p̄petuent p̄ successione pluriuz motuū. tm̄ eptz esse vñū motū p̄petuū q̄ sit p̄tinuus sub quo p̄tineatur aliū motus q̄ incipiūt z deficiūt. sed vnus motus p̄tinu⁹ est vñū mobilis z ab vno motore tm̄. ergo p̄mū mouens est vñū tm̄. ¶ **Conclusio secūda.** Necessē ē esse vñū p̄mū motū z p̄tinuū. Patz. qz est vnicus p̄m⁹ motor immobilis et p̄petu⁹. q̄ est vnus p̄m⁹ motus p̄tinu⁹ z p̄petu⁹. Et si arguat. Aresto. ex p̄petuitate motus p̄cludit p̄petuitatem p̄mi motoris. nūc autē ex p̄petuitate p̄mi motoris p̄cludit p̄petuitatē p̄mi motus. z sic videtur esse circūlatio. Dicit q̄ ex p̄petuitate motus in p̄muni. pbata in p̄ncipio huius l⁹ b⁹ Aresto. p̄cludit p̄petuitatē vnus p̄mi motoris. Et hoc ostenso in se fert ex illo q̄ opozz q̄ in ordine motuū sit vnus z p̄petuus motus imediate. p̄cedens ab alio motore perpetuo. z hoc iterū p̄cludit potest ex pte motuū qui q̄ncz sunt z q̄ncz non sunt quos opozz p̄tineri ab aliquo vno motore p̄tinuo z p̄petuo. qui q̄dē motus p̄pter diuersitatē quā habet in suis p̄tibz p̄m̄ aspectū ad nos est cā. quare determinato tpe incipiāt generatōes z corruptōes z determinato tpe deficiāt. sed qz est a motore immobili semp vno z eodē nō se h̄nt est cā indeficiētie generatōnū z corruptōnū. Et istis p̄z q̄re aliqd sp̄ mouet z est aliquid qd semp mouet. qz sez motor est perpetu⁹ et penitus immobilis. ideo semp manet in eadem dispōne ad motū. Secūdo p̄z. q̄re qdā q̄ncz mouent z q̄ncz nō. qz qdā sunt que mouendo mouēt p̄ actūs. ideo nō se h̄nt in eadē dispōne ad motū. ideo nō sp̄ mouēt nec sua mobilita semp mouent. p̄t etiā ostendi p̄clusio q̄ in ordine entū est aliquid qd est in potentia tm̄. cui solum p̄uenit moueri. z aliud qd est q̄ncz in potētia z q̄ncz in actu. cui p̄uenit q̄ncz mouere z q̄ncz moueri. q̄ est aliqd qd est purus actus cui semp p̄uenit mouere nō moueri. z sic p̄z q̄ntū mēbrū. Ideo q̄ntum mēbz diuisionis p̄us posite est verum.

Ad rōnes Ad p̄mā d⁹. q̄ q̄cqd p̄fectōis p̄t p̄tus inferior p̄t superior. s̄ moueri nō dē p̄fectōem. ideo nō opz q̄ si p̄ueniat secūdo mouēti q̄ p̄ueniat p̄mo. s̄ mouere dē p̄fectōem nō tm̄ essentialē. ideo p̄t p̄uenire p̄mo mouēti. nō tm̄ semp mouebit. vt tenem⁹ p̄ fide. Ad scđam d⁹. q̄ p̄mū mouēs nō accipit sciam a rebz. sicut nos factus. ideo nō mouet ab intelligibili z appetibili. Itē intelligere z appetere nō sunt mor⁹ p̄rie dicti. Ad terciā d⁹. q̄ pluralitas entū eiusdē sp̄ci solū est ex eo. qz illa q̄ in vno indiuiduo p̄petuari nō p̄t p̄petuari p̄m̄ successione pluriū indiuiduoz. vel p̄pter hoc. qz vñū indiuiduū sine alijs debet re p̄plere nō p̄t opardem sp̄ci. z q̄ nō sunt p̄petua importat imp̄fectōem. ideo pluralitas in talibz imp̄fectōem importat.

¶ **Atuero aliud facientibz p̄ncipiū magis erit de his mani/ festum.** Considerandum em̄ est vtrum aliquem motum cōtingit esse cōtinuū aut nō. et si p̄tingit q̄s hic z q̄s p̄m⁹ est motuus. Manifestū autē q̄ si q̄dē necariū ē sp̄ motū ee p̄m⁹ aut h̄ z p̄tinu⁹. qz p̄mū p̄tinuū mouēs mouet sp̄m̄ motū. necariū est vnum z eūdem esse z continuū z p̄tinuū.

Octauus liber.

Tribus autem existentibus motibus alio quidem secundum magnitudinem et alio secundum passionem, et quodam secundum locum quem vocamus loci mutationem hinc necessarium est primum esse, impossibile enim est augmentum esse alteratione non preexistente. Quod augmentum est quidem tanquam sibi augmentatum, est autem tanquam dissimili, per transitum enim aliter dicitur per rario. Sed dicitur autem omne factum sibi simili. Necessarium est igitur alterationem in per rario esse mutationem. Verum si alterabitur indigebit esse alterans et agens ex potentia calido actu calidum. Manifestum igitur quod mouens non sibi se habet. Sed aliqui quidem prius, aliqui autem longius ei quod alteratur. Hoc autem sibi ne loci mutatione non contingit esse, si ergo necessarium est semper motum esse, necessarium est et loci mutationem semper esse primum motum. Et in loci mutatione sicut alia quod dem prima, alia vero posteriora prima. Amplius autem omnium passionum principium densitas et raritas. Et graue namque et leue, et molle et durum, et calidum et frigidum, densitates videtur esse et raritates quodam. Densitatesque et raritas et gregatio et disgregatio sunt secundum quod generatio et corruptio sunt substantiarum. Que autem congregantur et disgregantur necessarium est secundum locum mutari. Verum sed citius quod augmentum et decrementum patientis mutat secundum locum magnitudinem. Amplius et hinc considerantibus erit manifestum quod loci mutatio prima, primum enim est si cur et in alijs, sic et in motu dicitur vixque primum multipharie. Dicitur autem prius quo non existente non erit alia, illud vero sine reliquis, et quod secundum substantiam, et quod tempore. Quare quoniam motum quidem necessarium est esse primum, erit vixque continuum, aut qui primum, aut qui dissequenter, magis autem qui primum, et dignum est primum quod dissequenter esse. Dignum autem semper accipimus in natura esse si possibile est, possibile autem est primum esse, monstrabitur autem posterius, hinc autem hoc supponatur, et hinc neque vnum alium necessitas est, neque augmentari, neque alterari quod fertur, nam neque fieri aut corrupti. Horum autem neque vnum contingit, nisi primum sit, quem mouere primum mouens. Adhuc tempore primum perpetuum enim contingit solum mouere secundum hunc. Sed in vno quidem aliquo et habentibus generationem loci mutationem necessarium est postrema motum esse. Post enim ipsum fieri, et primum alteratio et augmentum. Sed loci mutatio iam perfectorum motus est. Sed alterum necessarium est motum esse secundum locum mutationem prius quod et generatiois causa erit his que fiunt non factum, ut generatio eius quod generatur. Quoniam videtur vixque generatio esse prima motum, propter id quod fieri oportet esse prius. Hoc in vno quidem quolibet eorum que sunt sic se habet, sed alterum necessarium est prius aliquid moueri his que fiunt, cum et ipsum non factum esse ipso alterum prius. Quoniam igitur generationem impossibile est esse primum, omnia enim essent que mouentur corruptibilia manifestum est, quod neque consequentium motum, neque vnum prius est. Dico autem dissequenter augmentum, postea alterationem et decrementum, et corruptio nem. Omnes enim posteriores generatione sunt. Quare si non est generatio prior loci mutatione, neque aliarum neque vna mutationum. Omnino autem videtur quod sit imperfectum et ad principium tendens. Quare quod generatio posterioris, natura prius est. Ultimam autem loci mutatio omnibus inest, quod sunt in generatione. Unde alia omnino immobilia sunt viventium propter indigentiam organum, vel plante et multa genera animalium, perfectis autem inest. Quare si magis inest loci mutatio magis comprehendentibus naturam et motus hinc prius aliorum vixque erit secundum substantiam propter hoc. Et quod nequaquam substantiam mutat

Octauus liber

libro de generatiōe reprobat. Aduertendū est tamen q̄ gregatio ⁊ se-
gregatio que sunt corporum existentium in actu sunt motus locales vel si-
unt per motum localem. sed si capiant pro rarefactione ⁊ cōdensatione. sic
nō sunt mor⁹ locales vt dictū ē in quarto nisi forte p̄ accūs sicut augmētū
tum ⁊ decremētū. Scda rō sumit̄ ex pte modoꝝ pōis ⁊ posterioris
vñ tripl̄ aliqd̄ dī: p̄us altero. vno^o a quo nō p̄uertit̄ subsistēdi p̄na ⁊ ē
quo nō existente alia nō erūt s̄ ipm̄ p̄t̄ eē sine alijs. Scdo mō dī: p̄us
fm̄ tps̄ qd̄ ē remot⁹ a p̄senti nūc in p̄terito ⁊ p̄p̄inquit̄ p̄nti nūc in fut̄
turo. Tercio mō dī: p̄us fm̄ subam̄ hoc ē fm̄ p̄fectoꝝ ⁊ cōplemētum
sube vt acc⁹ pōr est potētia ⁊ p̄fectū p̄us imp̄fecto. p̄bat̄ ḡ q̄ mor⁹ local⁹
sit pōr alijs fm̄ istos tres modos pōis. de p̄mo p̄z. qz necē ē motū sp̄ eē.
vt ḡ p̄petuat̄. qz sp̄ ē vn⁹ ⁊ idē mor⁹ vt qz sunt infiniti mor⁹ p̄nr̄ se habē
tes inter ḡs nō ē mediū s̄ p̄mū ē digni⁹. qz p̄tinuū p̄fecti⁹ ē ḡ p̄nr̄ s̄ na
tura de possibilib⁹ facit̄ qd̄ digni⁹ ē ḡ mag⁹ accipiēdū ē motū p̄petuari
p̄ vnū motū p̄tinuū ḡ p̄ plures p̄nr̄ se h̄ntes. s̄ solū mor⁹ local⁹ p̄t̄ eē p̄ti
nuus ⁊ p̄petu⁹ vt postea p̄babit̄ ḡ mor⁹ local⁹ ē p̄mo⁹ pōr alijs motib⁹.
Itē nō op̄t̄ oē qd̄ mouet̄ local⁹ alio motu moueri. s̄ nihil mouet̄ aliquo
alio motu nisi p̄t̄nre motu locali. igit̄ rē. Scdo^o p̄z. qz p̄petuū tpe p̄us
ē nō p̄petuo s̄ solū mor⁹ local⁹ p̄t̄ eē p̄petu⁹ ⁊ null⁹ ali⁹ vt h̄ p̄supponit̄.
igit̄ rē. De tercio^o p̄bat̄. qz pōra via generatōis sunt posteriora via p̄e
ctōis. qz via generatōis p̄cedit̄ de inspecto ad p̄fectū s̄ mor⁹ local⁹ in vno
et eodē posterior ē via generatōis alijs. qz p̄mo op̄t̄ aliqd̄ fieri deit̄ al-
terari ⁊ augeri. vltimo local⁹ moueri. ḡ mor⁹ local⁹ ē p̄fectior alijs. Itē
ille mor⁹ ē p̄fectior q̄ solū p̄uenit̄ p̄fect⁹ s̄ sic ē de motu locali nā vidēt̄
q̄ plante q̄ sunt ip̄fectiores aialib⁹ nō mutat̄ locū. s̄t̄ aialia ip̄fecta p̄f
indigēt̄ a organoꝝ nō mouent̄ local⁹ nisi p̄ accūs. s̄ p̄ augmētatōē ⁊ dis-
minutōem dilatōē ⁊ p̄strictōē. s̄ aialia p̄fecta mouent̄ local⁹ ḡ mos-
tus local⁹ solū p̄uenit̄ aialib⁹ p̄fect⁹. Itē ille mor⁹ ē pōr ⁊ p̄fectior q̄ nihil
variat̄ de subalib⁹ rei s̄ hoc solū p̄uenit̄ motu locali. igit̄ ē p̄fectior ⁊ pōr
int̄ oēs. Tercio p̄bat̄ p̄clusio ex ordine mouētū ⁊ mobilitū. qz in ordi-
ne mouētū q̄ mota mouēt̄ moues seipm̄ ē p̄mū. s̄ mouēt̄ seipm̄ p̄ue-
nit̄ moueri motu locali. ḡ ille mor⁹ est p̄us oib⁹ alijs motib⁹.

Ad ratōes aū q̄ positū. Ad p̄mā dī: q̄ si termini capiant
absolūtē p̄ vt vn⁹ ē suba ⁊ ali⁹ accūs sic termi-
nus generatōis pōr ē. s̄ si capiant̄ fm̄ eē qd̄ h̄nt̄ in mouētib⁹ ⁊ mobilitib⁹
qz sunt. sic termin⁹ alicui⁹ mor⁹ local⁹. s̄ celi q̄ ē a mouente imobil⁹ pōr ē
termino generatōis. nā mor⁹ local⁹ celi in q̄stū ē tal⁹ mobil⁹ ⁊ a tali mouen-
te ē cā formaz̄ subalū in istis inferiorib⁹. Ad scdaz̄ dī: qz in vno ⁊ eo-
dem loci mutatio sit posterior alijs tū simpl̄ ē pōr. qz ip̄osibile ē oia mo-
bilia eē generabilia supposito q̄ mor⁹ sp̄ sit. qz si oia eēt̄ generabilia et
corruptibilia p̄tingeret̄ motum deficere quare op̄oret̄ esse aliq̄ d̄ mobile
ingenerabile et incorruptibile et p̄sequenter inalterabile et in augmētā-
bile cui⁹ mor⁹ sp̄ sit. ⁊ sit cā generatōis et corruptōis oim̄ generabiliū ⁊
corruptibiliū ille nō p̄t̄ esse aliū ḡ motus localis

Que aūt̄ loci mutatio p̄ma sit nūc monstrandū ē. Si aūt̄ ⁊

Phyſicorum

¶ nunc et prius poſitū eſt q̄ cōtingit quēdam motū p̄tinuūz
eſſe et p̄petuū eſſe manifeſtū erit eadē methodo

Quod quidē igit̄ alioz motuū p̄tinuū neq̄ vnū p̄tingit eſſe. ex his ma-
niſeſtū eſt. Om̄s em̄ ex oppoſitis in p̄traria ſunt motus z mutatiōes. vt
gn̄arōi qd̄ et corruptōi ens z nō enſtermini ſunt. Alteratōi triē paſſio-
nes augmento z decremento. aut magnitudo aut puritas aut p̄fectio ma-
gnitudinis. aut ip̄fectio. Cōtrarij aut ſunt qui ſunt in tria. Qd̄ aut̄ nō ſp̄
mouet ſm̄ hunc motum exiſtens prius. neceſſe eſt prius quieſcere. Ma-
niſeſtū igit̄ quoniā quieſcet in cōtrario mutans. Similiter aut̄ z in mu-
tationibz. P̄ponitur em̄ generatio z corruptio ſimpliciter. z ſingulari
ſingulari. Quare ſi impoſſibile eſt ſimul mutari oppoſitas. nō erit conti-
nua mutatio. ſed mediū erit ip̄ſozū tempus. Nichil em̄ differt p̄traria aut̄
nō p̄trarias eſſe ſm̄ p̄tradictōnem mutatiōes. ſi ſolū impoſſibile ſit eis
dem ſimul in eſſe. Hoc em̄ rationi nihil vtile eſt. Neq̄ ſi nō neceſſe eſt qd̄
eſcere in p̄tradictiōne neq̄ eſt mutatio quieti cōtrariū. Non em̄ fortaliſ
quieſcit qd̄ nō eſt corruptū aut̄ in nō ens. Sed ſi ſolū mediū ſit tempus
ſic em̄ nō erit mutatio continua. Neq̄ em̄ in prioribz motibz p̄trarietas
vtile fuit. ſz nō p̄tingere ſimul eſſe. Non oportet aut̄ turbari. qd̄ idē pluri-
bus erit cōtrariū. vt motus et ſtatuſ et motui qui eſt in cōtrariū. ſz hoc ſo-
lum eſt accipere qd̄ opponit̄ quodāmo et motui z quieti motus p̄trari-
ſicut equalē z mēſurable. excellētī z ei qd̄ excellit. z nō p̄tingit ſit̄ oppoſi-
tos neq̄ mor⁹ neq̄ mutatiōes eē. Qd̄ aut̄ in generatione z corruptiōe
et penitus incōueniēs eſſe videbit̄. ſ. factū mor̄ neceſſe eſt corrupti. z nul-
lo tpe p̄manere. Quare ex his vtiq̄ fides alijs fiet. phyſicū em̄ eſt qd̄ ſi
mutiter ſe habet in omnibus.

Querit̄ q̄trū aliq̄s motus vel mutatio alia a motu locali p̄-
eſſe p̄tinuus z p̄petuus. Arguit̄ primo q̄ ſic. qz ges-
nerationes z corruptiōes ſunt p̄petue vt habet̄ ſecdo de generatione. igit̄
Secdo qn̄ aliquid mouet̄ ad albū dū puenit ad terminū ſtatim p̄t̄ mo-
ueri ad nigrum z reflecti ad albū et ſic in infinitum. ergo alijs motus a
motu locali p̄t̄ eſſe p̄tinuus et p̄petuus. In oppoſitū eſt p̄hs in textu
Pro reſpōſione. Sciendū. q̄ poſtq̄ p̄hs oſtendit̄ motū locale eſſe p̄tinū
oim̄ motuū. ſequēt̄ qz neceſſe eſt p̄tinū motū qui eſt a primo mouente
ſp̄ eſſe cōtinuū. cū ſit a mouente ſimpliciter immobili inquit̄. Aresto. quis
ſit ille motus q̄ vnus z idē exiſtēs p̄t̄ ſp̄ eſſe p̄tinū. nā illo habito habet̄
p̄tinus mor⁹ ſimpl̄. et ad hoc inueniendū oſtendit̄ q̄ nullus motus p̄t̄
ter locale p̄t̄ eſſe p̄tinū z p̄petu⁹ nec etiā mutatio. Qro cuius p̄batōe
p̄hs p̄mo ſupponit̄ q̄ ois motus ſeu mutatio eſt ex oppoſito in oppoſitūz
ſiue p̄trarie ſiue p̄tradictiōe vt termini generatōis et corruptōis ſunt eē
et nō eſſe. alteratōis vero ſunt q̄litates. p̄trarie augmētī z decremētī ma-
gnitudo p̄fecta z ip̄fecta. z a gn̄alitate ſm̄ p̄pōnis ſolū excludit̄ mor⁹ cir-
culariōis localē q̄ nō eſt int̄ oppoſita niſi ſm̄ qd̄ vt patuit̄ i fine ſexti. Secdo
ſupponit̄ q̄ mor⁹ caput̄ ſp̄z a terio ad quē. q̄ illi mor⁹ ſt̄ p̄trarij q̄ ſt̄ a ſm̄
nis p̄trarij et in ſm̄p̄lis p̄trarij. vt patuit̄ i q̄nto z ſit̄ ſuo mōdō d̄m̄e de muta-
tōibz. **Cōcluſio p̄ma.** Nullus mor⁹ p̄trarij motū locale vn⁹ z idē exiſtēs

Octauus liber

Prætertinuus et perpetuus. et sicut dicendum est de mutationibus. probatur. quia cetera traria si inesse eide non possunt. necque motus contrarij. cum quicquid mouetur ad alium motu dealbariois illud non mouetur ad nigrum motu denigratiois. Quod autem prius existit per aliquod tempus. et non mouetur motu quo natus est mouere quicquid escit quiete opposita illi motui. sed cum quicquid mouetur motu dealbariois quicquid escit quiete opposita motui denigratiois. sed motus denigratiois non potest esse. Et cum motus contrarij sint eiusdem nature si vnus non potest esse nec etiam alius. quare sequitur quod nullus motus qui est de contrario in contrarium vnus et idem existens potest esse pratinuus et perpetuus. Et sicut diceretur de mutationibus. Nec valet dicere contrarium rationem quod mutationes non sunt contrarie quia quibus non sunt contrarie tamen sunt opposite secundum contradictionem. ideo capit fundamentum in hoc quod impossibile est non solum contraria. imo etiam quicquid vere opposita si eides inesse. Unde sicut impossibile est idem si esse album et nigrum. et dealbari de denigrari. ita impossibile est quod idem si sit ignis et non ignis. et etiam mutari ad esse ignis quod est generari. et ad non esse ignis. quod est corrumpi. Sed obijciat. nam quod non opponitur mutationi. sed non oportet cum quicquid non mutat aliqua determinata mutatione quod quiescat quiete opposita illi mutationi. Quod omnino quod nihil differt ad positionem. sed sufficit quod quicquid sit in tempore non mutat mutationibus oppositis. sed quod inter duas oppositas mutationes necessario sit tempus medium siue in illo tempore dicatur mobile quiescere siue non mutari. Unde dictum est in quanto quod mutationi opponitur immutatio et non quieti. Sed iterum arguitur. motus contrarij motus tui. sed non quieti. quia tamen vnus contrarium est. Dicitur quod non est inconueniens aliquid opponi duobus vnus directe et alteri indirecte. vnus motus directe contrarij morui. et indirecte quieti. Secundo sicut probatum est in fine sexti. omnis mutatio est inter prefixos et determinatos terminos. sed oportet omnem mutationem qui est inter opposita esse simpliciter finita. sed nulla talis potest esse pratinua et perpetua.

Conclusio secunda. Motus vel mutationes qui sunt inter opposita pratinuales non possunt per successione. sic quod cum quicquid mouetur ad vnum terminum statim et sine intermedio possit mutari et moueri in oppositum terminum. probatur quia sicut contingit in generatione et corruptione. ita et in alijs motibus. nam quod est naturale sicut se habet in omnibus. sed irrationabile edicere quod corruptio immediate succedat generationi. puta quod cum quicquid generatum est immediate corrumpatur quia tunc frustra. tra generatum esset. igitur sicut est in alijs motibus. secundo idem est motus vnus et motus pratinuus. sed motus qui est de albo in nigrum. et motus qui est de nigro in album non sunt vnus et motus cum sint contrarij et specie differentes. sed non sunt vnus et motus pratinuus. quare oportet quod interueniat quies in media. nec possunt tales motus pratinuari cum differant specie. et cum sit necesse motum primum esse pratinuum sequitur quod solus motus localis qui est primum potest esse continuus et perpetuus.

Ad rationes an oppositio. Ad primam dicitur quod generationes et corruptiones sunt perpetue. non quod sit vna numero generatio vel corruptio perpetua. vel quod corruptio immediate succedat generationi. quia sic oportet idem eadem mutatione pratinua generari et corrumpi sed sunt perpetue secundum speciem et successione plurium generationum et corruptionum. Ad secundam dicitur quod non est possibile quod cum quicquid per motum fit album quod statim fiat nigrum. sic quod dealbatio et denigratio sint vnus et motus pratinuus. quia illi motus contrarij et differentes specie. motus autem specie non possunt pratinuari.

Physicorum

Quāvis cōtingit esse quendam motū infinitū vñū existētem
cōtinuū & hic circularis nūc dicemus. Omne quidē em̄ qđ
mouet ferē. aut circulariter aut fm̄ rectitudine. aut mixtum.
Quare si neq; illozū alter continuus est neq; ex vtrifq; pos-
sibile est continuū esse. Qđ autem fertur fm̄ rectū & finitū. non ferat conet-
nue manifestū est. Reflectitur em̄. reflexū autē fm̄ rectū p̄ contrarios mo-
tus mouet. Cōtrarius em̄ fm̄ locū ē qui est sursum et qđ est deorsū. & qđ an̄
ei qui ē retro & qđ ē ad sinistrū. et qđ ē ad dextrū. Locū em̄ p̄trarietates hec sūt
Quis autē ē vnus & p̄tinuus motus. p̄us definitū est. qđ qui est vnus & in
vno tpe & indifferētī fm̄ spēm Tria ei sunt. Id qđ mouet. vt hō aut de^o. et
qñ vt tempus. & terciū in quo. Hoc autē est locus aut passio aut spēs aut
magnitudo. Cōtraria em̄ differūt specie. & nō vñī sunt loci aut dicte dis-
ferentie. Signū autē qđ motus p̄trarius ē. qui est ab. a. ad. b. et qui ē ab ipō
b. ad. a. Et qđ stant & repaſant ad inuicē si sūt sūt. Et in circulo sūt. vt qđ
ab a in. b et qđ est ab. a. in. c. Sūt em̄ & si cōtinuū sint. & si nō fiat reflectio
p̄ter id qđ p̄traria se se corripūt & phibent ad inuicē. s; nō qđ ē in locus. et qđ
est sursum. Quare autē manifestū qđ ipossibile ē cōtinuū esse qđ est in rectitu-
dine motū. qđ reflexū necē est stare nō solū in recta. sed & si fm̄ circuli ferant
Nō em̄ idē ē circulo ferri & circuli. Est em̄ aliqñ quidē p̄tinuū qđ mouet
Aliqñ autē in idem veniens vñ motū est reflecti iterū. Qđ autē necesse ē sta-
re fides est nō solū in sensu sed in rōne. Principiū autē hoc est. Tria enim
existentib; p̄ncipio medio & fine. mediū ad vtrifq; est & vñū numero. rō ē autē
duo. Amplius aliud est qđ est potentia. & qđ est actu. Quare recte qđ infra
sunt terminoz quelibet. si igit potentia quidē est mediū. Actū autē nō est nisi
si diuidat hanc sic & stans iterū inceperit moueri. Sic autē mediū p̄ncipiū
fit & finis. p̄ncipiū qđ est posterioris. Finis autē p̄ncipiū. Dico autē vt si qđ
ferat ab a. in. b. stet & iterū ferat in. c. Lū autē p̄tinue ferat. neq; factū esse neq;
abesse possibile est a. fm̄. b. signū. sed solū esse in nūc. In tpe autē nullo p̄ter
cutus ipm̄ nūc est diuisio tps in tres. a. b. c. Si autē ad esse p̄cedat aliq; et
abesse sp̄ stabit a. qđ fert. Impossibile em̄ est a simul ad esse in. b. & ab esse ī
alio ergo & alio signo sp̄s est Tempus itaq; erit qđ in medio. Quare qđ
scit. a in. b. Sūt autē & in alijs signis. Eadē em̄ rō in oib; . Luz autē vraf a.
qđ fert ipō. b. medio & p̄ncipio & fine. necesse est stare p̄ter id qđ duo facit
sicut vtrifq; si & intelligit. sed ab. a. qđdem signo abfuit p̄ncipio. in. c. aut affu-
it cū perficiat & stet. Unde & ad dubitatōem hoc dicēdū h; em̄ dubitatō
nē hāc. Si em̄ sit qđ est. e. et qđ est. z. equale & a. ferat cōtinue ab e. extremo
ad. c. Sūt autē sit. a. in. b. signo. & d. ferat p̄tinue a. z. extremo ad. i. regularitē
et velocitate simili ipi a. ipm̄ d. an̄ veniet igit. i. g. a. in. c. Prius em̄ moues
et discedēs p̄mū venire necē ē. Nō ḡ sūt affuit. a in. b. & abfuit ab eodē. vñ
posterioris sit. Si em̄ sūt nō posterioris ē. s; necitas erit stare. Nō ḡ ponēdū
est eū. a. affuit fm̄. b. ipm̄. d. sūt moueri. a. z. vltio. Si em̄ affuit. a. in. b. erit et
abesse & nō sūt. s; erat in desitione tps & nō ī tpe. Hoc qđ ē igit ē ipossibile
sic dicere & ī cōtinuo. s; in reflectenti necē est sic dicere Si em̄ qđ ē. i. feratur
ad ipm̄. d. & iterū reflectens deorsū ferat ab vltimo. d. & fine vraf & p̄ncipio
vno signo vt duob; . Vñ stare necē ē. Neq; sūt affuit in ipō. d. & abijt ab ipō

Octauus liber

ubi enim simul esset et non esset ab eodem nunc. Veruo olim solutio non danda est non enim contingit dicere. quod secundum ipsum. dicitur ipsum. in decisione. non affuit autem neque defuit. Necessesse est enim in fine venire quod actu est non potentia. Quod quidem igitur est in medio potentia est. Hoc autem actu. et finis quidem deorsum. principium autem sursum. motuum ergo similiter. Necessesse est ergo stare reflectens in recto. Non contingit continuum motum in recto et perpetuum esse. Eodem autem modo obuiandum est ad interrogantes zenonis rationem. et volentes si semper medium transiri oportet. Nec autem infinita sunt. infinita autem transire impossibile est. Aut sicut ipsam hanc eandem quidem rationem aliter interrogant. volentes simul mouendo medietatem prius numerare secundum unum quodque factum medium. Quare abeunte coram. infinitum accidit numerare numerum. Hoc autem concessio impossibile est. In primis igitur rationibus de motu solumus. per id quod tempus infinita habet in seipso. Non enim inconueniens est si infinito tempore infinitum transit aliquis. Similiter autem infinitum utique in longitudine est et tempore. Sed hec solutio ad interrogantem quidem se habet sufficienter. Interrogabat enim si infinito tempore infinitum transire atque numerare contingit. ad rem autem et ad veritatem non sufficienter. Si autem aliquis dimittens magnitudinem et interrogauerit si infinito tempore contingit infinita transire. interroget in ipso tempore eadem. habet enim tempus infinitas diuisiones. nec adhuc sufficiens hec solutio. Sed verum dicendum est. quod quidem diximus in modo rationibus. Si enim aliquis continuum quidem diuiserit in duo media hic uno signo tanquam duobus utitur. Facit enim ipsum principium et finem. Sic autem facit numerum et in media diuidens. sic autem diuidens non erit continua. neque linea neque motus. Continuum enim motus primum est. In primo autem sunt infinita media. sed non actu sed potentia. Si vero faciat actu non faciet continuum. sed stabit. Quod quidem in numerante media manifestum est quod accidit. Unum enim signum necesse est in ipso numerare ut duo. Alterius quidem enim medium finis. alterius autem principium erit. si non unum numeret continuum sed duas medietates. Quare dicendum est ad interrogantem si contingit infinita transire. aut in tempore. aut in longitudine. quod est quidem sic. Est autem non sic. Accu enim cum sunt non contingit. potentia autem contingit. Quod enim continue mouet secundum actum. infinita transiit. simpliciter autem non. Accidit autem linee infinita media esse. Substantia autem altera est et esse.

Manifestum autem. et quod nisi aliquis faciat tempus diuidens signum prius et posteriorius semper posterioris rei erit sicut esse et non esse. et idem esse et non esse et quod fuit non est. Signum quidem igitur utriusque commune est et priori et posteriori et unum et idem numero. ratione autem non idem est. huiusmodi quidem enim finis est. alius autem principium. Res autem semper posterioris passionis est. Sic enim tempus in quod est a. b. c. res in quo d. Hoc in a. quidem tempore albi. In b. autem non albi. In c. ergo albi et non albi. In quolibet enim ipsius a. verum est dicere albi si in tempore hoc erat albi. et b. non albi. c. autem in utriusque. Non ergo dandum est in o. sed prater vltimum nunc in quo est c. Hoc autem iam postremum et si fiebat albi. et si corruptum pebat albi in a. omne factum est. et corruptum est in c. Quare albi autem et non albi primum in illo verum est dicere autem cum est factum non erit. autem cum corruptum est erit. autem simul albi et non albi. et oino esse et non esse necesse est. Si autem quodcumque fuerit prius non ens. necesse est fieri ens. et cum sit non est. non possibile est in hypothetico tempore diuidi tempus. Si enim in a. tempore d. fiebat albi factum est autem.

Physicorum

simul z est in altero individuuo tpe. habito aut in b. si in a. fiebat. nō erat in b. albu generatōem em oportet esse quandā mediā. Quare z tps erat. in quo fiebat. Nō em eadē erat rō z nō arthoma diuidentibz. sed ipius tps in q̄ fiebat factū est. z est in vltimo signo cui? nihil ē habitū necz p̄nter. s; indiuisibilia tpa p̄nter sunt. Manifestū aut est. qz si in a. toto tpe fiebat nō est plus tps in quo factū est z fiebat q̄ in quo fiebat solū oī. Quibz quidē igit aliqs tanqz p̄nter crederet rōnibz. he z h̄mōi quedā sūt. Rōnabiliter aut z ex his intendētibz videbit alicui z idē hoc accidere. Omne em qd mouet cōtinue si a nullo phibit. in quod quidē venit fm loci mutatōez. in hoc z ferebat prius. vt si in b. venit z ferebat in b. z nō cū primū erat. sed mox sicut incepit moueri. qd em magis nunc q̄ prius. silt aut z in alijs. Qd aut ab a. fert in c. iterū veniet in a. p̄tinue motū. cū q̄ ab a. in c. ferebat tūc z in a. fert fm motū qui est a. c. z e. cōuerso. Quare silt cōtrarijs. Cōtraria em q̄ fm rectitudinē. Simul aut z ex hoc mutat in q̄ nō est. Si igit hoc impossibile necesse est stari in c. nō ergo vnus motus. distinctus em stari nō est vnus. Amplius et ex his manifestū vlt magis de oī motu. Si em omne qd mouet mouet aliquo dictoz motū. z quiescit aliqua dictarū oppositaz quietū. non erat em aliud p̄ter istos qd aut nō semp mouet fm hunc motū. Dico aut quis cūqz sunt alteri specie z nō si aliq̄ ps ē totius necē est prius quiescere fm oppositā quietē. Quies em priuatio est motus. Si igit cōtrarij qdē motus sunt q̄ fm rectitudinē. silt aut nō p̄tingit moueri cōtrarios qd ab a. ad c. fert simul z ab ipso c. ad a. Quontā aut nō silt fertur. mouet aut fm hunc motū necesse est prius quiescere apud c. Hec em opposita quietes ei q̄ est a. c. motus. Manifestū igit ex his q̄ dicta sunt qm nō est cōtinuus motus. Amplius aut z hec rō magis p̄pria est de his q̄ dicta sunt. Simul em corruptū ē qd nō albu. z qd factū est albu. Si igit p̄tinua alteratio ad albu ex non albo. z ex albo ad nō albu nō manet aliq̄ tpe silt corruptū est nō albu z factū est albu. z factū ē nō albu. Tūc em erit idem tps. Amplius nō si cōtinuus est tps z motus? s; p̄nter. Quō igit erit vltimū idem cōtrarioz. vt albedinis et nigredinis.

Querit Vtrū omne qd reflectit necesse sit in puncto reflexio nis quiescere. Arguit p̄mo qz nō. qz si faba sursum p̄iſctat z obuiet molari cadētī reflectit. z in i puncto reflectōnis nō descit alias molaris desceret qd falsū ē. Secōdo sic. si lapis sursum piec̄ desceret seq̄ret qz graue existens sursum z nō phibitū quiesceret p̄ns ē falsū. igit. In oppositū est p̄ns in textu Pro rōnitione. Sciendū p̄mo. qz postq̄ p̄ns ostēdit. qz motus? localis ē p̄mus motū z qz nullus? alius pōt esse cōtinuus. Cōsequēter ostēdit qz solus motus circularis pōt esse cōtinuus. p̄ quo p̄ns p̄mittit qz solū ē triplex motus? localis. s; rectus circularis z cōpositus ex his vt si aliqd moueat p̄ cordā z arcū. qd aut ostendit nō cōuenire simplicibus satis ostenditur de cōpositis. ideo sufficit inquirere an motus simplex rectus possit esse p̄tinuus de quo in p̄senti videbitur aut motus circularis de quo in seq̄ntibz videbit.

Sciendū est secundo. qz motus rectus est qui fit supra magnitudinem rectam. sed omnis talis est finita. vt patuit in tercio huius. sed omnis magnitudo finita tempore finito pertransitur. vt patuit in sex

Octauus liber.

ro. qre oportet omnē motū rectū tpe finito puenire ad terminū magnitudis
et sic terminari. ergo null^o talis est infinitus nisi dicat q^d dum puenit ad ter-
minū magnitudis p^rinue sine qere recedit ab illo. z ita deinceps mot^o rec-
tus z reflex^o sint vn^o mor^o. vñ solū h^o pperuari possit mot^o rect^o. Si q^d p-
batū sit q^d mor^o reflex^o nō sit vn^o mor^o cōtinuus satis pbatū erit q^d ipos-
sibile ē aliquē motū rectū sp eē p^rtinuū. Cōclusio p^rima. Impossibile ē mo-
tū reflexū cū p^rmo p^rtinuari. pbat^o p^rmo rōlō naturalibz. z deinde rōnibz lo-
gicis. P^ria rō ipossibile ē P^ria ad inuicē p^rtinuari. s^z illi mor^o sūt P^rij. Igit.
Maior p^rz. nā ad p^rtinuatē mor^o eria req^rit. s. vnitās t^rpis. vnitās subiec-
ti. z vnitās forme p^rm quā ē mor^o. s^z P^ria spē dicit. q^d ipossibile ē P^ria ad in-
uicē p^rtinuari. Minor p^rz. nā mor^o P^rij sūt q^d termini sūt P^rij. s^z mor^o reflex-
i z p^rmi terminū sūt P^rij. nā in locis sex sūt d^re positōis ad inuicē P^rie. s. sursum
deorsū z c. mō ois reflexio sit p^rm aliquā istaz d^raz. vt si mor^o pcedēs erat
sursum reflectio erit deorsū. z sic termini illoz motū sūt P^rij. Idē pbat^o p^rhus
a signo. nā isti mor^o se inuicē ipediūt z cessare faciūt siue fiat supra lineā rec-
tā siue i circulo. q^d P^riant. Nō ē tū intelligēdū q^d mor^o circularēs p^rpe P^rie
tur q^d s^z vñ sint a terminis P^rijs. tū nō sūt p^rm lineā breuissimā. s^z mag^s de-
tē dicit repugnātes q^d P^rij. Scda rō illi mor^o nō sūt p^rtinui inter q^s mediū
at q^s. s^z inter p^rmū motū z reflexū nec ē eē q^re i p^ricto reflectōis. Igit^r P^ro
declaratōe mioris p^rsupponit. p^rmo q^d tria sūt i mag^s tudie p^rerāta. s. mediū
p^rncipiū z finis Scdo supponit q^d h^z mediū sit vnū nūero. est tū duo p^rm rōez
in q^rū ē finis pcedens z initiū sequens. Tercio supponit. q^d aliud ē eē actu z
esse i potētia. iō cū aliqd p^rinue mouet ab extremo in extremū vn^o mag^s
tudis. mediū magnitudis nō ē p^rm neq^s finis mor^o i actu s^z solū i potētia
iō i illo medio mobile nō ē i actu. s^z i potētia solū. nec d^r ibi accedere vel res-
cedere nisi i potētia. q^r nō ē ibi p^r aliqd t^rps. s^z solū p^r nūc t^rpis. q^d q^d nūc erit
se nō h^z vt i actu s^z i potētia. s^z cū erat mobile i p^rncipio illi^o magnitudis. q^d
tale p^rncipiū ē in actu. ita etiā nūc q^d ē p^rm t^rpis sumebat i actu. s^z d^r d^r m^r est
dū ē in alio extremo. q^r tale extremū ē finis i actu. z iō ibi ē nūc i actu. si q^d in
medio magnitudis sumat mor^o pcedēs p^rm actū. z ibi incipiat alē mor^o p^rm
actū. tūc mediū h^z i actu rōez p^rncipiū z finis. mō sic ē de p^ricto reflectōis nā
in ipō mor^o pcedēs finit i actu. z actu incipit mor^o reflex^o. Tūc ar. sic. v^l est
idē nūc i q^d mobile ad illd p^rictū reflectōis accedit. z i q^d recedit v^l ē aliud ab
eo nō p^r dicit q^d sit idē. q^r tūc in eodē nūc mobile actu eēt z nō eēt in illo p^ricto
q^r cū accedit ad illū p^rictū ibi ē. cū p^ro recedit nō apl^o ē. q^d ē aliud z aliū nūc
s^z inter q^rūz duo nūc mediat t^rps. q^d mobile p^r aliqd t^rps māsit i ipō p^rictō
q^r q^d i aliq^d t^rpe manet in eodē p^ricto p^rm se totū d^relcit. q^d nec ē oē q^d flectit i
p^ricto reflectōis d^rescere. q^d mor^o reflex^o z pcedēs nō sūt vn^o mor^o. Dein
de ar. rōnibz logicis. P^ria rō ē dū aliqd mouet a p^rm motus sp d^r moueri
ad vltimū t^rminū mor^o. q^d si nō sit q^re i p^ricto reflectōis seq^r q^d idē sit moue-
bit P^rij motibz p^rbi grā. s^z aliqd ascēdat sursum z postea cadat deorsū. s^z illi
mor^o sūt vn^o dū mobile incipiebat moueri ad vltimū terminū sūt motus
scz deorsū. q^d s^z s^z s^z p^ruenit ascēdere z descēdere. Scda rō. si ita eēt seq^r p^r
mo q^d aliqd moueret ad aliquē terminū a q^d nō dū recessit z ab aliq^d termino
in q^d nō dū sūt p^rz. q^r in casu posito dū mobile incipit ascēdere tā d^r moueri
deorsū. z tū s^z dū sūt sursum. Tercia rō sit cozūp^rit nō albū z grā albū z tū

Physicorum.

ex nō albo fit albū. 7 simul corrūpit albū 7 fit nō albū. cum ex albo fit nō al-
bum. ergo si motus reflexus possit in omni genere. cum pmo p̄tinuari. sc̄s
tur q̄ idem erit motus quo ex nō albo fit albū. 7 ex albo fit nō albū. ergo si
militer generabit 7 corrūperur albū. qd̄ est impossibile. 7 ex secūda rāōne
posita satis pars responsio ad questū. Sed circa secūda rāōnem mouet et
soluit p̄hus tria dubia. quoz̄ p̄mū est Ponant̄ due magnitudines. vna
e. b. c. secūda. 3. i. 7 sit vltima ps magnitudinis p̄me. b. c. equalis. 3. i. De in
de ponātur duo mobilita equaliter mota quoz̄. a. moueat p̄tinue a p̄ucto. e
vsq̄ ad p̄uctum. c. D. vero tūc recedit a p̄ucto. 3. cū. a. accedit ad. b. si ergo
aliud sit nūc in quo. a. sit in p̄ucto. b. 7 ab eo recedit. sequit̄ q̄. d. p̄us veniet
ad. i. q̄. a. ad. c. q̄ p̄us recessit a p̄ucto. 3. q̄. a. a p̄ucto. b. hoc autē videt̄ inco-
ueniēs. cū equaliter moueant̄ 7 magnitudo. b. c. sit equalis magnitudini. 3.
ergo etiā videt̄ falsum qd̄ dictum est in rōne secūda. sc̄z q̄ est aliud instans
in quo mobile accedit ad aliqd̄ p̄uctum. 7 in quo recedit ab eodē p̄ucto. Re-
spondet p̄hus q̄ argumentū haberet apparentiā si. a. esset actu in. b. ita q̄. b
esset actu mediū magnitudinis 7 haberet actu rōnem finis 7 rōnem p̄nci-
pij. sed nō est ita eū. a. ponatur p̄tinue moueri a p̄ucto. e. vsq̄ ad punctum
c. ideo. a. non est in. b. nisi per instans. et est idem instans in quo accedit 7
in quo recedit ab ipso. b. modo sic non est in reflexione. qz̄ punctus reflexi-
onis est actu finis p̄mi motus. 7 actu p̄ncipium secūdi. quia ille p̄uctus est
actu. ideo nō p̄t esse idem instans quo mobile accedit actu ad ipsū. 7 in q̄
ab ipso recedit. 7 sic p̄ solutio p̄me dubitatōis. ¶ Secūda dubitatio est de
rōne Tenonis qua nitebat̄ improbare motū locale p̄pter p̄uēta infinita ext-
sistentia inter extrema magnitudinis. Sed p̄us respōsum est ad hāc rōne
ideo p̄ nūc dimittit̄. ¶ Dubitat̄ tercio. cū aliqd̄ sit per aliqd̄ temp̄ nō
est. 7 p̄ aliud est. cū ergo ista duo tpa sint ad inuicē p̄tinua p̄ instans. dubi-
um est vtrū in illo instanti copulāte esse vel nō eē res sit vel nō sit. vt vtro-
qz̄ mō se habeat. 7 hoc est querere vtrū vltimū instans transmutationis sit
attribuendū vtriqz̄ terminoz̄ vel alteri tū. Rūdet p̄hus q̄ illud instans
attribuendū est posteriori passioni. id est vltimo termino. vt cū aliqd̄ gene-
rat̄ in instāti generatōis d̄ esse. 7 dum aliqd̄ dealbat̄ in instāti terminante
dealbatōem est albū Pars. qz̄ cū aliqd̄ dealbat̄ vel in vltimo termino trā-
smutatōis est albū vel nō. si sic habet̄ int̄erū. si nō. cū ex nō albo nō fiat albū
nisi p̄ transmutatōem. sequit̄ q̄ instans datum nō ex nō albo nō fiat albū
transmutatōis. qd̄ est p̄tra casum positū. Et si arguat̄. cū aliqd̄ dealba-
tur in toto tpe dealbatōis est nō albū. ergo 7 in quoliter instāti illius t̄pis.
Respondet p̄hus negādo p̄sequētīā. qz̄ accipiendū est vltimū illius temp̄-
poris in quo p̄mo est album

Ad ratiōes Ante oppositū. Ad p̄mā d̄. q̄ in illo casu pro-
iectū reflectit̄ nō p̄ se. sed pure p̄ accēs. ideo in
illo casu nō p̄tingit̄ ipm̄ quietescere simpliciter q̄uis quieteat p̄prio motu et
solum moueat̄ motu alteri. 7 hec p̄clusio intelligit̄ de motu reflexo p̄ se
Ad secūdam d̄. q̄ licet virtus violentie per quaz̄ lapis mouet̄ sursum in
termino motus nō sufficiat ampli⁹ mouere. tamē sufficit̄ detinere mobile
per aliqd̄ t̄ps p̄tra suū motum. Ideo h̄z ratiōnem prohibentis. ideo graue
sursum quietescens est ab aliquo prohibētum.

Octauus liber.

Si aut in circulari erit vnus et continuus: nullum enim in
possibile contingit. Quod enim ex. a. mouet simul mouebitur
in. a. fin eandem positioem. In quo enim veniet et mouet in hoc et
ex hoc. sed non simul mouebitur prorsus neque oppositis. Non enim
ois quod est in hoc ei quod est ex hoc prorsus est neque oppositum. sed prorsus in rebus
ita quidem. Sic enim est prorsus fin loci. ut quod fin diametrum. distat enim pluri
mum. Oppositum autem quod est fin eadem longitudine. Quare nihil phisice moueri
continue. et nullo tempore deficere. Circularis quod est enim motus est ab eodem in idem
Recessus autem ab eodem in aliud. et quod quod est in circulo. nequaquam in eis deus est. Qui
pro fin rectitudinem. multoties in eis deus est. Cum quod est igitur semper in alio et alio
fit contingit moueri continue. Qui pro in eis deus multoties non contingit. necesse est
enim simul moueri prorsus. Quare neque in semicirculo neque in alia circula
tione neque vna contingit moueri continue. Multoties enim necesse eadem moueri
et prorsus mutatioes mutari. Non enim copulat principio fine. quod autem circuli
copulant et solus est perfectus. Manifestum autem et ex hac diuisione. quoniam non con
tingit alios motus esse continuos. In oibus enim accidit eadem moueri multoties. et in
generatioe et corruptioe sicut. Nihil enim differt pauca aut multa facere in quod
bus est mutatio neque medium ponere aliquid aut auferre. Utrobique enim acci
dit eadem moueri multoties. Manifestum igitur ex his. quoniam neque phisicologi bene
dicunt oia sensibilia moueri sepe dicentes. moueri ei necesse est aliquo horum morum
maxime fin illos esse alterari. Fluere ei dicunt et sepe corrumpi adhuc aut et quod alteratioes et
corruptioes alteratioes dicunt. Res autem nunc dixit vltimum de ois morum quod fin nullum mo
tum contingit moueri continue extra quem circulo. Quare neque fin alteratioem
neque fin augmentum quod quod est igitur neque infinita sit mutatio. neque vna neque coti
nua extra circuli motum nobis dicta sint tanta. Quod autem latonum circula
ris prima sit manifestum est. Ois enim fin locum motus. sicut et prius diximus aut in
circulo aut in recto. aut mixtum est. Hoc autem necesse est potes esse illos. ex illis enim
constituitur est. Recto autem circularis. simplex enim et perfectus magis est. In infinitum
enim non est rectum ferri. sic enim infinitum non est. sed neque si esset. moueret vnicuique nihil
non enim sit impossibile. Transire autem in infinitum impossibile est. in infinito autem rec
to reflectens quod est oppositum est. et duo sunt motus. non reflexus autem imperfectus et
corruptus. Prius autem et natura et ratione et tempore perfectum quod est imperfecto. corruptus
sibi autem incorruptibile. Amplius potest esse quem contingit perpetuum esse non contin
getur. Circularis quod est igitur contingit perpetuum esse. aliorum autem neque loci mutatioem
neque alium neque vnum contingit esse perpetuum. statum enim oportet fieri. Si autem status
est. corruptus est motus potest. Rationabiliter autem accidit circulari vnum esse et
continuum et non rectum. Eius enim quod in recto determinatum est principium et finis et
medium. et oia hec in seipso. Quare est vnde incipiet quod mouet et vbi finiet
Apud terminos enim quod est aut vnde aut vbi. circulares autem indetermi
nati sunt. quod enim magis quocumque terminus eorum quod sunt in linea. Sicut enim vnum
quod est principium et medium est et finis. ut et sepe quod sunt in principio et fine et nunquam
vnum mouet et quod est quodam sphaera. eundem enim obtinet locum. Cum autem est quod oia
hec accidit centro. principium enim et medium magnitudinis et finis est. Quare per
prius id quod centrum extra circularioem est. non est vbi. quod fertur quod est. sic enim sepe fertur
extra medium. sed non ad vltimum. propter hoc autem manet. et sepe quod est quodammodo.

Physicorum

rotū. & mouent̄ p̄tinue. Accidit aut̄ p̄uersum & nāq̄ qm̄ mēsurā motuū
circulatio p̄mā nccē est ipsaz eē. **D**ia em̄ mēsurā p̄mo. & q̄ p̄us mēsurā ali
oz est. **A**mpli aut̄ & regularē p̄tingi circularem esse solū. q̄ em̄ in recto a
p̄ncipio irregulariter ferūt & ad finē. **D**ia em̄ q̄to dist̄at q̄dē pl̄a q̄scēre fe
runt veloci. **C**ircularis aut̄ solū neq̄ finis neq̄ p̄ncipiū in ipso aptū natū
est eē. sed extra. **Q** aut̄ p̄m locū mutatio p̄m motū est. & t̄stant oēs q̄cum
q̄ de motu fecerūt memoriā. **P**incipia em̄ tradūt ipsius mouētibz p̄m
h̄mōi motū. **D**isgregatio at̄ & p̄gregatio mor̄ p̄m locū sunt. sic em̄ mouē
p̄cordia & discordia. hec q̄dē em̄ disgregat. illa aut̄ p̄gregat. ipoz aut̄ int̄el
lectū ait̄ **A**naxagoras disgregare mouentē p̄us. **S**it̄ aut̄ & q̄cūq̄ h̄mōi q̄
de neq̄ vnā eām dicūt. p̄pter vacuū aut̄ moueri dicūt. **E**t nāq̄ h̄i p̄m loz
cum motum natura moueri dicunt. **V**otus enim propter vacuum loci
mutatio est. & sicut in loco aliozum autem neq̄ vnū in eē p̄mis cor̄pibz. sed
his que sunt ex his opinant̄. **A**ugmētari em̄ & corrumpi & alterari p̄grega
ris & disgregatis ar̄homis cor̄pibz dicūt. **E**odē aut̄ mō q̄cūq̄ p̄pter densi
tate aut̄ raritate instruit̄ generatōem & corruptōes. p̄gregatiōe em̄ & dis
gregatiōe hec p̄ponūt. **A**mpli aut̄ & p̄ter hos aiam eām facientes motus
ip̄m seip̄m em̄ mouēs. **P**incipiū eē dicūt eoz q̄ mouent̄. **D**ouebit̄ aut̄
aial & oē aiatiū p̄m eū q̄ eē p̄m locū antok̄msim. **E**t p̄prie aut̄ moueri dicim̄
solū q̄d mouet̄ p̄m locū motū. **S**i aut̄ q̄scat̄ q̄dē in seip̄so. augmētē aut̄
et d̄crementū patiat̄ aut̄ alteratū p̄tingit̄ quodāmodo moueri. simp̄l̄r̄ au
tem moueri nō dicimus. **Q**d q̄dē igit̄ semp̄ motus erat. & erit̄ oīū t̄pe. &
q̄d p̄ncipiū p̄petui motus. **A**d huc aut̄ q̄s motus p̄mus. & que motū per
petuū p̄tingit̄ esse solū. & p̄mū mouēs q̄d immobile sic dictum est

Querit̄ **U**tr̄ mor̄ circularis possit eē p̄tinuū & p̄petuū. **A**r
guit̄ p̄mo q̄ nō. q̄ si sic seq̄ret̄ q̄ ess̄ infinit̄. s̄ h̄ est ip̄os
sibile. q̄ oīs mor̄ eē inter t̄minos finitos. s̄ null̄ mor̄ q̄ eē inter t̄minos
finitos p̄t eē infinit̄. **S**̄ r̄c. **S**edō sic. si mor̄ circularis ess̄ p̄tinuū & p̄pe
tuū opt̄eret̄ p̄petuitate eī fieri p̄ quādā reflexiōe. & t̄nc argueret̄ sicut in p̄
cedēti q̄st̄iōe. **T**ertio sic. mor̄ p̄diuidit̄ mobili. vt patuit̄ in sexto. s̄ nul
lū eē mobile infinitū. **S**̄ r̄c. **I**n oppo^m est p̄hus in t̄er. **P**ro responsiōe
Quod scidū. q̄ postq̄ p̄batū eē q̄ oēs eē vnū p̄mū motū p̄tinuū & p̄petuū. p̄
cedēte ab vno motore p̄petuo. penit̄ mobili. & oīlū eē q̄ mor̄ locali. s̄ p̄m
oīm. **D**eīn q̄ null̄ al̄ a motu locali p̄t eē p̄petuū. postremo q̄ mor̄ rectū
nō p̄t p̄petuari sic q̄ sit vnū & p̄tinuū. p̄nter oīdit̄ p̄hs q̄ mor̄ circularis
p̄t eē p̄tinuū & p̄petuū. q̄ p̄cedit̄ a p̄mo motore simp̄l̄r̄ q̄ de nccitate eē eā
alioz motuū & ille mor̄ p̄t eē p̄petuū nccario eē p̄petuū. q̄ i p̄petuis non
d̄nt̄ eē & posse. **C**ōctō p̄ma. mor̄ circularis p̄t eē p̄tinuū & p̄petuū. p̄
bar. q̄ illud eē possibile q̄ posito in eē nullū seq̄t̄ ip̄osibile. s̄ si ponat̄ motus
circularis p̄tinuū & p̄petuū nullū seq̄t̄ ip̄osibile. **S**̄ r̄c. **Q**uomoz p̄z. q̄ illud im
possibile q̄d seq̄bat̄ ponēdo motū rectū eē p̄tinuū & p̄petuū erat q̄ motus
p̄rarij eē vnū mor̄ p̄tinuū s̄ nō seq̄t̄ illud ip̄osibile. ponēdo motū cir
cularē eē p̄tinuū & p̄petuū. **Q**d oīdit̄ p̄. q̄ i oī motu circulari illd̄ q̄d exie
at̄ aliq̄ p̄cto redire p̄t in eūdē p̄ctū p̄m eādē dispōnē p̄mū mobil̄. ita q̄ p̄s
q̄ erat p̄oz i exitu a p̄cto erit̄ etiā p̄oz i reditu ad illū p̄ctū. & sic nō eē p̄rari
ueras in dispōnē partū mobilis. quod non p̄tingit̄ in motu locali. immo
pars que erat p̄roz in primo motu in reflexiōe sit̄ posterior. ergo illi mōz

Octauus liber.

ius nō sunt strarij. Secūdo strarietas inter duos terminos solum atē
bitur fm lineā rectā. p quā solū mensurari p̄ maxima distantia inter duo
p̄cta. fm quā distantia in loco attendit strarietas. Sed q̄ nō mēsuratur
talis distantia p̄ lineā circularē p̄. q̄ inter duo p̄cta p̄t infinite linee cur
ue describi. 2 tñ nisi vna recta tm describi p̄. ergo illa distantia maxima so
lum mensurari p̄ p̄ lineā rectā. ergo motus q̄ sunt fm lineaz circularē nō
strariant. Tercio p̄. q̄ partes mot⁹ circularis nō sunt strarie. q̄ in mot⁹
tu circulari fit reditus ab eodē in idē nō per idem spaciū. sed p̄ aliud fit exi
tus ab vno. 2 p̄ aliud fit reditus in idē. nō de rōne strarioz est q̄ sine cir
ca idē. igit̄ possibile est aliqd̄ moueri circulariter sine oppōne motū. quare
motus circularis p̄ esse p̄tinuus 2 perpetu⁹. qd̄ nō p̄tingit in motu recto.
q̄ semp̄ fit redit⁹ ab eodē in idem p̄ idem mediū. ideo exitus 2 reditus s̄
motus oppositi. Et hoc p̄tingit. q̄ in linea recta finis nō p̄tingit p̄ncipio.
2 s̄ sicut est in semicirculo. 2 in aliq̄ portōe circuli. Ex hac rōne sequitur
q̄ nullus motus p̄ter circularē p̄ esse p̄peruus. q̄ in omni alio si fiat redit⁹
hoc est p̄ idem mediū. vt si in alteratiōe ex frigidō fiat calidū fiet transitus
p̄ tepidū. 2 si fiat reditus in frigidū. iterū fiat transitus p̄ tepidū. 2 sic fit sicut
in alijs. **C**onclusio secūda. Motus circularis est p̄tinuus omniū motu
um. Pars. q̄ motus circularis est p̄tinuus inter omnes motus locales. nam
omnis motus localis est rect⁹ vel circularis vel mixtus ex his. sed mixtus
nō p̄ esse p̄tinuus 2 circularis p̄ter est recto. qd̄ p̄mo ostendit. q̄ p̄fectum ee
incorruptibile natura. p̄fectiōe. 2 tpe. p̄us est imperfecto 2 corruptibili. s̄
omnis motus rectus est corruptibilis 2 imperfectus. motus autē circularis
est p̄fectus. igit̄. **S**imoz p̄. q̄ nulla magnitudo recta est infinita. alio su
pra ipam nō p̄tingeret moueri. q̄ impossibile est fieri qd̄ impossibile est fa
ctum esse. ergo quelibet est finita. 2 p̄ sequēs nullus motus rectus p̄t ee
infinitus. 2 cuiuslibet motus recto potest aliqd̄ addi. quare est imperfectus. et
p̄tingit ad terminū in quo cessat. 2 sic est corruptibilis. Hec p̄t dici q̄ mot⁹
rectus sit infinitus per reflectiōnem vt supra patuit. sed motus circularis
est p̄fectus. q̄ semp̄ in eo finis p̄tingit p̄ncipio 2 est incorruptibilis. q̄ sp̄
est in suo p̄ncipio. Secūda rō. motus q̄ est p̄peruus natura tpe 2 definitiōe
est p̄ter nō p̄peruus. sed circularis p̄t esse p̄peruus. alius autē nō. igitur rē.
Tercia rō. esse p̄tinuū p̄ncipiū in aliquo genere. 2 esse illius generis mēsurā
p̄uertitur ad inuicē. sed mot⁹ circularis est mēsurā oim̄ alioz. igit̄. **Q**uā
ra rō. nā motus regularis p̄ter est motu irregulari. sed solū circularis pos
test esse regularis. nō autē rectus. nā si motus rectus sit naturalis est velo
cior in fine q̄ in p̄ncipio. 2 violentus et cōtra. In circulari p̄o vt dictus est.
ergo in motu circulari nō est assignare partē que intendat aut remittat. **E**x
dictis p̄. q̄ motus nō p̄peruat p̄ successiōne pluriū motū p̄sequenter se
habentiū. sed q̄ est vnus motus p̄peruus cuius p̄perua p̄tinuitas est cau
sa successiōis p̄perue generatiōis 2 corruptiōis istoz inferoz. **E**t q̄ in p̄
ma rōne huius questiōis supponit q̄ motus localis sit prior alijs. 2 q̄uis
hoc p̄barum sit. hoc tñ iterū p̄bat p̄hs p̄ op̄miones antiquozum. 2 p̄mo.
p̄ Empedoclem ponente lre 2 amicitia esse p̄ncipia motū p̄ p̄gregatio
nem 2 segregatiōem que sunt motus locales fm ipsum. Secūdo p̄ **A**na

Physicorum

ta geram ponentē intellectu agentē esse primā causam motus. qđ specialis-
ter posuit de motu locali. Tercio p̄ democritū qui posuit vacuū esse causā
motus. nō vacuū si esset maxime esset causa motus localis. Quarto p̄ opus
monē ponentū vniū materiale p̄ncipiū ex quo fierēt res p̄ cōdensatōem ⁊ ra-
refactōem que sunt cū motu locali. Quinto p̄ opinionē Platonis ponētis
viam esse primā causam motus ⁊ p̄mo motus localis. Sexto p̄ opinōes
vulgarū dicentū nihil moueri p̄rie nisi qđ mouet motu locali. ergo motus
localis est primus cū motu. ⁊ inter motus locales circularis ē primus.

Ad rōnes ante oppositū. Ad p̄mā dicitur qđ motus circularis ē
infinitus. nō quidē s̄m terminos. q̄a in omni die
naturali p̄tingit de termino ad terminū sed est infinitus s̄m duratōne per-
petuā vel reiteratōem p̄mā circularitōnū que sunt cōtinue. Ad scđam
patuit qđ non est s̄sle de motu circulari ⁊ de motu recto. q̄ in circulari nō fit
reditus per idem mediū. Ad tertiam dicitur qđ illa diuisio intelligit
de p̄rio motus q̄s h̄z a mobili. et nō de p̄rio quas habet s̄m duratōem.

Quāntū necesse est imparabile esse et nullā habere ma-
gnitudinē nūc dicamus opponentes primū de prio-
ribus ipso. Horū autem vniū quidē est. qđ impossibi-
le est nullum finitū mouere s̄m infinitum tempus. Tria ei
sunt quod mouetur mouens in quo tertū tempus. hec autē aut finita oīa
aut infinita sunt omnia. aut quedā. aut duo. aut vniū. Sit igitur a mouens.
quod aut mouetur. b. tempus infinitum in quo c. Ipsum. d. igitur moueat
aliquam p̄tem ipsius. b. qđ est in quo. e. Non igitur in equali ipsi. c. In plus-
riem maius. Quare nō est infinitū tempus quod est ipsius. ⁊. Sic itaq̄
ipsi d. apponens auferam ipsum a. Ipsi autē e. ipsum b. Tempus autē nō
auferam semp̄ remouens equale infinitū est. Quare omne a. totū b. mo-
uebit in finito tempore ipsius. c. Non ergo possibile est a finito moueri
nihil scđm infinitū motū. Quod qđē igitur nō contingit finitū in infinito
tempore mouere manifestum est.

Querit Vtrū mouens in tempore infinito de necessitate sit in
finite virtutis. Arguitur primo cōtra p̄suppositū
qđ mobile motus et tempus equaliter diuidūtur et similit̄er se habēt ad
esse finitū et infinitū. sed nullū est mobile infinitū ergo nullus est motus
tempore infinito ergo nō potest p̄cludi qđ primū mouēs sit infinite vir-
tutis. Scđo ponēdo perpetuitatem mūdi cū Aresto. sol mouit ⁊ mo-
uebit ista inferiora tempore infinito et tū est finite virtutis. igitur ⁊c.
Tercio si esset aliquod mouens infinite virtutis tūc moueret suum mo-
bile in instanti temporis. qđ moueret et nō moueret vt de grauitate infini-
ta arguitur primo de celo. In oppositū arguit per Aresto. qui ex per-
petuitate motus cōcludit infinitatem p̄tutis p̄mi mouentis. Scien-
dum primo. qđ postq̄ p̄hs ostendit quis et qualis sit primus motus. qđ
circularis continuus et perpetuus. Consequenter ostendit quale sit p̄-
mum mouens et p̄ncipaliter intendit qđ est imparabile ⁊ oīno nullā ha-
bens magnitudinem ratione cuius p̄cedereminar quedā necessaria p̄-
mo qđ est infinite virtutis. Scđo qđ virtus infinita non pōt esse in mag-

Octauus liber

nitudine finita. et cum nulla magnitudo sit infinita cōcludit mouēs fm̄
nullam habere magnitudinē Ad ostendendū primū p̄supponit q̄ in oī
motu tria p̄currūt. scz mouēs mobile z tempus in quo fit motus. z hec
tria necesse est aut oīa esse infinita aut vnū infinitū alijs existentibz finitis
aut ecōtra. Et dimissis duobz primis mēbris q̄ nihil faciūt ad p̄positū
Aristo. p̄sequit̄. tertiū ostendēs q̄ impossibile est vnū istoz esse infinitū
alijs duobz existentibz finitis et sp̄cīaliter de tpe. p̄ q̄ sit hec. Cōclusio.
Impossibile est tempus esse infinitū nisi mouens sit infinite virtutis. p̄
batur. qz detur mouens finitū. a. et mobile finitū. b. et tps̄ infinitū. c. capia
tur ergo mouentis ps̄ p̄portio nata toti q̄ sit d. et pars mobilis q̄ sit e. cuz
ergo pars mobilis equaliter mora in minori tēpore p̄trāsiat aliq̄d signūz
magnitudinis supra quā sit motus q̄ totū mobile. sequit̄ q̄ ip̄m. e in mi
nori tpe quā sit. c. p̄transibit aliq̄d signū magnitudinis qd̄ p̄trāsit totum
b. sit. ergo illud tēpus minus 3. qd̄ sit ps̄ illius tps̄is infiniti z cū mouēs
et mobile sint finita z oē finitū p̄ ablatōem finiti tandē consumat̄. capiant̄
in mouente z mobili pres̄ equaliter p̄tibz iam capris donec consumantur
mouēs et mobile z addant̄ p̄tibz iam acceptis cum ergo ps̄ mobilis ach
cepra in pre tps̄is finita moueat̄ a pre mouētis z p̄transierit determinatū
signū magnitudinis sequit̄ q̄ quelibet pars eius similiter in parte tēporis
finita p̄transibit aliq̄d signū z cū nunq̄ possit consumi totū tempus z ex
p̄tibz finitis multitudine z magnitudine resultet finitū sequitur q̄ oēs
pres̄ mobilis mouebūtur ab oībz p̄tibz mouentis tpe finiti. q̄ z totuz
mobile mouebit̄ tpe finiti a toto motore quare si tps̄ sit infinitū oportet
mobile esse infinitū z si sic nec esse est mouēs esse infinitū. ergo mouēs p̄ tē
pus infinitū necessario est infinite virtutis Sed cōtra obicere qz hec
ratio est intelligēda de p̄mo mobili z primo mouente quibz repugnat dis
uisio ergo rō supponit falsum. Odm̄ est fm̄ sanctū Thomam. q̄ in tali
bus demonstratiōibz vritur Aristo. diuisione p̄tū mobilis z mouētis
nō realiter ita q̄ fm̄ actū fiat talis diuisio sed solū sit talis diuisio fm̄ sig
nificatiōem nostrā p̄ intellectū vel imaginatiōem signando vnā p̄tem sine
actuali diuisione ip̄sius continui vt dōdo si hoc totū moueat̄ hec ps̄ p̄tū
attingit ad signū spacij q̄ sc̄da z sc̄da q̄ tertia. z sic de alijs. Item obicit̄
si sit aliquod mouens infinite p̄tutis ingentū z incorruptibile illud se ha
bebit equaliter ad mouendū. ergo poterit mouere tpe infinito qz idēz sp̄
manens idēz natū est sp̄ facere idēz. q̄ ex infinitate motus fm̄ tēpus nō po
rest Aristo. p̄cludere infinitatē motoris fm̄ virtutē. Pro solutiōe huius
est aduertendū Sciendū sc̄do. qz tps̄ motus pōt capi dupl̄. Vno^o ex
p̄te mobilis fm̄ pres̄ eius. Alio^o ex p̄te magnitudinis sup̄ quā fit mor^o
vna em̄ ps̄ mobilis p̄tūz transit vnā p̄te magnitudinis q̄ totū mobile
et silt̄ totū mobile p̄tūz trāsit vnā p̄te magnitudinis q̄ totā magnitudi
dinē Et si bñ p̄sideret̄ rō Aristo. clarū est qz capit tps̄ motus ex p̄te mo
bilis. vt parz cū d̄t qz p̄tes mobilis in minori tpe mouent̄ q̄ totū mobile
hec em̄ minoritas tps̄is nō pōt capi ex p̄te magnitudinis nisi in ordine ad
aliq̄d signū determinatū qz ps̄ mobilis a p̄te mouentis sibi p̄portio nata
equi tpe equalē spacij p̄trāsit sicut totū mobile et ita si totuz mobile p̄trā
siat illud signū tpe infinito z si mobile sit infinitū oportet qz mouēs sit in

Physicorum

finite virtutis qz virtus mouentis debet excedere virtutē suę resistētię mobilis. q̄ quidē virtus est infinita si mobile sit infinitū. Sz iterū repli-
cat qz nullus est motus infinitus ex pre mobilis cū nullū sit mobile infi-
nitū sz solū est infinit⁹ motus ex pre magnitudinis resumpte z ad sic mo-
uendū tpe infinito sufficit virtus finita. ḡ rō. Aresto. nō pcludit primū mo-
tus infiniti oportet qz sit causa infinitatis motus qz causa que est p se pri-
or est causa p accūs et causa p se primo terminat ad effectū p se qz causis
pprijs correspondēt effectus proprii vt dictū est in secundo. dictū em̄ est
prius qz tēpus motus capi pōt ex pre mobilis z ex parte magnitudinis.

Similiter dōm est de infinitate motus tempus at motus qd̄ capitur
ex parte mobilis p se sibi uenit z sūr infinitas motus si esset talis quia
sibi conueniret p ppriū subiectū eius. Sed tempus motus qd̄ accipit ex
pre magnitudinis sibi cōuenit p accūs et sūr infinitas postq̄ em̄ totum
mobile suū motū ppleuit supra vnā magnitudinē qz iterū redeat z sit in-
finitū tps sic pueniēs ex pre magnitudinis p h̄ qz mobile resumit motū
accidit motui q̄ illius qd̄ est p̄ma cā infinitatis p accidēs virtus per se nō
terminat ad illā infinitatem sz p accūs si terminaret ad finitatem motus. q̄
esset p se et hoc mō esset mouendo mobile infinitū si esset z ppter hoc secu-
di motores orbū q̄uis moueāt motu infinito p accūs nō oportet qz sūr
infinitē virtutis qz nō sunt p se cause illi⁹ infinitatis qz vt dictus est cā p se
primo debet terminari ad effectus p se. z etiā illā virtutē ex se nō h̄t sz ex
alio. Sūr dōm est de sole q̄ mouet hec inferiora tpe infinito supposita p/
pcuritate mūdiz tñ est finite virtutis. qz nō est p se cā illius infinitat⁹ vn̄
si eēt aliqd̄ mobile infinitū neqz sol neqz intelligentie ip̄m mouere possent
sz solū p̄mū mouēs et hec fuit mirabilis subtilitas Aresto. ex hoc qz pri-
mus motus q̄ est p accūs infinitus pcludit primū motorē eē infinite vir-
tutis eo qz effectus p accūs nō pōt eē pprius terminus alicuius cause p
se et primū mouens simpliciter est cā illi⁹ infinitatis p accūs. ḡ o3 qz pos-
sit esse causa p se alicuius infinitatis p se sic qz ex pre sui nō sit defectus et
si sit defectus hoc est ex pre pducibilis.

Ad rōnes. An̄ oppositū. Ad primā d̄r qz tps motus qd̄
habet a mobili fm̄ pres eius nō p̄t eē infinitū nisi
mobile sit infinitū. sz tēpus qd̄ h̄z ex pre magnitudinis resumpte p̄t esse
infinitū sicut et motus. Ad secundam p̄z solutio ex dictis. Ad ter-
tiā d̄r qz in p̄mo de celo Aresto. arguit de grauitate et leuitate q̄ sunt vir-
tutes naturales. modo virtus primū motoris q̄uis sit infinita tamē est
intellectualis et volūtaria ideo nō agit fm̄ vltimū sui posse sicut facit vir-
tus naturalis. sz fm̄ qz intelligit et vult.

Quod aut̄ oino in finita magnitudine nō p̄tingit infini-
tam esse potētiā. ex bis manifestū est sic em̄ plus potē-
tia semp̄ egle in minori. faciens tps vt calefaciens aut dulce
faciēs aut p̄iciēs. et oino mouēs. Necesse ē z a finito qd̄ ē
infinitā at̄ habere potētiā pati. aliqd̄ patiēs. z pl⁹ q̄ ab alio

Octauus liber.

Plus em̄ est infinita potentia. At uero tempus non cōtingit esse nullā. Si em̄ est in quo a. repus in quo infinita vis calefacit. aut depellit i quo aut a. b. finita quedā ad hanc maiorem semper accipiens finita ueniam. Aliquādo ad id qd̄ in a. tempore motū erat. Ad finitū em̄ sp̄ addens excellens om̄e determinatum ⁊ auferens deficere similiter. In equali ergo tempore mouebit finita ipsi infinite. Hoc aut̄ est impossibile Nulluz itaq̄ finitum contingit infinitā potentia habere neq̄ infinitū finitū. et tñ contingit in minori magnitudine ampliozem potentia esse. Sed adhuc magis in maiori plurimā. Sit igitur in quo est a. b. infinitū. s; b. c. habet potentia qndā que in aliquo tempore mouet ipm̄ d. in tpe in quo est e. 3. Si igit. b. c. duplā accipio in medio mouebit tpe ipius e. 3. Sit. n. hec pportio. Quare in. 3. et e. mouebit ergo sic accipiens sp̄ a. b. qd̄ nequaquam transibo. Tempore aut̄ dato semp̄ minus accipiam infinita ergo potentia erit. Om̄ em̄ finitā potentia excellit Om̄is aut̄ finite potētie necesse est finitū esse et tempus. Si ei in quodā tanta maior in minori q̄ dem determinato aut̄ mouebit tpe fm̄ cōuersione pportōnis. Infinita ei om̄is potentia sicut multitudo et magnitudo excellens oē finitū. Est aut̄ hoc demonstrare et sic accipiens em̄ quādā potentia eam dem genere ei. q̄ est in infinita magnitudine. infinita magnitudine. existentem q̄ in ensurabit eā que est in infinita magnitudine finitā potentia. Quod qd̄ igit nō cōtingit infinitā esse potentia in finita magnitudine neq̄ finitā infinita ex his palam est.

Queritur Verū in magnitudine finita possit esse virtus in finita vel econtra in magnitudine infinita virtus finita. Arguitur primo q̄ sic. quia primus motor est infinite virtutis est in primo orbe. vt habet in sc̄do de celo. sed primus orbis est finite magnitudinis. vt dicit p̄mo de celo ergo in magnitudine finita est virtus infinita. Sec̄do sic. stat in minori corpe esse maiorem virtutē q̄ in maiori corpe ergo possibile est q̄ in magnitudine finita sit virtus infinita. In oppositum est p̄hs in textu. Pro responsione est. Sciendū p̄mo. q̄ post q̄ p̄hs ostēdit q̄ mouēs tpe infinito necessario est infinite virtutis. Lōsequēter demonstrat q̄ virtus infinita nō p̄t eē in magnitudine finita et h̄ valet ad p̄bādūz q̄ primū mouēs ē penit⁹ indiuisibile ⁊ nullā h̄ns magnitudinē ostendit etiā. Resto. q̄ in magnitudine infinita nō potest eē virtus finita et illud per cōcomitantia sequitur ad primū licet nō sit principaliter intentū. ¶ Occlusio prima. in magnitudine finita nō potest esse virt⁹ infinita. p̄ cuius probatione duo supponitur. Primū est. q̄ maior virt⁹ spe qualem effectū perficit in minori tempore q̄ minor virtus. Secūdū est. q̄ q̄uis maior virtus equalem effectum perficiat in minori tempore q̄ minor impossibile est tñ virtutem aliquā quātūcumq̄ magna sit in non tpe mouere. q̄ om̄is motus est in tempore. Tunc arguit sic. si in magnitudine finita est virtus infinita sequeretur q̄ ipa in non tpe moueret qd̄ est impossibile. per sc̄dam suppositōez. patet p̄sequētia. q̄ si talis virtus in finita aliquo tempore finito moueret q̄tūcumq̄ puo signet illud tempus p̄ a. capiatur virtus finita alicui⁹ magnitudinis finite que etiā mouebit

Physicorum.

in tpe finito. licet in maiori. & sic illud tēpus. a. b. cū ergo cuiuslibet finitū ad finitū sit proportio. sequitur q̄ tps. a. b. ad tps. a. erit determinata proportio finitū quā maius excedit min⁹. addat ergo fin eandē proportiōem qua vnū tēpus excedit aliud virtus finita ad virtutē finitā darā tūc aggregatū ex illis virtutib⁹ duab⁹. qd̄ erit finitū mouebit in equali tpe ipsi tpi. a. q̄ q̄rum cre scit virtus tantū decreuit tps. q̄ virtus finita & infinita in equali tpe mouebit. & cū adhuc virtuti finite possit fieri additio absq̄ hoc q̄ adequat virtuti infinite. qz semp erit finita. sequitur q̄ virtus finita in minori tpe mouebit q̄ infinita. qd̄ est impossibile p̄ p̄mā sup̄ōnem. q̄ est impossibile virtutem infinite mouere tpe finito. q̄ si talis esset moueret in nō tpe. qd̄ iterū est impossibile. q̄ impossibile est virtutē infinitam esse in magnitudine finita.

Sed obijceret. qz hec rō nō solū videt pbare q̄ in magnitudine finita nō possit esse virtus infinita. sed etiā q̄ nulla sit virtus infinita. qd̄ est p̄tra p̄dictā regulā. R̄s̄ d̄et q̄ virtus q̄ nō est in magnitudine est agēs p̄ intellectu. & a tali mouet celū. vt d̄r. xi. metaphy. virtus aut̄ q̄ est in magnitudine agit naturaliter. Et inter istas virtutes talis est d̄n̄a. qz agens naturale semp agit s̄m vltimū sui posse. & actio eius proportiōnal sue nature. & ideo si sit virtus infinite actio eius erit infinita. quare si in aliqua magnitudine esset virtus infinita. cū esset agens naturale & motus ab ea procedens esset infinite velocitatis & in nō tpe. sed actio agentis p̄ intellectu nō proportiōnal sue nature. sed insequitur modū forme apprehensē. Et ideo dominificaret nō facit domū q̄ram & qualē possit. sed q̄ram & qualē vult & intelligit.

Un̄ nō oportz si sit aliqua virtus infinita intellectualis sine magnitudine ne q̄ moueat velocitate infinita. sed tanta velocitate q̄tra p̄gruit finitū p̄pter quē agit. **U**bi aduerrendū. q̄ nihil mouet nisi habēs magnitudinē. & sic velocitas motus est effectus receptus a mouente in aliquo habente magnitudinē. & impossibile est aliqd̄ habens magnitudinē recipere effectus adequatū virtuti alicuius agentis p̄ intellectu. qz omnis natura corpora se habet ad intellectu. sicut particulare ad vl̄. ideo q̄m̄ sit aliqua virtus in finita extra magnitudinē. nō oportz q̄ in aliqua magnitudine faciat effectum sibi adequatū. quare nō oportz si p̄mus motor sit infinite virtutis celū infinite velocitate moueri. s̄ aliqd̄ h̄ns magnitudinē p̄ recipere effectū minorē. & etiā eq̄lē s̄rum actiue existēt in magnitudine. nō si est; p̄ infinita in magnitudine sequet q̄ possz habere effectū sibi cor̄r̄dētē in aliq̄ magnitudine. effectus aut̄ sibi cor̄respondēs esset infinita velocitas motus. & sic oportz terer talē virtutē mouere in nō tpe. qd̄ est impossibile. Item si obijciat. celum p̄ moueri tpe infinito. ergo etiā possibile est ip̄m moueri infinita velocitate. ergo in nō tpe. **R**es̄ d̄et antecedens. qz illud nō repugnat magnitudini circulari. Sed negat p̄nā. qz repugnat magnitudini circulari in nō tēpore moueri. oportz et̄m q̄ omnia p̄icta circulari in vno inst̄ari tēpore essent sub vno & eodē p̄ictō. qd̄ est impossibile.

Conclusio secūda. In magnitudine infinita nō p̄t esse virtus finita. p̄o qua notat p̄bs q̄ oppositum eius maxime videt esse verū. p̄pter illud qd̄ ractū est in secūda rōne ante oppositū. sed tū illud nō p̄cludit. qz licet paruus ignis sit maioris actiuitatis magno aere. poterit tū tū accipi de aere q̄ adequabit virtus eius virtuti ignis. & cū infinitum nunq̄ possit totum acceptū possibile est ignē finitē

Octauus liber.

Quantitatis adequari sibi virtutē acri infinite Quantitatis Probat hec conclusio vt sit magnitudo infinita. a. b. cuius sit virtus finita. Deinde capiat aliquā magnitudo finita que sit. b. c. cuius virtus sit finita Iterū capiat aliqua pars magnitudinis infinite q̄ sit. a. e. vel ḡ illius partis erit aliqua virtus vel nō. secundū dū dici nō potest. qz impossibile est corpus naturale esse sine virtute. si sic. eū non possit adequari virtuti partis virtuti totius. sequitur qz virtus partis erit minor q̄ virtus totius. que se habebit in aliqua proportione ad virtutē totius et etiam ad virtutē magnitudinis finite. cū sit equalis parti iam accepte. ipsius erit am erit aliqua virtus equalis virtuti alterius partis. et cū virtus totius sit infinita. sequitur qz possunt accipi tot partes eius qz virtus partium adequabitur virtuti totius. et tū nō dum est accepta tota magnitudo. quare sequitur qz eadem virtus erit totius et partis finiti et infiniti. et qz nō erit aliquę partes virtutis infinite. quaz nulla erit virtus que sunt impossibilia. Item sequitur qz magnitudo finita in equali ratione. imo in minori mouebit q̄ magnitudo infinita. qz virtus magnitudinis infinite est finita. ideo mouebit tempore finito. Virtus etiam magnitudinis finite mouebit tempore finito. Deinde fiet additio illi magnitudini finite. et fiat additio virtuti. quare continget virtutem magnitudinis finite adequari immo excedere virtutem magnitudinis infinite. et sic mouebit in equali ratione aut minori. et tū per talem additōem ad magnitudinē finitā nūquā adequabit magnitudinē infinite. Secunda ratio. que sumitur ex parte magnitudinū que sunt eiusdem nature. in talibus enim crescente virtute crescit magnitudo et contra. ergo si sit infinitus aer cuius virtus sit finita. et sumat aer finitus cuius sit virtus finita per additionem aeris finiti poterit adequari virtus eius virtuti aeris infiniti absqz hoc qz aer finitus fiat infinitus. quare sequitur qz finitū aer erit equalis infinito vel qz in his que sunt eiusdem nature magnitudo nō adequabit virtuti. qd ē impossibile. et impossibile ē in magnitudine infinita ē virtutē finitā

Ad rationes Ante oppositū. Ad primā dicitur. qz primus motor est in primo ordine nō tanqz sibi inherens vt forma eius. sed tanqz sibi assistēs vt motor mobili. Ad secundā negat consequentia. et causa iam dicta est in secūda conclusione.

His autē que feruntur bene se habet dubitare quādā dubitationē. primū si enim omne quod mouetur mouetur ab aliquo quocūqz nō ipsa seipsa mouet. quō mouentur aliqua continue nō tangente eo quod mouet vt piecra. Si autē simul mouet et aliud aliqd qui mouet. vt aerē qui motus mouet. Sicut impossibile primo nō tangente neqz mouente moueri. sed simul oīa mouerentur quiescere. cū primū mouēs quiescet et si facit sicut lapis vt mouere quod mouet aliud. Necessē autē hoc quod dicitur dicere: qz primū mouēs facit possibile et mouere. aut aerē hūmōi. aut aquam aut aliud aliqd tale quod aptū natū est mouere et moueri. Sed nō simul pausat mouēs. et quod mouet. Sed quod mouet quod dicitur simul cū mouēs quiescit. mouēs adhuc est. vñ mouet cū alio habitū

Physicorum

et in hoc eadē rō est. Pausat autē cū minor fuerit virtus mo-
uendi in habito. Eadem autē dēscit. cū nō ampli⁹ faciat qd̄ p̄-
ns mouēs. sed motū solū. Hec autē necē est simul pausare hoc
qd̄dem mouēs. hoc qd̄e autē motū. ⁊ totū motū. Hoc qd̄e igit̄
in p̄tingētib⁹ aliqñ qd̄em moueri. aliqñ quidē dēscere sit mo-
tus. ⁊ nō p̄tinuus: sed videt̄. Aut em̄ p̄nter entū est. aut tan-
gentiū. Nō em̄ vnū mouēs sed habita ad inuicē sunt. Vñ ⁊
in aere ⁊ in aq̄ sic h̄mōi mor⁹ quē dicūt qd̄ā ātiparistāsum eē.
ipossibile autē aliter opposita soluere nisi dicto mō. antipari-
statis autē sil' oia moueri facit ⁊ mouere. q̄re ⁊ dēscūt. Hūc autē
videt̄ vnum aliqd̄ qd̄ p̄tinue mouet̄ a q̄cūq̄. nō em̄ ab eodē

Querit̄ Verū pieceta post recessum a p̄mo p̄iciēte moueant̄ a
medio. Arguit̄ q̄ nō. qz mediū resistit sue diuisioni. q̄
nō mouet̄ piecētū cessante p̄mo mouēte. Secdo sic. si moueāt̄ a medio oꝝ
q̄ ipm̄ mediū moueāt̄. vel q̄ mouet̄ a se vel ab alio. si a se. eadē rōne piecetr⁹
a se moueret̄. si ab alio iterū q̄reret̄ de illo vt p̄ns. ⁊ sic ē p̄cessus in infinitū.
nisi dicat̄ q̄ piecētū a se moueāt̄ post talē recessum. Tercio sic. si sic. se q̄ret̄
q̄ pieceta late figure veloci⁹ mouerent̄ q̄ rotūde. p̄ns est falsum. ⁊ p̄z p̄na
q̄ facit̄ p̄cellerent̄ a medio. Quarto sic. aer est facilliter diuisibilis ⁊ p̄ue-
p̄turis. q̄ nō p̄ tā grauiā corpa mouere ⁊ sustinere. sicut illa q̄ p̄iciunt̄.
In oppositū ē p̄hs in textu. Pro r̄sione. Sciēdū p̄mo. q̄ postq̄ p̄hs
ōndit̄ q̄ mouēs tpe infinito est infinite p̄rtis ⁊ q̄ p̄ infinita nō p̄t eē in
magnitudine finita q̄ duo s̄t necēaria ad oñdēdū p̄mū mouēs eē ip̄tibile et
nullā habere magnitudinē. Cōsequēt̄ oñdit̄ vnū aliud qd̄ ē vtile ad cō-
cludēdū vnitatē p̄mi motoris. scz q̄ diuersitas mouētū ipedit̄ p̄tinuitatē
et vnitatē alicui⁹ mor⁹. sicut p̄z in piectis. ⁊ circa p̄mū mouer̄ dubitatōez
a q̄ moueāt̄ piecētū post recessum a p̄mo p̄iciēte. circa quā dubitatōem p̄-
excludit̄ falsā quādā solutiōem. q̄ d̄ fuisse platonis ponētis p̄mū p̄iciēs
eē cū piecto. vt cū aliq̄s cū lapide mouet̄ aliqd̄ corp⁹ puta aere. tāq̄ mediū
d̄ferēs. q̄ qd̄e aer mor⁹ moueret̄ baculū. p̄ra qd̄ arguit̄ p̄hs. qz videt̄ ipof-
sibile de ipso aere q̄ moueāt̄ postq̄ nō tangit̄ a p̄mo p̄iciēte. sicut ipossibi-
le videt̄ de lapide. qz sicut lapis a se nō mouet̄. ita necq̄ aer. q̄re p̄dicta solo
nō valet. Den̄ aliter soluit̄ p̄hs dicēs. q̄ p̄mū p̄iciēs mouet̄ corp⁹ sibi p̄-
p̄inquit̄. vt aere vel aquā. ⁊ tale corp⁹ motū natū ē mouere ipm̄ piecētū et
p̄mū p̄iciēs mouēdo corp⁹ sibi p̄p̄inquit̄. scz mediū sibi tribuit̄ p̄rtē mō-
uētū aliud. scz mediū sibi p̄p̄inquit̄. ⁊ illud medium p̄p̄inquit̄ medio mouētū
ab ip̄o habz p̄mo q̄ moueāt̄ ⁊ q̄ moueāt̄ aliud. ⁊ terciū h̄z a scdo. ⁊ sic d̄s
inceps. ⁊ qz mouere ⁊ moueri nō de necitate eadē insunt. vt alias d̄m̄ est.
ideo h̄z postq̄ p̄mū mouēs cessat̄ mouere scdm̄ cessat̄ moueri. tñ ipm̄ scdm̄
adhuc mouet̄ aliqd̄ aliud corp⁹ sibi p̄p̄inquit̄ ex p̄rtē ip̄ressa. sicut p̄z de la-
pide piecto in aquā q̄ mouet̄ p̄mo aquā sibi p̄p̄inquit̄ cāndo ibi vnū circū
sibi p̄mū qui qd̄e circulus in suo termino sive in suo fine causat̄ aliū circū
maiorē mouendo altā aquam consequēter se habentem ⁊ ille circulus

Octauus liber.

causar alium & sic psequer. Et quibus violentia in primo mouente vel secundo sit inensue maior & fortior quam in mouentibus secundis. tunc in eo non habet suum maximum actum. nec est maior extensue. quia ibi nudum est sufficiens quibus medij. ut illa violentia sit perfecte applicata. ideo piecra ppe primo piciens minus ledit quam in parte remotiori. ¶ Sciendum est secundo. quod corpora recipiunt virtute sic a primo piciente & nata mouere piecra debent in se habere quatuor conditiones. Prima est quod sint nata moueri & quiescere. quia ut dicitur in triseco cessante Secunda est. non omnia talia esse alicuius determinate figure. sed omnia talia faciliter determinari ad quacumque figuram. ideo male dixerunt aliqui ponentes piecra moueri per imperium ipsius in ipsum a piciente. quia aliquid sunt ita dura quod in his imperium non potest talis imperus. Tercia conditio est quod omnia illa corpora esse spualia faciliter diuisibilia. ideo vna pars potest moueri secunda quiescere. quod contingit propter spualitatem & facilitatem diuisionis illorum corporum. Quarta operatio huiusmodi corpora esse vicina materie prime propter quod sunt in potentia ad recipiendum quacumque motum & quacumque figuram. ¶ Conclusio. Projecta post recessum a primo piciente mouentur a medio primo modum iam expressum. Patet quia post illum recessum piecra mouentur ut notum est ad sensum & non a se. cuius sint inanimata. ergo ab alio. Et cum primum mouens debeat esse immediatum mobili. sequitur quod oportet huiusmodi corpora moueri ab aliquo corpore in medio inter primum mouens & ipsa. quod quidem corpus sit immediatum ipsis projectis. piecra igitur a medio mouetur. Ex quibus patet quod piecra non mouentur ab vno motore. sed a pluribus psequenter se habentibus vel se tangentibus. Ex istis inferuntur plures principales intentiones. scilicet quod licet motus alicuius piecra videatur vnus & continuus propter vnitatem mobilis & ipsius. tamen non est vnus simpliciter & continuus. Patet quia talis motus est a pluribus motoribus non mouentibus ipsum piecra simul. ergo ipse non est simpliciter continuus.

Ad rationes Ante oppositum. Ad primam dicitur quod medium resistit sue diuisioni. sed virtus picientis excedit illam resistantiam medij. ideo ipsum medium & medium ab eo motus habet virtutem mouendi ipsum piecra. Ad secundam dicitur quod ipsum medium non mouet a se. sed vna pars mouet ab alia procedente. & sic vna pars ab alia quousque deueniat ad primum piciens. Ad terciam negat psequencia. quia rotunda vel acuta facilius diuiduntur medij quam lata. ideo sunt facilius mobilia. Ad quartam dicitur quod quoniam primum mouens est magne virtutis. tunc potest aliquam partem medij sibi propinqua tanta velocitate mouere quod illa velocitas puenit diuisione talis medij. ideo aer sic velociter motus vnus existens potest corpus graue mouere et sustinere. quare dicitur in libro meteororum quod aliqui ventus velociter motus eradicat arbores & facit edificia corruiere.

¶ Nota autem in his que sunt necesse est semper esse motum continuu. hic autem vnus est. Necesse autem vni magnitudinis alicuius esse. Non enim mouet impartibile & vnus ab vno. Non enim erit continuus. sed habet alter alteri & diuisus. Nota

Physicorum

uens igitur aut vnū aut motū mouet. aut imobile existens.
Si qđe igit motū psequi oportebit et mutari ipm Sicut autē
moueri ab aliquo qualiter stabit vt cōueniet ipi moueri ab
immobili Hoc autē non necesse est simul mutare s; sp poterit
mouere. infatigabile ei est sic mouere Et regularis hic mo-
tus est aut solus. aut maxime. Nō ei habet mutatiōem. neq;
vnā mouēs. Oportet autē neq; qđ mouet iuxta illud habere
mutatiōem quatenus filis sit motus Necesse est autē. aut in
medio. aut in circulo esse. Nec em̄ principia sunt. sed citius
mouent. prima moueri hmoi autē est totius motus Ibi ergo
est mouens Habet autē dubitatiōem si ptingat aliqd qđ mo-
uetur mouere cōtinue. s; nō sicut i pelles iterū et iterū incōse-
quēter esse cōtinue. Aut em̄ ipm oportet ipellere. aut trabe-
re aut vtraq; aut aliqd aliud ptingēs aliqd ab alio. sicut olim
dictū est in his q; pūciunt. Si autē cū diuisibilis sit aer. aut aq;
mouet. s; sicut sp motus. vtrobiq; aut nō possibile est motum
vnū esse. s; habitū solus itaq; p̄tinuus est. quē mouet imobi-
le Semp em̄ sicut se hñs et ad id qđ mouet sicut se habebit r cō-
tinue Determinatis autē his manifestū est qm̄ ipossibile est
primū mouēs r imobile habere aliquā magnitudinē. si enim
magnitudinē habet necesse est aut finitā ipam eē aut infinitā
tam. Infinitā qđe igit q; nō ptingit magnitudinē esse. osten-
sum est prius in physicis. Qđ aut ipossibile est finitaz habere
infinitā potentiā. r q; ipossibile est a finito aliqd moueri s; in
infinitū tps. demonstratū est nūc. Primū autē mouēs p̄petuo
mouet motu in infinito tpe. Manifestū itaq; q; indiuisibile
est r igitabile. et nullā habens magnitudinem

Querit Vtrū primū mouēs sit oīno ipartibile r nullā habēs
magnitudinē Arguit primo q; nō. q; p̄mū mouēs
est in circūferentia p̄mū mobilis sed oīs forma que est in materia quāriti-
cat ad quāritatē sue materie. ergo primū mouēs habet magnitudinē.
Secūdo sic. p̄mū mouēs h; orbe quo mouet ista inferiora. ergo h; magni-
tudinē Tertio sic. finitū et infinitū soli q̄ritati p̄gruit. s; p̄mū mouēs
est infinite virtutis. ergo est quātū et diuisibile In oppositū est p̄hs in
textu. Sciendū p̄mo q; postq; p̄hs ostendit primū mouēs esse infi-
nite virtutis et q; virtus infinita nō potest esse in magnitudine finita etiā
q; motus p̄iecti nō est vnus q; sit a diuersis mouentibus. Cōsequēter
ex istis p̄cludit finale intentū in hoc tractatu s; p̄ditōnes p̄mū mouētis
pro quo sic primo ista **Conclusio p̄ma.** Primū mouens est vnū. p̄ba

Octauus liber

tur. qz est aliquis motus semp vnus et p̄tinuus vt ostensum est. s; mo-
tus vnus est vnus magnitudinis more et est ab vno motore qz diuersi-
tas motorū ipedit vnitatem motus vt patuit de motu pietozū. ergo p̄ti-
uus motor est vnus. **Conclusio sc̄da.** Pr̄mus motor est imobilis.
patet. qz oē qd mouet ab alio mouet. ergo cū nō sit pcedere in infinitum
in mouentib; z in mobilib; vt p̄uus patuit necesse est deuenire ad aliq̄d
p̄mū mobile motū a p̄mo motore imobilī. **Ex ista cōclusionē inferē**
p̄hs quatuor correlaria. Pr̄mū est qz p̄mus motor ne cessitari nō pōt
vt moueat. p̄z qz oē qd necessitat mouetur a necessitante ipm sed motor
p̄mus est immobilis. igit̄ zc̄. Sc̄dm correlariū est. qz ille motor ē in-
fatigabilis nā fatigatio alicuius motoris nō accidit. nisi qz motor mouet
qz p̄ hoc qz variat de dispōe in dispōem accidit fatigatio cū q̄ p̄mus mo-
tor nō moueat sequit̄ qz mouet sine fatigatiōe. **Tertiuū est.** qz p̄mum
mouēs p̄t mouere motu semp̄iterno p̄z qz ex quo nō mouet s; est in eadē
dispōe ad mouendū. ergo si nūc moueat semp̄ mouere p̄t. **Quartum**
correlariū est. qz solus motus p̄mus est regularis aut saltes inter alios
maxime regularis. p̄z qz p̄mus motor semp̄ est in eadē dispōe et etiā
suum mobile cū nō sit variabile et ita potest sp̄ equaliter mouere. q̄ p̄m-
us motor est maxime regularis. **Conclusio tertia.** Pr̄mus motor
est in circūferentia p̄mi mobilis patet. qz p̄mus motor est circularis.
ergo p̄mū mobile est circulare. circularis aut̄ magnitudinis solus sunt
duo p̄incipia sc̄z centrū z circūferentia. oportet igit̄ ipm esse in centro vel
in circūferentia. qd̄ p̄bat p̄hs. qz p̄p̄inquoza p̄mo mouenti velocius mo-
uentur eo qz p̄uus et fortius suscipiūt impressionem mouentis. sed distā-
tiora a cētro velocius mouentur p̄p̄inquoza z sic circūferentia p̄m-
i mobilis velocius mouetur ergo ibi est p̄mus motor. **Sed obices**
teret̄ qz p̄mus motor est impartibilis. nullā habēs magnitudinē. ergo
nō habet determinatū situm in corpore. **Dicēdū** qz p̄mus motor dē-
citur esse in circūferentia p̄mi mobilis nō p̄ determinatiōem sue substā-
tie sed p̄ efficacitā sui motus. nam ibi p̄mo influit motū et ibi p̄mo incli-
pit motus z sic rōnabilius est qz sit in celo q̄ in terra z adhuc in oriente
q̄ in occidente nō sic qz affigat̄ alicui determinate parti ipius p̄mi mobilis
lis. qz ps que nūc est in oriente post modū est in occidente. sed debet in-
telligi qz p̄m situm orientis p̄mo aspicit p̄mum mobile in fluendo sibi
motū vt in secūdo de celo dicitur de dextro z sinistro celi. **Conclusio q̄r-
ta.** Pr̄mus motor est oīno impartibilis nullā habēs magnitudinē quā
informat. licet habeat magnitudinē qua vtit̄. p̄ma ps p̄z dupliciter. Pr̄-
mo qz omnis virtus in magnitudine existens per se nō mouet localiter
nisi pellens aut trahēs aut vtroqz modo se habēs qd̄ aut sic se hz nō mo-
uet nisi motū. ergo variat de dispōe in dispōem. z p̄ sequēs nō potest
mouere motu regulari vno z p̄tinuo q̄ tamē p̄ueniūt p̄mo motorū vt p̄-
batū est. **Ex isto patz solutio vnus dubitatis quā hic mouet p̄hs.**
vt̄ū aliq̄d mouens motū possit moueri motu vno simpliciter z cōtinuo
Respondet p̄hs qz nō. qz tale mouens ex quo motū est fit quodam
modo plura cū variat de dispōe in dispōitōem. ergo nō potest mouere
motū simpliciter vno et cōtinuo vt patet in motu pietozū. **Sc̄da**

Physicorum

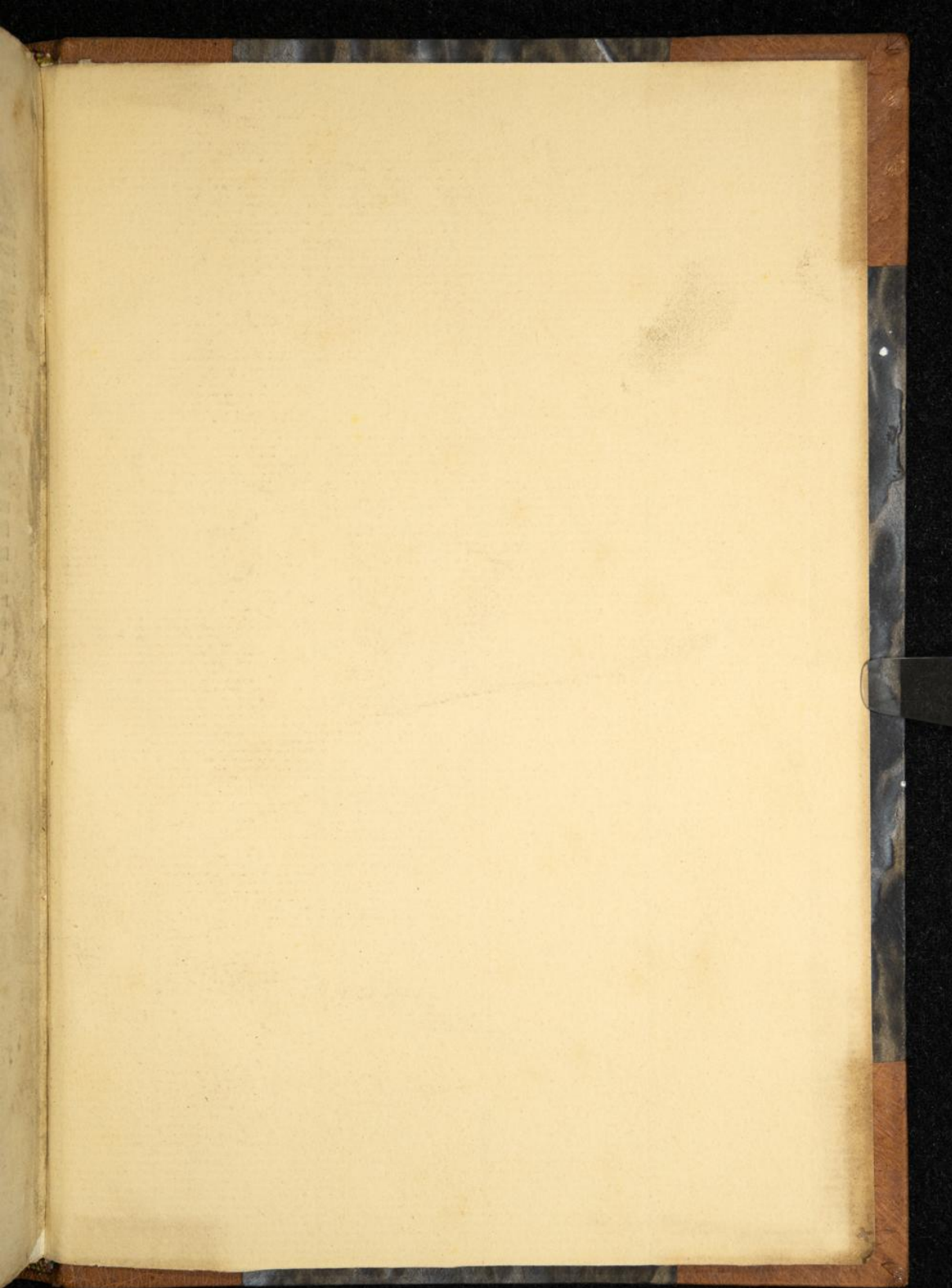
si primus motus haberet magnitudinem aut esset finita aut infinita. non infinita quia nulla potest esse ut patuit in tertio huius. nec finita quia cum moueat tempore infinito oportet quod sit virtutis infinite modo prout infinita non potest esse in magnitudine finita. ergo est impartibile et nullam habens magnitudinem quam informet. Secunda pars patet. quia primus motor habet primum mobile quo utitur tanquam instrumento motu ad explicandum formas naturales quas precepit in mente in materia generabilia et corruptibilia et etiam ad preseruandum generabilia et corruptibilia in esse.

Ad rationes Ante oppositum. Ad primam et ad secundam patuit solutio. Ad tertiam dicitur quod primus motor non est infinitus infinitate quantitatis dimensue sed solum infinite proutis. quod sequitur forma. ideo est simplicissimus. et nullam habens magnitudinem.

Questiones preluce octo librorum physicorum Aristotelis edite a venerabili domino Johanne verforis accuratissime me correcte in alma vniuersitate Coloniensi in bursa magistri Cornelij de Dordracō ad comunem scholarium vtilitatem sic finiuntur sub hac caracterum formula diligentissime impressa per me Henricum quentell incolam ciuitatis inclite Coloniensis. Anno incarnationis Iesu christi Millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo decima tertia die martij Ad laudem et honorem dei totiusque celestis aule.

Sex. Gr. 259.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUISSELDORF

IV/

42 1/2

245/25

4. es ist ein offenes flinkes

corum

nem aut esset finita aut infinita. non
it in tertio huius. nec finita qz cum
r virtutis infinite modo ptus infi
tra. ergo est imparabile et nullā ha
Secda pars patet. qz primus mo
anqz instrumēto mo ad explican
epit in mēte in materiā generabiliū
generabilia z corruptibilia in esse

tū Ad primā z ad secūdam pa
Ad tertiam dicitur qz p̄mus mo
tis dimēsiue s̄z solū infinite pturis.
mus. z nullā hātes magnitudinem

o librorū physicorū Aristote
Johanne versoris accuratissi
te Colonensi in bursa magi/
cōmunem scholarium vtilita
cteruz formula diligentissime
mentell incolam ciuitatis incli
tionis Jesu christi Villesi/
mo septimo decima tertia die
dei totiusqz celestis aule.